

České moře

České moře, dárek od Shakespeara,
pohádkový omyl, který potěší,
cosi jako láska, naděje a víra,
moře pro neplavce, moře pro pěší,

moře bez vody a bez příboje,
nekonečné moře všeho, co bys chtěl,
moře mrtvých mýtů, moře nepokoje,
moře utonulé v buňkách našich těl,

moře sebeklamů, moře nebezpečí,
moře, které mumlá vyhynulou řečí
zamořené moře, moře našich dob,

moře, z něhož zbyly útesy a břehy,
zkamenělé moře milosti a něhy,
moře hoře, naše kolébka i hrob.

Jiří Žáček

Až všechno ztichlo

Dopis lítal ve vozovce
Jako suchý list
Kola aut ho přejížděla
V šílené rallye
S jediným cílem
Dokončit nepodepsanou větu

Opuštěná žena
Bezhnždá holubice
Stvol
Čekala na půlnoc
Až všechno ztichlo
Sebrala zmarněnou něžnost
Jako zatoulaného psa
Který se usmál jen jednou

Tak umírá dopis
Aniž řekl slovo

Heda Bartíková

Trochu jako modlitba

Svatý živote
vévodo naší země
ochraňuj nás
před námi samými

Svatá láska
královno našeho žití
buď při nás
abychom nevyprahli

Svatá prostoto
maminko našeho dětství
neubírej nám
z našeho těšení z naší radosti

Michal Černík

Epitaf

Jen se rozběhnu
a letím,
má hvězdo,
má sestro.
Minu les
s kameny,
jež spalovalo
pohanské slunce...

Vladimír Stibor

Z básnické tvorby	1
(Heda Bartíková, Michal Černík, Vladimír Stibor, Jiří Žáček)	
Z činnosti Obce spisovatelů	4
(Zápis o jednání v Obci spisovatelů 3. 11. 2012, O našem předsedovi, Kde mít své zastoupení, Aktuality o činnosti OS na webu)	
Členské záležitosti	8
(Z paměti jsem vylovil (výzva k členům), Prvních 5000 Kč od jednoho člena, Předsedové Obce spisovatelů, Číslo bankovního účtu OS, E-maily členů, Jak dopadla Korespondenční volba? Dopis Gustava Skýpaly, Pěstujme se jako elita, Telefonní akce T. Magnuska)	
Životní jubilea	13
(Jubilanti v I. čtvrtletí, Jiří Krupička před 100. výročím svého narození, Významná výročí 2013, Tříjedničkové výročí - o Marii Podešvové)	
Noví členové	17
In memoriam	18
(Fenomén bratří Čapků, † Jan Trefuka, Zemřel Otakar Brůna)	
Jak žijeme	19
(Obec spisovatelů, středisko Ostrava, Východočeské maratóny, České centrum Mezinárodního PEN klubu)	
Semináře, konference, festivaly	27
(Z konference o heydrichiádě, Festival spisovatelů, Komiks v Praze, Veletrh Antikvariát)	
Vyznamenání, soutěže, ceny	32
(Senát míní, prezident mění, Udělujme ceny knížkám poezie, Státní cena Ivanu Wernischovi, Doplněk přehledu literárních cen)	
Rozhovory (s Martinou Formanovou, s Vladimírem Stiborem)	39
Názory, polemiky	44
(Eva Kantůrková píše, Budoucnost tištěných knih, Kam směřují Signály z neznáma? Co je stavovská čest, Postavení českého spisovatele)	
Přečetli jsme	60
(Mráz přichází ze Sázavy, Graham Moore: Sherlock, Tři minirecenze jedné lektorky, Časopis Psí víno, Nová kniha Jaroslava Hutky, Proč česká literatura neužívá nakladatelství, Novinář versus spisovatel, Jan Hnízdil: Političti psychopati...)	

Informujeme.....	71
(Nové maturity v letošním roce, Jak na zkoušku z literatury, Společnost bratří Čapků, Změny na ministerstvu kultury, Členové Rady státního fondu kultury, O vysokém počtu vydávaných knih, Časopis o světové literatuře, Unie českých spisovatelů)	
Nové knihy našich členů.....	79
Výběrová anotovaná bibliografie.....	82
(Přehledné dějiny české literatury 1945 – 1989, Intelektuál ve veřejném prostoru, České literární romantično)	
Granty, stipendia.....	87
(Český literární fond, Nadace Dagmar a Václava Havlových)	
Světová literatura.....	89
(Gao Xing Jian – první čínský nositel Nobelovy cen v Praze, Letošní Nový nositel Nobelovy ceny za literaturu, Norský prozaik, Artuhr Rimbaud, Švédský spisovatel Hakan Nesser, Světový trh s e-knihami)	
Rukopisy našich autorů	91
Užitečné adresy.....	92
(Příspěvkové organizace ministerstva kultury, Povinné výtisky a adresy knihoven, Ústavy Akademie věd ČR)	
Literární databáze – spisovatelé na webu.....	96
Náš český jazyk	100
(Realitní čeština)	
Literární čítanka.....	102
(Jan Zábrana, Pavel Eisner, Jaroslav Vrchlický)	
Ohlas ze Slovenska.....	103
(Ivan Szabó o Petru Jilemnickém)	
Redakční poštovna.....	107
Fejeton	3. strana obálky
(Lubomír Selinger: Nástrahy a úklady uliční)	

Zápis o jednání v Obci spisovatelů 3. listopadu 2012

Přítomni: Tomáš Magnusek, Vladimír Binarová, Ivo Harák, Jaroslav Holoubek, Jaroslav Kovanda, Vlado Ríša, Lydie Romanská, Miroslav Sígl, Františka Vrbenská a Pavel Weigel.

● Nejprve bylo zkontrolováno plnění úkolů z poslední porady z 8. 9. 2012 (viz Dokořán 54/2012) a konstatováno, že byly většinou splněny nebo se v jejich plnění pokračuje (jednání o potenciálním sponzoringu atd.)

● Pokračuje též úsilí o schůzku T. Magnuska s primátorem hl. m. Prahy a dalšími potenciálními sponzory činnosti OS. K tomu lze nyní využít vydání aktuálního čísla Dokořán, které bylo kladně hodnoceno; přispívá k popularizaci aktivity OS, jejich krajských středisek a poboček a vytváří možnosti pro publicitu nejen jednotlivých členů, ale i o jejich aktivitách, přispívajících k oživení a větší zviditelnění činnosti naší Obce spisovatelů. Bylo vysloveno pozitivní hodnocení typografické úpravy a celkového vzhledu Dokořán. Na jeho vydání se pracovní a finančně podíleli zejména M. Sígl a T. Magnusek, externě L. Strážovská.

● Mnozí členové se na základě zásluky Dokořán rozhodli zaplatit či doplatit členské příspěvky, přehodnotit svá rozhodnutí o členství v OS, která se tak posunuje k aktivní činnosti ve prospěch všech členů, ale i naší literatury a jejím podílu na společenském kultivovaném vývoji naší země.

● Byl přijat návrh schůzky dosavadního webmastera stránek OS na internetu ve složení (T. Magnusek, V. Ríša a M. Sígl), která vyjasní finančně materiální otázky domény OS, aktualizaci stránek, její redakci, ale též jejich strukturu, aby pojala informace o událostech z jednotlivých regionů, upozorňovala na aktivity jednotlivých členů (nové knihy, recenze, případně výňatky z nich), odpovědi na dotazy, poradnu pro začínající autory (Františka Vrbenská), upozorňování na možné granty pro spisovatele, informování o jejich aktivitách a další aktuality.

● Nadační správa fondu OS s novou Radou předpokládají přijímání žádostí na vydání nových knih k 15. 3. 2013, a to z úroků základního jmění fondu. V té souvislosti bylo doporučeno vyhledat banku s lepším zúročením vkladů.

● Pro možná jednání s mecenáši, sponzory a donátory připraví M. Sígl a P. Weigel návrh listu, v němž budou uvedeny činnosti OS, které zaslouží aby byly podporovány. Každého dárce, pokud bude souhlasit, zveřejníme na internetu a v časopisu Dokořán, a veřejně mu poděkujeme.

Z činnosti Obce spisovatelů

- P. Weigel zjistí zastoupení, případně i členství naší OS v různých organizacích a institucích či sdruženích (např. Rada uměleckých obcí, představitel ČR v Evropské radě umělců ECA - European Council of Artists, apod.), poté bude rozhodnuto o dalším postupu.
- Bude jednáno s Lubomírem Brožkem a Vladimírem Stiborem o existenci a postavení pražského a středočeského sdružení spisovatelů.
- T. Magnusek zajistí telefonické oslovení členů OS pro zjištění jejich názorů na současné dění v OS a členství v ní. Výsledky sdělí na příštím jednání.
- F. Vrbenská zajišťuje možnost dočasného umístění výstavy K. H. Máchy v Doksech.
- Za nové členy byli přijati Jindřich Malšínský a Lukáš Průša.. Novým členům, jakož i těm, kteří k dotazníku připojili svůj portrétní snímek, budou vydány členské legitymace.
- V příštím roce se OS hodlá zapojit do příprav vzpomínek na Jaroslava Haška v souvislosti s jeho výročími. O akcích budou členové informováni na web stránkách OS.
- T. Magnusek navrhl uvažovat o finančně schůdnějším nájmu; většina přítomných však vyslovila nesouhlas a doporučila sídlo v Železné ulici 18 udržet vzhledem k jeho snadné komunikační dostupnosti.
- Z příštích akcí byly uvedeny Čapkiáda (T. Magnusek) a pořady, které připravují zlíňští autoři (J. Kovanda). Pro různé menší akce a aktivity, schůzky a po dohodě lze využívat místností OS v Železné 18.
- T. Magnusek seznámil přítomné účastníky porady s e-mailem bývalého předsedy OS V. Křivánka, který se rozhodl přestat být členem. Některé záležitosti z období jeho předchozího působení však nejsou dosud uzavřeny.
- Také vyzval všechny přítomné a další zájemce, kteří by mohli nabídnout jako filmovému režisérovi svá libreta a scénáře k natočení dokumentů nebo filmů.
- V návaznosti na tzv. Mobelovu cenu (vyhlašovanou pravidelně od roku 2008) člen OS Alois Marhoul sdělil, že zděděný domek v Čisovicích (30 km z centra Prahy směrem na Strakonice) hodlá upravit pro možnost tvůrčích pobytů pro básníky a spisovatele, kteří zde najdou klid, pohodu a potřebnou inspiraci k své tvorbě. Bude možné zde pořádát zajímavá literární setkání, a to vše v součinnosti s Obcí spisovatelů. Po dokončení příprav budou členové OS informováni detailněji.

Zahájení provozu se předpokládá 31.března 2013. Kontakt: Alois Marhoul, 252 04 Čisovice 123, mobil 602 308 363, E-mail: gastroservis@volny.cz, poetické stránky www.marhoul.eu.

Příští schůze Rady OS a členů revizní komise, případně dalších přizvaných hostů, se uskuteční v sobotu 12. ledna 2013.

Co víme o našem předsedovi?

Vzhledem k tomu, že v naší encyklopedii z roku 2008 *Kdo je kdo v Obci spisovatelů* je uveden Tomáš Magnusek pouze v jmenném přehledu a chybí tak jeho delší životopisná a bibliografická data, obrací se někteří členové se žádostí o získání bližších informací. K tomu redakce využila některé prameny a výsledek jsme poskytli jmenovanému, aby článek doplnil, upřesnil a schválil.

Tomáš Magnusek se narodil 7. července 1984 v Náchodě. Je uváděn jako český herec a spisovatel. Ve svých dílech se zaměřuje na historii kultury českého národa a neobyčejné příběhy obyčejných lidí. Od roku 2007 je jedním z nejmladších členů Obce spisovatelů; v roce 2011 se stal jejím předsedou.

Nejprve vystudoval Evangelickou akademii v Náchodě a v roce 2004 začal pracovat ve školství jako učitel v Broumově.

Je autorem publikací *Ještě jsme tady...* (2004), *Stateční Češi* (2007) a *Pamětnice* (2009). Od roku 2007 je nejmladším členem české Obce spisovatelů a vede občanskou společnost Společné cesty.

V únoru 2009 začal společně se svými přáteli a rodinou připravovat realizaci snímku *Pamětnice*, k němuž napsal scénář. Tento první Magnuskův film měl premiéru v roce 2009. Dalšími filmy jsou: *Školní výlet* (2010), *Bastardi 1* (2010), *Czech Made Man* (2011), *Hranaři* (2011), *Bastardi 2* (2011) a zatím posledním jsou *Bastardi 3* (premiéru na podzim 2012).

Kde být zastoupeni?

Má-li Obec spisovatelů hájit profesní zájmy svých členů – spisovatelů, měla by mít své zastoupení mj. v nadaci Českého literárního fondu, v grantové komisi Ministerstva kultury a v dalších podobných orgánech a institucích. Tento požadavek je naprosto legitimní a považujeme za samozřejmost, aby tato legitimita byla naplněna oficiální nabídkou a přizváním Obce spisovatelů ke spolupráci.

Z činnosti Obce spisovatelů

Na takovém základě lze potom delegovat zástupce Obce spisovatelů. Této zásady bychom si měli být vědomi i při žádostech o členství mj. v porotách různých literárních soutěží. Pokud se někteří pořadatelé obrátí přímo na některého ze spisovatelů – člena Obce spisovatelů, bez vědomí Rady OS, pak takový člen nezastupuje v porotě OS, ale pouze sám sebe. Jde o princip v naší profesní organizaci, jeho uplatňování podpoří autoritu našeho profesního sdružení.

Aktuality o činnosti Obce na webu! ŽIJEME!

Opět jsou aktivní naše webové stránky Obce spisovatelů – zvykněte si na ně „chodit“, zařadte si je mezi „oblíbené“, pište do nich, posílejte zejména aktuální informace a zprávy, jejichž časové vymezení je k takové publicitě předurčuje, zejména takové, které mohou zajímat ostatní naše členy - spisovatele, případně o našich akcích celou internetovou veřejnost.

Web OS má zatím toto členění: Úvod, Aktuality, O Obci, Nadační fond OS, Pro členy, Dokořán, Kontakt.

Upozorněte prostřednictvím Vašich blogů, webů a stránek, případně i veřejných médií, že Obec spisovatelů má své webové stránky s aktuálními informacemi. Že žijeme, tvoříme!

ŠVÉDSKÁ AKADEMIE VĚD požádala v listopadu 2012 Obec spisovatelů o nominaci kandidáta na Nobelovu cenu za literaturu. 2013. Jak bylo uvedeno v Dokořán číslo 55 /2012, Rada Obce spisovatelů navrhuje jediného kandidáta Ivana Klímu (* 1931).

E-MAILOVÉ ADRESY členů Rady Obce spisovatelů

ToMag@seznam.cz
pavel.weigel@quick.cz
api.holoubek@volny.cz
romanska.lidimila@tiscali.cz
milenaFucimanova@email.cz
frantiska.vrbenska@nkp.cz
harak@post.cz
stibor.vladimir@centrum.cz

Z PAMĚTI JSEM VYLOVIL ...

...verše (můžete hádat autora, zejména vy mladší), které se stávají výzvou i pro naši nezáviděníhodnou situaci v Obci spisovatelů a jsou mottem k mému příspěvku:

*Chcem světlo, vzduch a volný vzrůst a vláhu,
jak má je strom, byť stál i na úskalí,
chcem šťastni býti u vlastního prahu;
a dokud slunce z nebe neservali,
my na bojišti prvním jara vanem,*

jak podupaná tráva znovu vstanem!

Zdá se vám to patetické? Přiznám se, že mě vždy podobné citáty oslovily, vštípil si je v paměť a nikdo mně je z ní dosud nevymazal. Například ve 14 letech mne už oslovoval svými breviáři ing. Jiří Solar (1898 – 1981), reklamní pracovník zlínského Bati, kde vymyslel desítky sugestivních reklam a sloganů (nejznámější knížečka *Půjde to!*). Vedly mne – kromě jiného vzdělávání – cestami a necestami životem, jak už to bývá. Jsem rád, že moje tři děti, pět vnuků a jedna vnučka jdou všichni ve šlépějích svých předchůdců. Jsou vzdělaní, pracují, mají své rodiny (mám už také čtyři malé pravnučky), mám ze všech radost.

Přišel jsem o rodný dům v srpnových povodních 2002 a po deseti letech jeden z mých vnuků na opuštěné „měsíční krajině“ (dům musel být zdemolován a na místě 10 let rostlo býlí) postavil nový rodinný domek (podle rozhodnutí stavebního úřadu nemůže být podsklepen, jde o záplavové území, tedy do domku vedou tři nutné schody nad úroveň terénu). I na tuto situaci a událost jsou vhodné verše v mém úvodu.

Podobných událostí jsou v naší zemi, v našich dějinách stovky. Na slavných bitvách našich dějin od M. V. Kratochvíla a jiných spisovatelů, ale i od svých otců, jsme vyrůstali a přestože naše země byla už za našeho života několikrát pokořena, nikdy jsme se jako její občané nevzdali.

Chápejme stejně odpovědně i kritickou situaci v naší Obci spisovatelů. Zdá se vám to přitažené za vlasy? Aťsi, ale to na té situaci by se mnoho nezměnilo, kdybychom ji chtěli jen konstatovat.

Především každý z nás by měl vyrovnat své členské příspěvky, jak by se nám ulevilo, mohl by dál vycházet například náš časopis Dokořán (zejména tisk a distribuce 700 kusů přijde na 30 000 Kč, tj. jeden výtisk vyjde za 43 Kč), třeba šest do roka (což ve vašem celoročním rozpočtu činí 258 Kč), Obci platíme 250 – 500 Kč členský příspěvek, stále by zbývalo na další provozní náklady.

**Přicházím proto s návrhem: poukažme každý na konto Obce spisovatelů
číslo 13237111/0100, konstantní symbol 0379
jakoukoliv částku vyšší než 500 Kč.**

Jistě si každý z Vás už spočítá, že 300 000 Kč by naši situaci mnohem změnilo, ale zdaleka nevyřešilo dluh. Proto mám další návrh: pokusme se každý ve svém okolí oslovit své přátele a známé, potenciální sponzory a mecenáše, aby pomohli Obci spisovatelů. Jejich jména i názvy, případně vhodné texty rádi uveřejníme, budou-li s tím souhlasit. Ale za těmi lidmi je nutné jít osobně a snažit se je přesvědčit o našem nezávaditelném postavení.

Čerpám ze svých zkušeností. Když už mnozí lámali hůl a nechtěli pokračovat, vždy se našlo několik jednotlivců, kteří to nechtěli vzdát. Výsledek se dostavil – dílo se mohlo dokončit a radost nad ním byla velká. V tom vidím štěstí víc, než pouze v penězích a v hmotných statcích, na něž své peníze vydávám.

Ani to vás nestačí přesvědčit? Pak vás prosím, vážené kolegyně a kolegové, přijďte se svými návrhy, ale vycházejme z toho, že v tuto dobu nemáme nazbyt ani korunu. Budoucnost máme jen my, členové Obce spisovatelů, ve svých rukou.

Miroslav Sígl

PRVNÍCH 5000 KORUN OD JEDINÉHO ČLENA došlo na účet OS krátce po vyjití nového čísla Dokořán 54 /2012. Děkujeme veřejně tomuto členovi – dárci, který chce zůstat v anonymitě. Jde o slibný počinec, co říkáte, kolegyně a kolegové? Přečtěte si v dnešní Redakční poštovně výtah z dopisu **Věry Ludíkové** – vystihla přesně smysl a podstatu uvažování nejen našeho, ale i mnoha podobně smýšlejících.

DĚKUJEME TĚM, kteří pochopili svízelnou finanční situaci Obce spisovatelů a přispěli již svými finančními příspěvky, také těm, kteří uhradili členské příspěvky i za minulá léta (mnozí opět přidali!). Pro ty, kteří počítají rovněž s pomocí, uvádíme číslo našeho bankovního účtu: **132 371 11/0100, konstantní symbol 0379**. Jedním z prvních tak učinil prof. PhDr. Viktor Viktora, CSc., pedagog Západočeské univerzity v Plzni a uhradil členský příspěvek za uplynulé dva roky.

Rádi uveřejníme i jména dárců, mecenášů a sponzorů, pokud s tím budou souhlasit a nebudou chtít zůstat v anonymitě. Děkujeme rovněž těm našim členům, kteří již oslovili mnohé potenciální dárci. V této činnosti je dobré dále pokračovat.

E-MAILOVOU ADRESU NÁM UVEDLO již celkem 400 členů, což je značný pokrok ve srovnání s minulým obdobím. Bylo by ovšem stejně důležité vědět, kolik členů má k dispozici k počítači připojení ještě tiskárnu.

Zda používá počítač nejen pouze k psaní, ale i využívá bohatých zdrojů internetu (byť s jistou rezervou, ne všechna data jsou vždy správná a nutno je raději před dalším použitím ověřovat) k své práci. Zajímavé by mohlo být zjištění rovněž o rozsahu e-mailové pošty. Věřme, že i ostatní by zajímalo, kterému správci internetové sítě platíte a v jaké výši jsou tyto poplatky. Objevili bychom tak záhy nejlevnějšího a nejdražšího. Napište nám o všem, co by mohlo zajímat i ostatní. Kolega Přemysl Veverka sdělil novou e-mailovou adresu (v encyklopedii *Kdo je kdo...* je neplatná): preve@seznam.cz

VZPOMÍNÁTE NA KORESPONDENČNÍ VOLBU, s níž se na členy Obce spisovatelů obrátil tehdejší její předseda Vladimír Křivánek (Závěrka 1/551, 169 00 Praha 6), e-mail: vladimir.krivanek@seznam.cz? Otázka volby zněla: *Jsem pro zachování Obce spisovatelů i za cenu přechodného utlumení její činnosti?* Odpověď: Ano, Nehodící se škrtněte (přesná citace). O výsledku této volby se však čtenáři Dokořán nic bližšího nedozvěděli, stejně tak je bývalý předseda OS dlužen Zprávou předsedy OS pro Valnou hromadu 16. července 2011, jak jsme o tom přinesli informaci v minulém čísle Dokořán. Dočkáme se?

OMLOUVÁM SE ZA OPOZDĚNÉ VYJÁDRĚNÍ K ČLENSTVÍ v Obci spisovatelů – napsal ve svém dopisu Gustav Skýpala – a omlouvá svým zdravotním stavem žádost o formální ukončení svého členství. *„Snažil jsem se spolupracovat s redakcí Dokořán, s časopisem Alternativa plus, s čs. centrem mezinárodního PEN klubu. Ted' už nemohu cestovat ani do centra Prahy. Ze všeho nejvíc děkuji Obci spisovatelů za setkání a vzácné přátelství s kolegyněmi a kolegy (následuje dlouhý výčet jmen) za empatii, porozumění i pomoc.“* Ale, milý Gusto, číst můžeš, psát můžeš, žiješ, zříkáš se i zasílání našeho Dokořán? Přátelé, neopouštějte naše dobrovolné profesní sdružení v době, kdy je Vás všech a Vaší, byť jen morální podpory tolik zapotřebí!

PŘEDSEDOVÉ OBCE SPISOVATELŮ od jejího založení? Zněl jeden z dotazů z nedávné besedy se čtenáři, ale neuškodí pro oživení také naší paměti uvést všechna jména:

1989-1990 Ivan Wernisch	(* 1942)
1990-1994 Milan Jungmann	(1922 – 2012)
1994-1996 Eva Kantůrková	(* 1930)
1996-2002 Antonín Jelínek	(1930 – 2008)
2002-2004 Ivan Binar	(1942)
2004-2008 Eva Kantůrková	(1930)
2008-2011 Vladimír Křivánek	(* 1951)
2011- dosud Tomáš Magnusek	(* 1984)

Pěstujme se jako elita

(Proč Obec spisovatelů?)

Výše uvedený název by před sametovou revolucí neprošel. Ba může být ještě i dnes předmětem pohrdání a v myslí pokorných dělníků světa hříchem. My spisovatelé nemáme po ruce moc účinných zbraní proti nezájmu mocných, proti své chudobě, proto opakují: pěstujme se jako elita a třeba si nás začnou předcházet.

Už od hrabalovsky laděné první třetiny 20. století žijeme v čase zkracování. Dodneška mi vrtá hlavou, jak to bylo s nádhernými vlasy paní Vašáryové. Stříhal ten kadeřník v Postřizínách paruku či skutečný vlas excelentní herečky? Nevím to, ale určitě to vědí všichni, kdo se pevněji zajímají o zázemí filmu a úspěšných hereček.

Ale nejde jen o zázemí, jde o filozofii. Zkrátil se čas pro všechno, co člověka zdržuje na cestě za vyšší hmotnou úroveň jeho života. Proč nemít to, co je vlastní blahobytným lidem na západ od našeho světa? Proč nejit za stále se zvyšujícím standardem? Myšlenku na to, že jiná, a ještě větší část země žije na opačném pólu, odsouváme. Někdo si možná adoptuje dítě z Afriky, ale co další statisíce dětí, které žijí bez přiměřeného luxusu, ba v nemocech a bídě?

Dnes se skoro neznáme, setkáváme se jen, když už je to společensky nutné. Nemáme čas. Je třeba se živit, hledat místo na výsluní, byť jsou místa na slunci hodně hlídána. Proč za těchto okolností vzít za vlastní neziskovou a málo potřebnou skupinu, jako je Obec spisovatelů? Proč, když tak málo nabízí, a měla by, vždyť všem nám jde především o vydávání vlastních knih, což stojí peníze. Že bychom následovali tu bezohlednou smečku, které jde o ně především? Je opravdu škoda času k setkáním, ke konfrontacím, k nahlédnutí do literárních praktik kolegů? Jsme si navzájem tak lhostejní? Tak málo atraktivní? A - hýbou naše setkání společností? Ovlivňují cokoli?

Nesmíme se smířit s tím, že tomu tak není. Je třeba o tom mluvit, hledat cesty, nápady, zůstat při sobě. Ne rozdílnosti, nenávisti, galantnost a tolerance, o tom přece něco víme. A netřeba pochlebovat těm, kteří s námi nepočítají. Třeba je donutit. Na místě je hrdost na to, co umíme, co exkluzivního předáváme, jak o sebe stojíme. Každý nám musí závidět schopnost psát a vystačit s tím. Zůstaňme spolu, pěstujme se jako elita.

Těším se na příští schůzku Rady Obce spisovatelů, na literární čtení autorů našeho ostravského střediska Obce, na novou knížku kolegy Vlado Říši, která má tak přitažlivou obálku.

Těším se na domeček pana Marhoul, který ho bude od jara nabízet spisovatelům jako svou malou Dobříš. Udělám tam tiskovou konferenci a vzbudím o spisovatele zájem. Třeba pak dostane básník Alois Marhoul snadněji grant na svoje ušlechtilé počínání. Zatím tvrdí, že o peníze nejde.

Pěstujme se jako duchovní elita, vzbuzujme závist, pohrdejme zkracováním na nepravých místech, sejděme se častěji. Bude-li málo místa, přistavme nové židle. Svým novým myšlenkám otevřme dokořán!

Lydie Romanská

členka Rady OS, předsedkyně Obce spisovatelů, středisko Ostrava

SPUSTIL JSEM TELEFONNÍ AKCI na vlastní náklady. Výsledky mne osobně velmi překvapují. Drtivá většina členů Obce spisovatelů chce zůstat, ať už pasivně nebo aktivně. I na to se jich má administrativní pracovnice ptát (vím, že i některých z Vás). Málokdo vystupuje. Dokonce máme člena, který nechce být aktivní, ale chce dát sponzorské dary. Aktivně nám pomůže i Arnošt Goldflam. Osobně jsem s ním hovořil. R. Ráž se zúčastní koncertu a bude chvíli sledovat činnost, než se přidá. Drtivá většina členů nezapltila příspěvky, protože neví jak. Někteří mají nová telefonní čísla – to byl e-mail, který poslal 8. listopadu 2012 členům Rady Obce spisovatelů

Tom Magnusek

VÝSTAVU K. H. MÁCHY nabízí Obec spisovatelů k dlouhodobému pronájmu (v roce 2010 byla vystavena ve Staroměstské radnici v Praze). Dále Obec spisovatelů vydala publikaci Máj, máj, věčný máj, obsahující text Máje, faksimile rukopisu a prvního vydání. Jde o bibliofilskou záležitost. V prodeji je za 390 Kč, pro členy OS za 300 Kč jen v přímém prodeji v sekretariátu Obce v úředních hodinách. Nabízejí se i další publikace (sborníky z konferencí Literatura odsouzená k likvidaci 2004, 2006, 2009, Jazyk, literatura a finance 2009, Agresivita a násilí v jazyce, literatuře, médiích a společnosti 2008, Kalendář Karel Hynek Mácha 1910-2010 s kolážemi M. Huptycha - za 20 Kč.

Bez komentáře

Phytagorova věta má	24 slov
Modlitba Otče náš	66 slov
Archimedův zákon	67 slov
Deset přikázání	179 slov
Americká Deklarace o nezávislosti	1 300 slov
Ústava USA se vše mi 27 dodatky	7 818 slov
Vyhlaška Evropské unie o prodeji zelí	26 911 slov

BLAHOPŘEJEME JUBILANTŮM v prvním čtvrtletí 2013 (bližší údaje najdete v naší publikaci *Kdo je kdo v Obci spisovatelů* z roku 2008, která je stále ještě na skladě a lze si ji objednat nebo vyzvednout):

4. 1. Jiří Bílek a Miroslav Hlaváč
12. 1. Petr Čerbák
19. 1. Robert Sak
27. 1. Ester Nováková
3. 2. Marta Gärtnerová a Jana Sováková
7. 2. Jaroslav Dvorský
13. 2. Jiří Dědeček, Daniela Fischerová, Michael Konůpek a Jindřiška Ptáčková
15. 2. Iva Pekárková
20. 2. Blanka Jehlíková a Slávka Poberová
21. 2. Alena Jakoubková
22. 2. Zuzana Nováková
26. 2. Antonín Kachlík
28. 2. Michal Černík
8. 3. Pavel Gan
10. 3. Václav Gruber a Jiří Lamberk
11. 3. Naďa Gajerová-Mauerová
13. 3. Olga Hejná
15. 3. Jaroslav Červenka a Jaroslav Veškrna
23. 2. Jan Cimický
21. 3. Petr Bartůněk
24. 3. Jiří Klobouk

JIŘÍ KRUPIČKA PŘED 100. VÝROČÍM svého narození! Obdrželi jsme následující prosbu z Kanady, týkající se vzpomínkového příspěvku k oslavě 100. výročí narození Jiřího Krupičky, jemuž byla u nás udělena Cena PEN klubu za celoživotní dílo. K tomuto výročí má dojít 5. května 2013 *„...a vzhledem k současné zdravotní situaci otce, který dnes bude mít mnohem větší požitek z četby prací a vzkazů přátel než z konvenčních oslav, nás - společně s otcovým přítelem Václavem Vackem - napadlo, že malý sborník vzpomínek (třebaže žánrově různorodých) na otcův dlouhý, bohatý a rozmanitý život by bylo něco konkrétnějšího – potěšujícího a trvalejšího, čím by se v jeho očích nejvhodněji oslavil jeho život obepínající už celé století.*

Sborník se vzpomínkami přátel a spolupracovníků z Čech i Kanady bude mít tento obsah: Vzpomínky přátel a spolupracovníků z Čech a z Kanady; Život vězeňský – vzpomínky spoluvězňů; Rodinné vzpomínky; Reakce na jeho knihy – publikované recenze, reakce čtenářů na ně, úvahy jimi vyvolané případně i další nové ohodnocení jeho literární činnosti;

Reakce na jeho geologické práce a pedagogické působení; Ostatní – např. eseje věnované praxi uplatnění zdravého rozumu, nepoddajnosti jedince vůči mocenské převaze, roli spisovatele a pedagoga v životě dnešní společnosti, přínosy a ztráty související s moderním vývojem globalizace.

Psané příspěvky mohou být samozřejmě jak v češtině tak v angličtině, nejlépe ve formátu doc dokumentu Microsoft Word.

Prosíme případný příspěvek zaslat do začátku února 2013 elektronicky na naše e-mailové adresy (irena.blodgett@shaw.ca), s kopií (vacvacek@volny.cz).

Děkuji předem za podporu myšlenky vytvořit trvalou vzpomínku na život mého otce. Irena Blodgett a otcův přítel Václav Vacek.

VÝZNAMNÁ VÝROČÍ SPISOVATELŮ v roce 2013

Před 460 lety

19. března 1553 zemřel **Václav Hájek z Libočan**, historik a kronikář.

Před 260 lety

9. února 1753 se narodil **Václav Matěj Kramerius**, spisovatel, novinář a nakladatel; v roce 1789 založil knihkupectví a nakladatelství Česká expedice a začal vydávat Pražské poštovské noviny - od roku 1791 Krameriusovy c. k. vlastenecké noviny (zemřel 22. 3. 1808).

Před 250 lety

4. listopadu 1763 narozen **Karel Ignác Thám**, český obrozenecký filolog, básník a překladatel, autor Obrany jazyka českého.

Před 200 lety

29. prosince 1813 narozen Karel Sabina, publicista, spisovatel a politik (zemřel 9. 11. 1877).

130. výročí

3. července 1883 narozen **Franz Kafka**, pražský německý spisovatel židovského původu (zemřel 3. 6. 1924).

100. výročí

20. dubna 1913 narozen **Jan Anastasius** (též **Anastáz**) **Opasek**, teolog a básník, arcipat benediktinského kláštera v Praze-Břevnově (zemřel 24. 8. 1999).

90. výročí

3. ledna 1923 zemřel **Jaroslav Hašek**, spisovatel a autor „Dobrého vojáka Švejka“ (narozen 30. 4. 1883 – 130. výročí narození).

70 let

8. ledna 1943 zemřel **Jiří Stanislav Guth - Jarkovský**, spisovatel.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ VÝROČÍ 2013

1150 let - 5. července 863 příchod Cyrila a Metoděje na Moravu.

650 let - 15. června 1363 Václav IV. korunován na českého krále.

290 let - 4. září 1723 korunovace Karla VI. na českého krále.

270 let - 12. května 1743 na Pražském hradě byla korunována Marie Terezie na českou královnu.

150. výročí

9. března 1863 v Praze založena Umělecká beseda, první český umělecký spolek.

90. výročí

13. května 1923 zemřela Charlotta Garrigue-Masaryková, manželka prvního prezidenta T. G. Masaryka (narozena 20. 11. 1850).

18. května 1923 zahájeno pravidelné vysílání Československého rozhlasu v Praze-Kbelích.

60. výročí

1. května 1953 v Praze zahájeno zkušební vysílání Československé televize.

8. května 1953 otevřen Památník národního písemnictví v Praze na Strahově.

20. výročí

1. ledna 1993 rozdělení Československa a vznik České republiky.

19. ledna 1993 Valné shromáždění přijalo Českou republiku za člena OSN.

26. ledna 1993 volba Václava Havla na prvního prezidenta České republiky.

Tříjedičkové výročí - 111 let

(Omlouváme se, že tiskneme až nyní, Dokořán nevycházel, ale článek našeho kolegy z té doby nelze opominout.)

Spisovatelku Marii Podešvovou (1901 – 1994) připomněl poutavou přednáškou ostravský literární vědec a vysokoškolský učitel PhDr. Lukáš Průša, PhD. Její přínos nejen pro regionální, ale také pro celonárodní literaturu demonstroval na 22 autorčiných knihách.

„Dílo Marie Podešvové je silně ovlivněno kritickým realismem,“ uvedl. „To znamená, že se snažila pravdivě zobrazit život na Valašsku, na valašských kotárech od konce 19. století až po 70. léta minulého století. Jsou to generační konflikty, které pronikají na venkov a také moc peněz, která nějakým způsobem narušovala vazby mezi lidmi. Konfrontace generací je leitmotiv celé její tvorby. Jsou to postavy morálně silných žen, které jsou ochotny obětovat se, protože vědí, že jedině v sebeobětování spočívá štěstí.“

Marie Podešvová nebyla spisovatelkou, která spadla z čistého nebe, měla na co navázat. „Vyrůstala ve velkoměstském pražském prostředí a v úzkém sepětí s literaturou, hudbou, výtvarným uměním. Její otec Karel Jarůška byl nesmírně vzdělaný, znal se s českými spisovateli. Malá Marie tak vnímala podněty nejen literatury české, ale i světové. Během pobytu ve Francii se zdokonalila v několika světových jazycích. Překládala z francouzštiny a ruštiny, ovládala němčinu a angličtinu. Byla to žena nesmírně sečtělá a vzdělaná. Ve své tvorbě navázala také na místní autory.“ Všechny její knihy vydalo nakladatelství Profil v Ostravě.

„V polovině 30. let se malíř František Podešva a jeho žena spisovatelka Marie usadili spolu s Janem Kobzáněm na Soláni – ta se stala kulturním centrem, navštěvovaným významnými osobnostmi české kultury...“

Na své rodiče zavzpomínala také spisovatelčina dcera Dagmar Šrámková. „Otec byl dvacet let šéfredaktorem výtvarného časopisu Salón. Mamince nechal na starosti celou literární stranu, to byla ohromná průprava k jejímu psaní. Otcova rodina byla zpod Soláně a otec toužil dostat se na Valašsko. Když se od karlovického bratrance dozvěděl, že je na Soláni v dražbě pozemek, koupil ho. Spolu s malířem Janem Kobzáněm, který byl Soláněm přímo okouzlen, tam pak postavili chalupu na dva konce a začali tam malovat.

Když se rodiče nastěhovali na Soláň otec povídá: Já mám tady ty svoje Valachy a co ty? Rozejdi se po chalupách, všude je nějaký příběh na povídku. Matka skutečně všechny ty chalupy znala, lidi a jejich starosti. To všechno je v jejich knížkách.

I když maminka prakticky začala psát až na Soláni, za knížku Zemí snů, což byl průvodce pro cizince po Československu, získala v roce 1937, současně s Marií Majerovou, druhou soutěžní cenu Ministerstva školství. Knížka však už v období hrozby okupace nevyšla a nezachovalo se z ní vůbec nic.

Třebaže účastníci besedy většinu knih Marie Podešvové znali, odborný pohled Lukáše Průši na spisovatelčino dílo a vzpomínka spisovatelčiny dcery jim nabídly nový pohled na tvorbu autorky, která ve svém díle zaznamenala Valašsko, jaké už je dnes minulostí.

Marie Podešvová žila obdivuhodným tvůrčím způsobem. Pohřbena je v Rožnově pod Radhoštěm na Valašském Slavíně po boku svého manžela malíře Františka Podešvy.

Richard Sobotka

VÍTÁME DO OBCE SPISOVATELŮ nové členy, kteří podali přihlášku již v uplynulém období nečinnosti naší OS. Jsou již také zařazeni do evidence OS a jako ostatním jim bylo zasláno Dokořán, číslo 54 / 2012. Přejeme jim tvůrčí nápady a radost ze spisovatelské práce. Jsou z mnoha míst naší republiky (abecedně):

Doležálková-Gotterová Jitka, Kobyly 7, 463 45 Pěncín

Kopecká Věra, Mgr., Křimice 8, 550 01 Křimice

Malšínský Jindřich, Komenského 268, 382 26 Horní Planá.

Průša Lukáš, 708 00 Ostrava, Havlíčkovo náměstí 738/78

Všem novým členům, jakož i těm, kteří k dotazníku připojili svůj portrétní snímek, budou vydány členské legitimace OS.

Okolo literárního Hradce nad Moravicí

Městečko Hradec a jeho okolí od pradávna do současnosti lákalo mnohé literáty. O historii pobytu básníka Petra Bezruče v Brance a jeho výletech po Hradci a okolí bylo jistě napsáno mnoho. Málo se však ví o literátech současných.

Pan docent Šajtar napsal krátce před svou smrtí malou literární studii o vztahu některých literátů k Hradci. Na prvním místě zmínil prozaika a chartistu Vladimíra Binara, který se na Hradec stále rád vrací.

Básník Vít Slíva se na Hradci narodil a má zde i chatu (Boudu), která se nachází na kopci nad hřbitovem. Tráví zde čas většinou v létě. Většina jeho básní vznikla právě na Hradci. Slívův rod kdysi vlastnil restauraci U Babince. Jeho otec zde působil jako kantor do roku 1956. Poté byl z politických důvodů ze školy vyloučen a nastoupil jako slévač do hutí v Bohumíně.

Prostředím Hradce byl ovlivněn i významný brněnský básník a redaktor časopisu Weles Robert Fajkus. Básně o Hradci se objevují v obou jeho básnických sbírkách (Sivý křík, Prašivina).

Své rané básnické pokusy převedla do knižní podoby i manželka kastelána Radka Příbyly malířka Iva Dedek. Název její básnické sbírky (a nic) jakoby odpovídal na Halasovu poslední knihu (A co?). Charakterizuje tak ve dvou slovech kulturní bezčasí let osmdesátých.

Svou básnickou prvotinu vydal i malíř a pedagog Rostislav Hermann. V letech 2007 – 2009 vycházel v Brance u Opavy s podporou Ostravské univerzity literární časopis Nové břehy. Jednalo se o čtvrtletník a vydávali jej bratři Milan a David Bátorovi.

David Bátor

Fenomén bratří Čapků

Počátkem devadesátých let minulého století vstoupili do české literatury bratři Čapkové. Starší z obou bratrů Karel Jan se narodil v Ostravě – Vítkovicích. Přišel na svět o čtyři roky dříve než Michal. Ten se narodil v Opavě.

Oba měli výrazný talent a vstupovali do české poezie společně. Mladší bratr Michal předešel svého staršího bratra a v roce 1992 debutoval sbírkou *Akty bolesti*, kterou vydalo nakladatelství Mladá fronta. Starší bratr Karel Jan debutoval v roce 1993 sbírkou *Menuet s krejčovskou pannou*, kterou vydal brněnský Host.

Jejich literární nadšení a úsporná poctivost v jazyce dnes nese ovoce v jejich dílech. Oba bratry však nespojovala pouze literatura, která se na čas rozrostla i do činnosti redakční a vydavatelské v jediném (dnes již legendárním) čísle revue ORD. Dalším společným pojítkem těchto talentovaných básníků byl jejich těžký osud.

Oba vystřídali mnoho dělnických povolání, pocházeli z chudého a drsného Slezska, které poznamenalo nejednu citlivou lidskou duši. A byla to právě ona citlivost a existenciální past, která dnes bolestně promlouvá z jejich veršů. (Malá ukáзка z tvorby Michala Čapka: *Kdo kácí májku / o smrti smrti / zpívá / Hodili zimu do potoka / vodu v krev / změnit chtějí / Víno / probuzené / zívá.* (Na zászvěti, Host, Brno 1999.)

Nelze se tedy vůbec divit tomu, že dalším společným pojítkem byla jejich tragická smrt. Michal se rozhodl odejít na zászvěti dříve. Bratr Karel Jan ho za dva roky následoval. Nám pozůstalým zůstal nesporný dar! Totiž poezie, která neodchází, ale měla by určitě být více vnímána a reflektována.

David Bátor

† **JAN TREFULKA** (15. 5. 1929 – 22. 11. 2012), člen Obce spisovatelů, v letech 1991 – 1995 předsedal Obci moravskoslezských spisovatelů, působil i v Radě České televize, řídil též Krajské nakladatelství v Brně a byl šéfredaktorem časopisu *Host do domu*. V době tzv. normalizace měl zákaz publikování, pracoval manuálně v různých profesích, pohyboval se v disentu, podepsal Chartu 77. Jeho práce vycházely v samizdatových edicích a vydávaly je exilová nakladatelství. Zasvětil svůj život próze, publicistice a literární kritice. Do literatury vstoupil dvojnovelelou *Pršelo jim štěstí*, následovaly *Třiatřicet stříbrných křeperek*, *O bláznech jen dobré*, dále vydal několik povídkových souborů, společenskohistorický román *Zločin pozdvížení*, alegorii *Veliká stavba*, intimní novely *Svedený a opuštěný*. Čest jeho památce.

ZEMŘEL OTAKAR BRŮNA (31. 3. 1928 – 15. 10. 2012), člen Klubu autorů literatury faktu. (V některém tisku se objevilo nesprávné datum úmrtí, naše je správné.) Byl redaktorem *Mladé fronty*, *Čs. vojáka*, šéfredaktorem divadelního časopisu *Scéna*. Napsal a vydal 25 knih, mj. o divadle a hercích, také dvě významné knihy o Otě Pavlovi, s nímž se léta přátelil. K 100. výročí kinematografie napsal a vydal knihu *Svět filmových kouzel*. Bestsellerem byly jeho tři knihy o proslulé herečce Heleně Růžičkové a o jejím boji se smrtí. Podílel se též na několika televizních dokumentech.

OBEC SPISOVATELŮ, středisko Ostrava

V listopadu 2012 vydalo dvojčíslo svého občasníku *Průhledy* (1+ 2 / 2012, 60 stran). Má formát A4, barevnou obálku na křídě. Obsahuje kromě zpráv ze života Obce spisovatelů recenze na knihy (Jiří Urbanec recenzoval antologii poezie Jeseňníků *Země žulových křížů* z dílny Libora Martinka, Lydie Romanská knihu dvojice Voda - Blahynka *Bojím se jít domů, že uvidím kožené kabáty na schodech* a knihu pohádek Oldřicha Šuleře *É trlí frlí* - obě recenze vyšly o něco dřív v LN - František Všetička se zabýval knihou poezie polského básníka z českého Slezska Piotra Horzyka *Návraty na rozcestí*; všichni recenzenti i autoři jsou členy ostravského střediska OS).

V čísle je dále vzpomenuto osmdesátin literárních vědců, spisovatelů Jiřího Urbance a Františka Všetičky a také básníka žijícího v Kalifornii a na Havaji, člena ostravského střediska OS, Theofila Halamy. Publikace přináší oznámení křtů nových knih – *Hodinu v pekle* autorů Miroslava Sehnala a Břetislava Uhláře, *Boží expo* Lydie Romanské, *Pohádky pro otce a matky* Bedřicha Ludvíka, *Historické toulky Šumperskem* Drahomíra Polácha; najdeme zde také zprávu o literárních Salonech básničky Soni Záchové, o literárním čtení autorů střediska v Knihovně města Ostravy; Lydie Romanská připomenula patnácté výročí založení kolektivního člena Obce spisovatelů – Literárního klubu Petra Bezruče, bilančně píše o časopisu Kruh východočeského střediska OS, Sylva Stankušová se poeticky zamýšlí nad geniem loci ostravského Domu knihy Librex, je zmíněna celostátní soutěž mladých prozaiků Hlavnice A. C. Nora, jejímiž porotci jsou mj. členové střediska Miroslav Stoniš, Jiří Urbanec a Lydie Romanská.

Miroslav Sehnal se v článku *Knihy - cesty k zábavě i poučení* ohlédl za II. Letním knižním veletrhem v Ostravě, jehož ředitelkou je spisovatelka Markéta Hejkalová. V oddíle Z nové tvorby publikují Eva Tvrďá (j.h.), Irena Kopecká, Radana Šatánková, Miroslav Sehnal, Břetislav Uhlář, František Všetička, Jarmila Marie Skalná (členka střediska žijící v Kalifornii), Břetislav Olšer, Soňa Záchová, Marie Vosiková, Oldřich Šuleř, Lydie Romanská, Miroslav Stoniš a dva polští básníci působící nedaleko českých hranic Agnieszka Tomczyszyn – Harasymowicz a Longin Jan Okoń. Další číslo *Průhledů* by mělo vyjít v květnu 2013. Zatím byl občasník podporován nadací městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, jeho pokračování je závislé na udělení grantu pro rok 2013.

(L. R.)

VÝCHODOČESKÉ PODZIMNÍ UMĚLECKÉ MARATÓNY

Periodicky se opakující akcí Střediska východočeských spisovatelů jsou Východočeské umělecké maratóny, které mají již tradici a pod vedením našich autorů se konají i celý podzim.

Jde o rozsáhlou přehlídku umělecké činnosti Střediska východočeských spisovatelů v oblasti literární, dramatické, výtvarné a hudební. Pořádá se v městech celého regionu od září do prosince. Umělci Střediska připravují vlastní programy (besedy, čtení, autogramiády, křty knih, soutěže, divadelní představení, vernisáže a koncerty, pořady kombinované i koncipované „šňůry“ pořadů jako: Večery múz v Pardubicích, Laskavé večery v Chrudimi, Večery U notáře v Havlíčkově Brodě, Dny poezie v Broumově aj.), na kterých se podílejí nejen členové střediska, ale i zvaní hosté z celé České republiky, často i ze zahraničí. Rovněž členové střediska „vyvážejí“ některé akce mimo region, dokonce i mimo území ČR.

Umělecký maratón je tvořen prologem (měsíc září, kdy lze uskutečňovat jen některé akce, protože je mnoho lidí ještě na dovolených), hlavní částí (říjen, listopad, část prosince až do svátků vánočních) a epilogem (od vánoc do konce roku – spíše akce interní).

Maratón má několik ústředních programů, na kterých se podílejí všichni (anebo alespoň velká většina) členů střediska.

- Slavnostní zahájení na Magistrátu v Pardubicích zaštiťované a částečně sponzorované primátorem (primátorkou) města za účasti významných hostů.
- Křest sborníku v Přelouči, který je zaštiťován a částečně sponzorován starostkou města.
- Představení většiny našich autorů v pardubickém Divadle 29.
- Vyhlášení výsledků literárně-výtvarné soutěže pro děti a mládež *Střípky* v pardubickém Domě hudby.
- Závěrečné předvánoční setkání členů (z veřejnosti pouze pro zvané hosty).

Velký důraz kladou naše maratóny na děti a mládež a to nejen jako na posluchače a potenciální čtenáře s cílem získat a rozvíjet jejich zájem o literaturu, ale též jako na aktivní účastníky a spoluvůrce těchto setkání, účastníky literárně výtvarné soutěže *Střípky* i začínající autory, připravované na vydání vlastní prvotiny. Osvědčují se řízená čtení ve školách a v knihovnách.

První vlašťovkou a předznamenáním našich velkých akcí bylo v roce 2003 jmenování Doc. PhDr. Jana Dvořáka čestným předsedou. Tato akce se konala pod záštitou pardubické Radnice a tehdejšího primátora ing. Jiřího Střítežského, který, ač politik, dokázal vznik střediska a jeho vize do budoucna ocenit a podpořit. Nejenže naši první významnou akci zaštil, ale dokonce nám poskytl slavnostní Historický sál radnice a sám se jmenování také zúčastnil.

Pilotní projekt maratonů jsme odzkoušeli v roce 2005. Zahájení se konalo v Pardubicích na lodi Otava. Akce maratonu se uskutečnily v šesti městech regionu (Pardubice, Hradec Králové, Chrudim, Chotěboř, Havlíčkův Brod, Ústí nad Orlicí) a označení měl pouze „literární“. Nás, kteří jsme vystupovali, bylo jen pár. Ve spolupráci s Krajskou knihovnou – a již tehdy nás, kromě soukromých sponzorů (zejména Petra Koblihy), podpořil Magistrát a Krajský úřad města Pardubice. Prvním naším hostem byla, samozřejmě bez nároku na honorář, vynikající básnička, v té době členka výboru ústřední Obce spisovatelů, Karla Erbová.

Druhý maraton v říjnu 2006 se již jmenoval literárně dramatický a město, kde se akce uskutečňovaly, bylo jedenáct. Prostor pro zahájení a občerstvení nám ve svém hotelu Zlatá štika poskytl podnikatel Oldřich Bujnoch. Vzácným hostem, který mezi prvními pochopil záslušnost naší práce, byl Ludvík Vaculík, rovněž člen výboru ústřední Obce spisovatelů v Praze. Bylo rozhodnuto, že při každém maratónu bude vydán žánrově či tematicky omezený sborník z prací našich autorů. Editorem prvního - žánrově neomezeného Tady a teď, byl Lubomír Macháček. Editorství těch dalších se ujal Jiří Hrabinec. Z oficiálních subjektů nás podpořily všechny výše jmenované a zůstaly nám věrně doposud.

Při třetím maratónu v roce 2007 se počet zúčastněných měst rozrostl na šestnáct, zahájení se opět konalo ve slavnostních prostorách radnice, pod záštitou a za přítomnosti nového primátora ing. Jaroslava Demla. Ten se pak po celou dobu svého funkčního období stal naším věrným příznivcem a donátorem. Prvním sborníkem nové řady byl výběr próz - *Dvanáct východočeských prozaiků* (grafické oživení J. Hrabinec). V té době již také úspěšně běžel náš občasník Kruh, který se postupně podařilo změnit na čtvrtletník s tím, že jeho obětaví redaktoři - Milan Dušek a Jirka Faltus, připraví každé podzimní číslo k datu zahájení maratónu. Hosty tohoto maratónu byla Eva Kantůrková, předsedkyně ústřední OS a její zástupce, Roman Ráž. Ozvláštňením byl *Literární salón*, tj. seznámení pardubické veřejnosti formou tomboly s tvorbou našich autorů.

Maratón v roce 2008, tedy čtvrtý, se konal opět na radnici a maratón nesl adjektivum „umělecký“, protože se ho zúčastnily již všechny sekce našeho střediska.

Hosté byli opravdu výjimeční: prezidentka slovenského PEN klubu profesorka Mária Bátorová, prezident českého PEN klubu Jiří Dědeček, nový předseda ústřední Obce spisovatelů profesor Vladimír Křivánek a celá delegace slovenských spisovatelů a knihovníků vedená spisovatelkou Jankou Borgulovou. Čestnými hosty byli i někteří naši zahraniční členové z Kanady a Německa. Na tomto maratónu se organizačně i finančně podílela nejen Státní vědecká knihovna z Hradce Králové, ale především mnoho pardubických podnikatelů, kteří připravili důstojné pohoštění a společenský večer. Je nutné také třeba zmínit otevření samostatného koutku východočeské literatury v knihkupectví Helios, které patří Jiřímu Razskazovovi, členu zastupitelstva a našemu příznivci. Druhým sborníkem, vydaným při příležitosti tohoto maratónu, byla vizitka básníků - *16 východočeských básníků* (ilustrace Jarmila Jiravová). Křest tohoto sborníku se poprvé konal v historickém sále záložny v Přelouči pod záštitou a za podpory starostky Ireny Burešové. Tyto křty se do budoucna staly pro město tradicí.

Zahájení 5. maratónu v roce 2009 teď už „podzimního“, protože se přestal omezovat jen na říjen, ale rozšířili jsme jeho konání na celý podzim, se odehrávalo opět na pardubické radnici za přítomnosti primátora Demla. Středisko si tentokrát dalo za úkol představit v Pardubicích málo známou spisovatelskou organizaci Akademii literatury české (ALČ) a její zástupce, spisovatele MUDr. Jana Cimického a JUDr. Petra Prouzu. Důvod představení ALČ byl ovšem ještě jeden: Cenu Boženy Němcové tentokrát dostala naše členka Marie Kubátová z Vrchlabí – a při té příležitosti jí bylo též uděleno (pro zdravotní indispozici v nepřítomnosti), čestné členství střediska. Tento maratón měl opět mnohem větší dosah než předchozí – konal se ve více než pětadvaceti místech východních Čech, často za účasti a podpory místních osvěcených starostů.

Maratón byl poprvé koncepčně zaměřený na děti a mládež včetně dětské literárně výtvarné soutěže *Střípky*. Jako příloha sborníku *17 východočeských autorů literatury pro děti a mládež*, půvabně ilustrovaného dětmi ze škol, kde jsme konali řízená čtení, anebo těmi, které se zúčastnily naší literárně výtvarné soutěže, byla vydána prvotina A. Kulakovské *Můj svět*. Jako příloha bulletinu Kruh vyšla naše první publikace *Kdo je kdo ve Východočeském středisku OS*. Rovněž byl v pardubické mateřské škole Kamarád spuštěn pilotní projekt řízených čtení na školách.

Šestý maratón v roce 2010 byl svým územním dosahem dosud největší. Zapojilo se již 30 míst Východních Čech. Maratón byl tradičně zahájen na pardubické Radnici odstupujícím primátorem Demlem, proto byl ráz zahájení poněkud nostalgický. Nicméně, představili jsme Klub autorů literatury faktu, který projevil zájem s námi do budoucna spolupracovat. Zastupoval ho pardubický spisovatel Luboš Havrda. Výjimečnost tohoto maratónu tkvěla také v tom, že byl opět specificky zaměřený.

Tentokrát jsme si dali za úkol východočeské veřejnosti představit naše slovanské přátele. Díky obětavé spolupráci nově zvolené místopředsedkyně Věry Kopecké se maratónu zúčastnili i básníci polští (v Pardubicích vystoupil Antonín Matuszkievicz) a ruští (na křtu sborníku v Přelouči recitovala petrohradská básnířka Jekatěrina Poljanská) a další se zapojili při Dnech poezie. Úžasný ohlas měla letošní literárně výtvarná soutěž pro děti a mládež *Střípky* (zadané téma *Když se tak trochu bojím - téměř 200 přihlášených prací*), která nám slouží pro výběr nových talentů.

Obdobně jako soutěž byl zaměřen i sborník *Třináct autorů povídek s tajemstvím* (ilustrace V.Smejkal), plus byla vydána prvotina *Eternum* Hany Křivánkové (Hany Evy Meyerové).

Sedmý maratón v roce 2011 rozsahem předčil ještě maratón šestý. Opět byl zahájen na pardubické Radnici novou primátorkou Štěpánkou Fraňkovou, zahájení se zúčastnilo mnoho významných českých spisovatelů literatury faktu (K. Richter, M. Kučera, R. Cílek) a nový předseda ústřední Obce spisovatelů v Praze Tomáš Mag-nusek. Opět se zúčastnili básníci z Polska, v literárně výtvarné soutěži *Střípky* jsme našli mnoho nadějných talentů.

V Přelouči byl křest sborníku *Třináct východočeských začínajících autorů* a rovněž křest prvotiny mladé básnířky Julie Miletínové *Anděl z města „N“*.

Maratón má dva hlavní ideové cíle:

- Presentovat nekomerční uměleckou činnost, posilovat zájem o kulturní dění a rozmanitost tvorby v regionu, identifikovat se nejen s jeho uměleckou současností, ale též minulostí a tradicí.
- Otevřít prostor pro děti a mladé začínající umělce, (umožnit jim realizovat se na veřejnosti vlastními vystoupeními, publikováním v našem *Bulletinu Kruh*, ve sbornících a Českém rozhlasu Pardubice, nejtalentovanější dovést k vlastní prvotině), ale i mládež netvůrčí vést k aktivnímu kontaktu s literaturou, dramatickým uměním, s výtvarným uměním a hudbou.

Marcella Marboe

předsedkyně Střediska východočeských spisovatelů

České centrum Mezinárodního PEN klubu

Je součástí samostatných světových společenství PEN (tvůrců, kteří vládnu perem – Playwrights, Poet, Essayists, Novelists) s ústředím v Londýně od roku 1921. V současnosti má národní centra ve 104 zemích. Každoročně pořádá kongresy a jednou za tři roky volí prezidenta a výbor. V září 2003 na kongresu v Norsku byl prezidentem Světového PEN zvolen český spisovatel Jiří Gruša (1938 – 2011) a opětovně na kongresu v Berlíně 2006. Chartu PEN klubu přeložil v srpnu 1989 Jaroslav Veis.

Český PEN klub založil Karel Čapek v roce 1925, má 188 členů v čele s předsedou Jiřím Dědečkem, členem Obce spisovatelů. Místopředsedové jsou Markéta Hejkalová a Ivan Klíma, tajemnicí je Libuše Ludvíková a sekretářkou Dana Mojžíšová. Bývalými předsedy po Karlu Čapkovi byli Anna Marie Tilschová, Marie Majerová, Arnošt Vaněček, Vítězslav Nezval, Adolf Hoffmeister, Jiří Mucha, Ivan Klíma a Jiří Stránský.

Členy PEN klubu se mohou stát slovesní tvůrci, kteří se vykazují významnou a uznávanou tvorbou ve svých oborech. K přijetí se podává písemná přihláška s doporučením nejméně dvou členů klubu. O přijetí rozhoduje výbor PEN klubu. Důvody zamítnutí žádosti o členství se nesdělují. Stanovy PEN klubu byly přijaty Valnou hromadou v březnu 2004.

Pracuje se ve výborech, z nichž významnou úlohu plní výbor pro vězněné spisovatele, řízený místopředsedkyní Markétou Hejkalovou. Jednou za dva roky se uděluje Cena Karla Čapka od roku 1994, a to za mimořádné literární dílo; její mi držitelé jsou Günter Grass, Philip Roth, Arnošt Lustig, Jiří Kratochvíl, Josef Topol, Ludvík Vaculík, Ladislav Smoček, Jiří Stránský a Václav Havel. Souběžně s touto cenou je udělována Cena PEN klubu za celoživotní dílo, až dosud ji obdrželi Adolf Branald (1910 – 2008), Jan Vladislav (1923-2009) a Jiří Krupička, * 1913 – viz rubriku Životní jubilea).

První knížka Knihovničky PEN klubu vyšla v roce 2008 společně se společností *Člověk v tísni*: Jorga Olivera – Na těle i na duši (česko-španělské vydání v překladu Michaely Bernkopfové), dalšími jsou: Ahmed Arif – *Touhou po tobě mi pouta zrezavěla* (francouzsko-španělské vydání v překladu Anny Křížové), Liou Siao-po – *Od Charty 77 k Chartě 2008* (česko-anglické vydání a české vydání v překladu Olgy Lomové).

Od roku 1992 působí též občanské sdružení Společnost přátel PEN klubu – pořádá tzv. sudé čtvrtky v prostorách PEN klubu (má 97 členů). Mj. byly uvedeny pořady z děl členek Obce spisovatelů Jany Štroblové a Mileny Fucimanové. Vždy pod střechou Klementina v Praze, kde je též sídlo PEN klubu (Klementinum 190, 110 00 Praha 1, telefon 224 234 343, e-mail: centrum@pen.cz.

ČESKÁ SPOLEČNOST SHERLOCKA HOLMESE (Milešovská 1, 130 00 Praha 3, e-mail: infosherlockholmes.cz) vznikla 13. května 2000, kdy vyšla ve známost na mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy v Praze. Návrh stanov nevýdělečného občanského sdružení a jeho registrace se uskutečnila v říjnu téhož roku. V jejím čele je prezident ing. Aleš Kolodrubec, dále viceprezidenti Miroslav Kučera a JUDr. Martin Kloubek. Společnost je otevřená všem zájemcům a obdivovatelům slavného detektiva, ochotným přijmout základní pravidla Velké Hry (stanovy), mj. starat se o další rozvoj a šíření poznatků vědy zvané holmesologie, tj. nauky o životě a díle S. H., šířit a chránit jeho dobré jméno publikační, přednáškovou a výstavní činností. Má svou webovou stránku na internetu (již 146 000 přístupů), vydává svůj zpravodaj, pořádá Setkání na čaj se Sherlockem Holmesem. **(A. K.)**

ČESKO-NĚMECKOU ČÍTANKU SPISOVATELŮ LIBERECKA (název *Naše krajina slov*) vydal Kruh autorů Liberecka (mj. jsou v něm zastoupeni členové Obce spisovatelů Pavel Brycz, Otto Hejnic, Milan Hrabal, Stanislav Kubín, Eva Koudelková, Bohumil Nuska, Luboš Příhoda a Jan Šebelka – oba editoři sborníku, Vlastimil Vondruška a Miloš Zapletal). Všichni jsou stoupenci Euroregionu Nisa, který byl vůbec prvním euroregionem v oblasti střední a východní Evropy; byl založen již v roce 1991. Autory antologie jsou vesměs současní spisovatelé (kromě Obce spisovatelů také z Kruhu autorů Liberecka (KAL), výjimkou je Ludvík Středa (1928 – 2006), který stál u zrodu občanského sdružení na přelomu let 1999/2000. Kniha, bohatě ilustrovaná výtvarníky též z regionu, představuje autory v německých překladech, takže si sousedé či bývalí obyvatelé kraje mohou učinit představu o literatuře a kultuře regionu. Zejména němečtí bohemisté a čeští germanisté na obou stranách hranice mají v rukou neocenitelnou čítanku, sličně upravenou, jakou přejeme i ostatním pobočkám a sdružením naší OS. **(red)**

O HUMORISTOVI JAROSLAVU HAŠKOVI na Jaroměřsku a Náchodsku vyšla původní knižní novinka PhDr. Jiřího Uhlíře, člena Obce spisovatelů (112 stran, 38 ilustrací, Nakladatelství Bor Liberec, vyšlo s finanční podporou města Jaroměř). Její veřejná prezentace za přítomnosti autora, nakladatelky a šéfredaktorky Evy Koudelkové, rovněž členky Obce spisovatelů, se konala 26. listopadu 2012 v Jaroměři. Kniha se zabývá dosud neznámým pobytem světoznámého spisovatele na Jaroměřsku, zejména v obci Jasenná v letech 1914 a 1915. Osvětluje okolnosti Haškova pobytu, představuje jeho dosud neznámé drobné rukopisy (autografy dedikací).

Sleduje podnětnost tohoto pobytu pro humoristovu tvorbu. Inspiraci tímto pobytem lze nalézt ve čtyřech Haškových humoreskách z Jaroměřska (zvláště Nebezpečný pracovník) i v několika partiích Osudů dobrého vojáka Švejka za světové války. Všechny prózy se vztahem k Jaroměřsku jsou v knize otištěny s komentářem. Haškovou i Švejkovou oblíbenou písní byla Když jsme táhli k Jaroměři. Připomenut je i jeho pobyt v severovýchodních Čechách i na Náchodsku. V roce 2013 si světová kulturní veřejnost připomene 130 let od narození a 90 let od úmrtí spisovatele Jaroslava Haška (1883-1923) a takřka 100 let od jeho pobytu na Jaroměřsku. (J. U.)

NA PŘEDVÁNOIČNÍ AUTORSKÉ ČTENÍ s kytarovým recitálem v pražském klubu *Carpe diem* zvala všechny členy Obce spisovatelů autorská dvojice Radovan Rybák & Ondřej Hník, která jako hosta pořadu uvedla našeho člena Aloise Marhoula, nositele několika literárních ocenění, ale „především úžasného člověka“... Do redakční uzávěrky jsme už oznámení nestihli uveřejnit, přesto věříme, že se akce vydařila (oznámení přinesl náš web OS, který je už v provozu), že zde došlo k hrající a zpívající after-party, na kterou si účastníci přinesli sebou své hudební nástroje a zpěvníky.

LIS – LITERÁRNÍ SDRUŽENÍ při Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně vydává již 10 let *Časopis autorů Jičínska (ČAJ)* – první číslo vyšlo v říjnu 2002 a od té doby bylo vydáno 74 čísel. Redakci vede Václav Franc, člen Obce spisovatelů (K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka, e-mail: francovi@futuraanp.eu).

LITERÁRNÍ KLUB DR. NADI BENEŠOVÉ V ČÁSLAVI je dobrovolným sdružením amatérských autorů a zájemců o literaturu, jejichž literární tvorbu podporuje každoročním vyhlašování soutěže a publicitou ve sbornících vítězných prací. Kromě toho má vlastní knihovnu, v níž mj. vyšly tyto svazky: *Stručný přehled českého prapovísky a literatury, Začínajícím autorům, Literatura poezie, Dějiny v letopočtech* (www.lknbcaslav.wz.cz, e-mail: ikneb.caslav@cenrum.cz nebo lknbc@caslav.cz).

DOPLNĚK Z BRNA poslala Milena Fucimanová k svému článku v čísle 54/2012 o Agadiru v Brně... Omylem jsem nezařadila do projektu dva autory: Petr Moučka, brněnský básník - bavič, dosud nevydávaný a Eva Talpová, brněnská básnička a prozaička, členka Obce spisovatelů, autorka básnické sbírky *Hážou si kopřivy hlavou* a dvou románů: *Po velmi tenké čáře* a *S andělem ne*.

Z konference o heydrichiádě

Pavel Weigel: Očistná komise Syndikátu českých spisovatelů

Na konferenci „*Čeští umělci za okupace mezi heydrichiádou a kolaborací*“, která byla letos v květnu uspořádána Městskou knihovnou v Praze spolu s Obcí spisovatelů, přednesl Pavel Weigel následující referát.

Po skončení války se česká veřejnost začala zabývat hodnocením činnosti občanů za protektorátu. Byl vydán velký a malý retribuční dekret, podle kterých byli souzeni kolaboranti s fašistickým režimem. Také organizace kulturních pracovníků posuzovaly chování svých členů. Týkalo se to i spisovatelů. Tehdejší Syndikát českých spisovatelů zřídil Očistnou komisi, která měla posuzovat chování členů Syndikátu v době okupace. Předsedou komise byl jmenován Václav Černý, dalšími členy byli Josef Svatopluk, Ilja Bart a Bohumil Mathesius, sekretářem komise byl Karel Scheinpflug, který v té době zastával rovněž funkci tajemníka Syndikátu. Předsedou Syndikátu byl v té době František Halas.

Václav Černý byl profesorem brněnské univerzity, po uzavření vysokých škol učil na reálném gymnáziu v Praze. Za okupace byl členem Revolučního výboru inteligence spolu s Vladimírem Vančurou, Bedřichem Václavkem a Františkem Halasem. V roce 1944 byl zatčen a z pankrácké věznice se dostal až ve dnech pražského povstání. Po osvobození byl krátce členem České národní rady, v srpnu 1945 se stal referentem pro školství a kulturu Zemského národního výboru a poté profesorem Karlovy univerzity.

Očistná komise zasedala od 17. května do 7. října 1945. Pro svou práci si vytkla tyto zásady:

1. Za žádných okolností se nesmíme pokládat za veřejno-právní soudní instituci, provinilé spisovatele veřejné moci neodevzdáváme, státní soudy na ně neupozorňujeme, s trestními orgány nemáme vůbec styků, jsme výlučně vnitřním zařízením spisovatelské obce, usnášející se ve věcech kulturní a národní cti jejích členů činíci v tom směru návrhy výboru Syndikátu.

2. Nemáme právo posuzovat a odsuzovat obsah a tendenci spisovatelské činnosti obviněných do chvíle Mnichova, soudíme pouze nízkost, nečest a zradu páchané na národu a státním prospěchu a svobodě v době národního zotročení.

3. Každou obranu připustíme, každé odvolání budeme projednávat, každý bude mít právo se podle libosti a opětovně osobně dostavit do očistné komise a svoje chování hájit.

Komise dospěla k těmto závěrům:

Vyloučení členové: Jan Grmela, ředitel městských knihoven pražských, Miloš Hlávka, lektor *Národního divadla*, Antonín J. Kožíšek šéfredaktor *Poledního listu*, Vendelín Josef Krýsa nakladatel a dramaturg, Zdeňka Lipanská, Vojtěch Rozner redaktor *Poledního listu*, Jan Martin Vochoč farář starokatolické církve, Alois Vojkůvka, básník.

Distancování členové: na čtyři léta: František Kožík, rozhlasový pracovník, Fedor Soldan redaktor *Českého slova*, Vilém Werner šéfredaktor *Českého slova*; na dvě léta: Václav Renč, redaktor *Novin a Rozhledů*, Bedřich Slavík, středoškolský učitel, Frank Tetauer dramaturg divadla na Vinohradech; na jeden rok: J. R. Malý. Distancování spočívalo v zákazu literární činnosti a platilo od 9. května 1945.

Důtku obdrželi: Mirek Elpl, dozorce v rosicko-oslavanském revíru (1944 zatčen), Miloslav Matas, notář v Plzni, Olga Srbová, učitelka konzervatoře, Jan Šnobl, úředník ministerstva školství a Jan Zahradníček, redaktor časopisu *Akord*.

Za časopisy poškozující národní a státní zájem byly prohlášeny *Obnova*, *Řád*, *Tak*, periodické orgány Aktivistů (*Aktivisté*, *U-boj*, *Živá tvorba a Meziakti*) a *Přítomnost* - od doby redaktora Emmanuela Vajtauera, který za pražského povstání zmizel beze stopy.

Z dalších autorů, které komise posuzovala, se obhájil Josef Kostohryz. Jaroslav Kolman-Cassius měl být souzen podle malého dekretu, obhájilo ho vyjádření Václava Černého. Fedora Soldana původně vyloučil výbor Syndikátu, po obhajobě mu byl trest zmírněn. Předložil své články, které psal jako vynucené. Výbor původně vyloučil i Františka Kožíka, který byl členem delegace vyslané Němci do Katyně k prohlídce hrobu hromadné vraždy polských důstojníků. Kožík však přinesl na jednání komise potvrzení ze sovětského zastupitelství, že cesta do Katyně nemá být vykládána ve zlém, a trest mu byl zmírněn.

Jakub Deml měl být souzen podle malého dekretu a Okresní národní výbor ve Velkém Meziříčí žádal od Syndikátu doklad o jeho chování za okupace. Deml se při jednání zeptal, proč není projednáván i Jaroslav Durych. Dostal odpověď, že Jaroslavem Durychem se komise nezabývá, protože není členem Syndikátu. Jakub Deml na to reagoval okamžitým vystoupením ze Syndikátu, takže odpověď na Okresní národní výbor zněla, že o něm nemůže být podána informace jako o nečlenu.

17. května 1947 Syndikát českých spisovatelů sdělil příslušným orgánům, což bylo Ministerstvo informací, Ministerstvo školství a osvěty, Zemská osvětová rada a ředitelství státní bezpečnosti, že distancování spisovatelů skončilo, přičemž uvedené doby byly zkráceny přibližně na polovinu, dr. J. R. Malý byl zproštěn úplně. Od 5. května 1947 byli všichni volni k vydávání.

Akta Očistné komise zaslal Syndikát českých spisovatelů Karlu Josefu Benešovi na Státní úřad plánovací 1. února 1946.

Několik slov o některých jmenovaných spisovatelích. František Kožík se stal populárním autorem mnoha knih, často biografického zaměření. Fedor Soldán habilitoval a učil na Pedagogické fakultě, věnoval se hlavně literární vědě. Frank Tetauer spoluzakládal dramatickou sekci syndikátu Českých spisovatelů, pracoval i jako lektor DILIA. Mirek Elpl se stal ředitelem dolu Julius v Zastávce u Brna. Martin Jan Vochoč byl v roce 1947 odsouzen za urážku Beneše a činnost za okupace na pět let. Aktivističtí novináři Antonín J. Kožíšek s Vilém Werner byli za činnost za okupace v roce 1947 popraveni. V roce 1951 byli zatčeni a ve vykonstruovaných procesech s katolickými intelektuály odsouzeni Jan Zahradníček, který byl odsouzen na 13 let a propuštěn v roce 1960, a Václav Renč, odsouzený na 25 let a propuštěn v roce 1962.

Na programu konference byly tyto další příspěvky: Miroslav Sígl – *Reflexe jednoho z pamětníků let 1939 – 1945*, Martin Sekera – *Řízená a neřízená tvorba, řízená a neřízená imaginace*, Martin Hořák – *Ani ohněm, ani mečem?* (O nakladatelství Melantrich), František Aubrecht – *Operace Anthropoid – velká inspirace pro literáty a filmaře*, Anna Šochová – *Žaluji – osudy perzekvovaných*, Petr Koura – *Portrét Němce z období protektorátu v hraném českém filmu*, Jiří Nenutil – *Proměny obrazu okupace v české literatuře* (zaujaté postřehy mladého historika), Františka Urbenská – *Čeští literáti ve službách nacistické ideologie*, Anna Šochová – *Od školních lavic k interbrigádě: dospívání v časech okupace*, Radek Žitný – *Protektorátní rozhlasových skeč*, Václav Vlk, starší – *Čeští umělci jako morální svědomí národa? Anebo ne?*, Stanislav Motl – *Lidická tragédie* a druhý referát *Sláva a ztracení českých filmových hvězd*, včetně promítání dvou filmů *Lidice* a *Mraky nad Barrandovem*.

Součástí konference byly výstavy: Anna Šochová – *Češi jsou smějící se bestie* (sbírka protektorátních anekdot) a *Umělci dětem I. a II.* (válečné časopisy, omalovánky, ilustrace z knih vydávaných za okupace) a výstavka dobových dokumentů a artefaktů.

NA FESTIVALU SPISOVATELŮ PRAHA získal francouzskou cenu *Médecis* v kategorii zahraničního románu Avraham B. Jehošua (* 1936) za román *Retroperspektiva*. Jeho tvorba je přirovnávána k povídkám a románům Franze Kafky, kterého on sám považuje za hlavní zdroj své inspirace. Američané ho označují za izraelského Faulknera Z jeho předchozích děl jmenujme *Patero ročních období* (1987), *Cestu na konci milénia* (1999), *Osvobozenou nevěstu* (2001), *Mise pracovníka oddělení lidských zdrojů* (2004). Je rovněž držitelem nejprestižnější Izraelské státní ceny. Letošní ročník Festivalu spisovatelů Praha (viz Dokořán číslo 54/2012) měl nosné téma Existuje pouze budoucnost. Festival se pořádá každoročně od roku 1998 - nosným tématem byl Bohumil Hrabal, v roce 1999 Vladimír Holan, v roce 2000 Jaroslav Seifert, 2001 – Primo Levi, 2002 – Jean Genet, 2003 – William S. Burroughs, 2004 – Joseph Roth, 2005 - Arthur Miller, 2007 – Dada East, 2008 (1968) – Smích a zapomnění, v roce 2009 Noc: umění příběhu, 2010 Kacířství a rebelie, v roce 2011 Někdo to rád horké.

Pro příští rok bylo schváleno téma Zrození národů.

KOMIKSFEST V PRAZE. Tento mezinárodní festival se konal již po sedmé od října do listopadu 2012. Představil nová jména, mistrovská díla evropského komiksu, komiksová alba, filmy, divadelní představení, workshopy, autogramiády a besedy. Diskutovalo se o skandinávském komiksu (k tomu výstava *Šepoty a výkřiky*). Ministerstvo kultury prezentovalo přehledovou publikaci *Nový český komiks 2000 – 2012* (autor Radim Kopáč).

Programové tipy: černobílý Thomas Ott z německého magazínu, o svém nejslavnějším komiksu Vráně hovořil James již po sedmé O´Barr, belgofrancouzské uskupení představilo valonský komiks a pozornost budila hravá interpretace českých dějin s příběhem fiktivní odbojové skupiny a Péráka, mytického superhrdiny 2. světové války.

Vítězové ceny Muriel 2012 (nejkrásnější postava českého komiksu z pera Káji Saudka): Nejlepší český komiks: *Ještě jsme ve válce* (Post Bellum, Argo a Ústav pro studium totalitních režimů). Nejlepší scénář: *Ve stínu šumavských hvozdů* (Vojtěch Mašek a Džiamn Baban. Nejlepší zahraniční kniha vydaná v ČR a nejlepší překlad: *Ibikus* (Pascal Rabaté). Nejlepší komiksový strip: *Dašek a Jadrný* (Vojtěch Mašek, Džian Boban a Jan Šiler). Nejlepší krátký příběh: *Chytřejší než oni* (Mikuláš Kroupa a Tomáš Kučerovský). Propagační počín: *13 komnat komiksu* (Galerie Kinský). Nejlepší lettering: *Habíbí* (Craig Thompson a Petr Suchý)-. Síň slávy: Karel Franta. Čestná cena: Thomas Ott ze Švýcarska.

Vítězkou nové soutěže Arnal (komiksovou kotrmelínu navrhli Kája Saudek a Ondřej Neff) o nejlepšího superhrdina se stala Kateřina (Ktaiwanita) Bažantová.

Letošními hosty Komiksfestu byli: Pénélope Bagieu (*1982), z Paříže, Gilles Roussel - Boulet, rovněž Francouz, a Terhi Ekeborn z Finska.

Prosazuje se mladé, dynamické, atraktivní a univerzální médium schopné nést jakýkoli obsah (proto i motto festivalu Komiks unlimited!). Necht' vznikne při Obci spisovatelů Klub autorů komiksu, jak o tom ve svém článku píše V. Toman (Viz rubrika Názory, polemiky.) **Někdo iniciativní necht' dá dohromady adresář potenciálních autorů, které lze svolat a klub založit. Jak jednoduché...**

NEZAPOMÍNAT NA JOSEFA LADU (1887 – 1957) – pilíř českého obrázkového seriálu (viz právě vydanou knihu *Nezbedné komiksy* (podtitul *Obrázkové seriály z Humoristických listů 1908 – 1916*, celkem 112 stran, vydalo nakladatelství Plus). Unikátní soubor doplňuje Tomáš Prokůpek, historik komiksu – líčí vývoj a proměny Ladových kreslených příběhů.

DVĚ HVĚZDY FRANCOUZSKÉ komiksově blogosféry - Gilles Roussel alias Boulet a ilustrátorku Pénélope Bagieu představili ve Francouzském institutu v Praze svou tvorbu, mj. komiks *Výtečná mrtvola*, který získal v roce 2011 na mezinárodním festivalu v Angoulême cenu za nejtipnější komiks.

POPRVÉ VELETRH ANTIKVARIÁT se konal 9. – 10. listopadu v Café Louvre. Národní 22, Praha 1 (vedoucí veletrhu: jirasek.petr@ppa.cz, telefon 221 602 130, mobil 603 976 986). Přetrženou tradici antikvářských veletrhů oživil Tomáš Maděra, předseda Svazu antikvářů ČR. Na veletrhu dvanáct antikvariátů nabízel vzácné knihy, grafiku, kresby, ale i autogramy, bibliofilie. Veletrh zorganizovala firma Progres Partners Advertising (www.antikvariatpraha.cz), která je pořadatelem veletrhu Sběratel, kde až dosud byly zastoupeny naše antikvariáty. Na rok 2013 začala již s přípravami druhého ročníku veletrhu.

Z jednoho návodu

Prasknutí úsporné zářivky lze přirovnat k miniaturní jaderné katastrofě uvnitř vlastního domova. Proto doporučení zní: **1.** místnost okamžitě vyvětrejte a to nejméně po dobu 15 minut, co nejrychleji místnost opusťte, vypněte topení, klimatizaci, **2.** během úklidu a čištění objektu ponechte okna otevřená, použijte rukavice, **3.** všechny úlomky pečlivě smetěte a vložte do hermeticky uzavíratelné nádoby, **4.** do této nádoby uložte následně i použité utěrky a rukavice, **5.** vysavač použijte až v poslední fázi úklidu a jen tehdy, když vám povrchová úprava nedá jinou možnost. Sáček do vysavače i prachový filtr vyhodte do kontejneru na komunální odpad **6.** na závěr si důkladně umyjte ruce a boty. Po rozbití zářivky (úsporné žárovky) se po celém domě rozptýlí rtuť - VYSOCE JEDOVATÝ TĚŽKÝ KOV, který poškozují nervový systém, způsobuje otravu.

SENÁT MÍNÍ, PREZIDENT MĚNÍ...

...jako tomu bylo při udělování státních cen 28. října 2012. Přinesli jsme v čísle 54/2012 seznam literárních kandidátů na státní vyznamenání, jak je schválil Senát Parlamentu ČR a oficiálně jména uveřejnil předem. Jenomže z uvedených osobností ze senátního přehledu, neobdržel vyznamenání žádný. Mezi 22 vyznamenanými byl jediný spisovatel (nepátrali jsme, kdo ho navrhol), a sice česko-německý **Ota Filip** (* 1930), který skončil v kriminále v roce 1970 a v roce 1974 se nuceně vystěhoval do Německa. Udělení medaile Za zásluhy Otu Filipovi komentoval **Jiří Stránský** (* 1931), spisovatel, rovněž vězněn v 50. letech po vykonstruovaném politickém procesu, a opakovaně od roku 1974 znovu, těmito slovy: „*Jsem zásadně proti. Víím, co je Filip zač. Ale od pana prezidenta mě to nepřekvapuje...*“

Také jiní spisovatelé nemohou Otu Filipovi zapomenout životní selhání, kdy v 50. letech vyzradil připravovaný útěk pěti kamarádů na Západ. Ti byli odsouzeni a zavrženi. Spisovatel **Ivan Klíma** (* 1931) vzpomíná, jak Ota Filip vyzradil StB místo schůzek českých literátů. Ten své selhání po listopadu 1989 neskrýval a opakovaně se snažil se s ním vyrovnat. Po odhalení jeho syn, profesor na univerzitě v Bochumi, spáchal sebevraždu. Spisovatel to pochopil jako Boží trest: „*Jsem katolík, měl bych se zpovídat. Měl jsem strach. Ale ne o sebe, o svou rodinu. Zachraňoval jsem rodinu způsobem, který jsem považoval za jediný možný. Tehdy, v tom obrovském tlaku, jsem nevěděl, že jsou i jiné způsoby...*“

V rozhovoru, publikovaném 24. března 2008 na internetu, uvedl: „*Takže když to na mně v roce 1998 vytáhli, nemohl jsem se obhajovat. Mohl jsem se pouze přiznat ke své vině...*“ Od roku 1974 žije v Mnichově, kde do roku 1994 pracoval v nakladatelství Fischer Verlag.

Vážení čtenáři, spisovatelé, porovnejte si návrhy na vyznamenání českých spisovatelů, jak je předložil Senát Parlamentu ČR prezidentu republiky se skutečností: všech osm spisovatelů prezident republiky odmítl vyznamenat, místo nich si vybral kontroverzního spisovatele, žijícího v Německu, který se ani mezi nás členy Obce spisovatelů nikdy nehlásil, a k jehož činnosti jsou vážné připomínky českých spisovatelů, které by se neměly zamlčovat ani při tak vážném aktu, jakým je státní vyznamenání u příležitosti státního svátku 28. října. Celkové vyznění jeho charakteristiky by podpořilo větší důvěru nejen pro vyznamenávaného spisovatele, ale též pro nejvyššího představitele naší republiky.

Nelze v této souvislosti opomenout vyslovenou nenávisť, vyjádřenou zástupcem šéfa.kanceláře prezidenta republiky Petrem Hájkem. Ten ve své nové knize Smrt v sametu útočí na exprezidenta Václava Havla, že „*byl Václav Havel – ať vědomě či bezděčně, ale v každém případě aktivně – nástrojem pravdy a lásky. Ve své misi byl neúspěšný. A přesto zvítězil...*“ Ještě další dva citáty z knihy Petra Hájka:

„Teprve poslední scéna filmu Odcházení povýší kouzlem nechtěného banalitu na kryptogram-poselství-epitaf: Z vody v kašně se vynoří sám autor režisér jako podivný hybrid démona a člověka se smrtí na jazyku: »Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí« zašklebí se ironicky ve velkém detailu do kamery, a aby snad nebylo pochyb, co tím míní, zvedne dva prsty do svého typického »věčeka«, pozdravu-znaku svobodných zednářů.“

„Václav Havel byl teoretický moralista, který v osobním životě ani v bojích s politickými konkurenty si rozhodně nepotrpěl na morální skrupule, současně také apoštol svobody a demokracie, jehož politická koncepce přitom otevřeně mířila k fašistickému korporativistickému státu tzv. občanské společnosti.“

K takovému způsobu psaní se uchýlil nikoliv bulvární „šmok“, ale pracovník Kanceláře prezidenta republiky. Obec spisovatelů odmítá podobné knihy a veřejně pronášené nenávistné kritiky na bývalého prezidenta, který se už nemůže bránit, ale na jeho obranu se zvedla vlna oprávněné kritiky odpovědného spolupracovníka současného prezidenta.

A co knížky poezie? Udělujme jim cenu!

Jde o ohrožený druh. Nebojme se jim pomáhat. Přimlouvám se za ně. Udělujme jim Nobelovu cenu! Proč? Protože Nobel a Mobil k sobě patří jako černá a bílá, jako noc a den, jako jin a jang. Nobel se narodil v bohaté stockholmské rodině podnikatele a v 17 letech mluvil plynule švédsky, rusky, francouzsky, anglicky a německy. Mobil se nikdy nenarodil.

Rozdíly mezi Nobelem a Mobelem. Nobel vynalezl střelný prach (přesněji řečeno bezpečnou manipulaci s nitroglycerinem), který zabijí. Mobil vynalezl normální prach, prach v ložnici, prach v obýváku, prach všude. A ten nikoho nezabije, snad jen přehnaně čistotné manželky. Nobelovu cenu mohou získat i teroristé, jako například Jásir Arafat a jemu podobní. Mobilovu cenu nikdy žádný terorista nezíská. To si slibme jednou provždy! Alfréd Nobel ve své závěti rozhodl, že jeho majetek se vloží do fondu, z něhož bude každoročně udělována cena za významné objevy, literární tvorbu a mír ve světě. Alois Mobil závět nese-psal, takže je to na každém z nás. Nobelova cena přináší slávu a hromadu peněz.

Protože Nobel ví, že sláva dokáže zamotat lidem hlavu a nadměrné množství peněz (až na vzácné výjimky) kazí charakter, tak jeho cena přináší pouze radost. Radost z toho, že se knížka líbí. Minimálně jednomu člověku. A to není málo. Kolik už bylo oceněno knih, které se nikomu nelíbily.

Dnes je ještě Nobelova cena obecně považována za nejvyšší ocenění, jaké může umělec získat. Ale zítra? Zítra to bude Nobelova cena!

Vlastně - Nobelova cena už vznikla, a to náhodou. V březnu roku 2009 jsem v knihkupectví objevil sbírku „*Paměť ohně*“ od Lubomíra Brožka, jehož předchozí sbírky mě moc neoslovily. Ale touto knížkou jsem byl nadšen. Říkal jsem si, že by za takové básně zasloužil Nobelovu cenu! Ale to já neovlivním. Já mu můžu dát maximálně cenu Marhoulovu, ale to mi nepřišlo vhodné, takže propojením Nobela a Marhoula vznikl Nobel. Lubomír Brožek obdržel Nobelovu cenu na červnovém poetickém večírku, které pravidelně pořádám od roku 1984 na své zahradě v Čisovicích. Mělo se jednat o jednorázový akt. Napůl recese, napůl vážně míněný. A možná proto mě čerstvý „nositel Nobelovy ceny“ vybídl, abych ve vyhlašování pokračoval i v dalších letech.

Tak jsem prostřednictvím svých přátel básníků, i prostřednictvím Obce spisovatelů, oslovil poezii píšící autory. A překvapilo mě, že mi během krátké doby přišlo více než třicet knížek vydaných v roce 2009. Uvědomil jsem si, jak v dnešní době chybí básníkům, i když vydají knížku, zpětná vazba. Proto od druhého ročníku uděluji nejen Nobelovu cenu za vrcholné dílo, ale i Nobelova uznání za opravdu vydařenou sbírku. A dokonce pročítám pozorně všechny básně, abych mohl udělit alespoň Nobelovu pochvalu za jednotlivou hodnotnou báseň nebo verš v jinak průměrné knížce.

Mám takový neblahý pocit, že se poezie za posledních dvacet let dostala na sám okraj zájmu naší konzumní společnosti a proto si myslím, že povinností nás, kteří si to uvědomujeme, a kterým to vadí, je : společnými silami ji vrátit mezi lidi. Aby k poezii neměli vztah jako k neškodnému ekzému, ale jako k něčemu, co potřebují, co je obohacuje a zkrášluje!

Kdo už byl oceněn? V 1. ročníku za rok 2008 získal Nobelovu cenu Lubomír Brožek za sbírku *Paměť ohně*, v 2. ročníku 2009 Jiří Žáček za sbírku *Třetí poločas* a Nobelovo uznání Magdaléna Pokorná za sbírku *Vyznání*, dále navíc Nobelovu pochvalu Vladimír Stibor, Martin Vídeňský, Pavel Weigel, Jakub D. Kočí, Petr Musílek, Ivan Fontana, Michal Maršálek, Jarmila Hannah Čermáková, Alena Riedlová-Slepíčková, Karla Krátká. V 3. ročníku 2010 Nobelova cena nebyla udělena, Nobelovo uznání: Tereza Hejdomová za sbírku *Docta ignorantia*, Ladislav Vondrák za sbírku *Tajnospaddingy*.

Mobelovu pochvalu: Jana Buchtová, Josef Jindra, Stanislav Kubín, Michal Maršálek, Jan Maruna, Svatava Mášová, Olga Nytrová, Jiří Weinberger. Ve 4. ročníku získal Mobelovu cenu Zdeněk Lebl za sbírku „*ticho and spol.*“, Mobelovo uznání: Luboš Zelený za sbírku *Slovapění*, Jarmila Wunderlin-Taliánová za sbírku *Zrychlený časoprostor*. Mobelovu pochvalu: Jan Musil, Jaroslava Jenčíková-Váňová, Václav Franc, Naďa Havelková, David Růžička a Vladimír Stibor.

Do 30. června 2013 se lze ucházet o Mobelovu cenu za rok 2012. Pište, vážení, a pošlete své sbírky na adresu Alois Marhoul, 252 04 Čisovice 123, mobil: 602 308 363, E-mail: gastro servis@volny.cz, web: www.gastro bazar.cz

STÁTNÍ CENU ZA LITERATURU 2012, udělovanou Ministerstvem kultury, obdržel **Ivan Wernisch** (* 1942), básník, prozaik, překladatel, antikvář, člen Obce spisovatelů, v letech 1989- 1990 byl jejím prvním předsedou. Odborná porota hodnotila 28 návrhů. Oceněný autor je trvale přítomen v české literatuře, stále hledá něco nového, od roku 1961 mu vyšlo 25 titulů (v období tzv. normalizace byl zakázaným autorem, vydával v samizdatu, nejvíce však po listopadu 1989), proslulé jsou jeho antologie o zapomenutých, opomíjených a opovrhovaných autorech české literatury, čtení z novočeské literatury, almanach české poezie 90. let 20. století.

DOPLŇTE SI PŘEHLED LITERÁRNÍCH CEN, který byl otištěn v Dokořán, číslo 54 / 2012: Cena českých knihovníků (Svaz knihovníků a informačních pracovníků od roku 2000)

Cena Jiřího Teinera (Svět knihy od roku 20100)

Cena Josefa Hlávky (Nadace ČLF a Nadání J., M. a Z. Hlávkových od roku 1999)

Cena Karla Čapka (České centrum Mezinárodního PEN klubu, po dvou letech od roku 1990)

Cena K.H. Borovského (1998)

Cena Maxe Broda (Společnost Franze Kafky od roku 1995)

Cena PEN klubu za celoživotní dílo od roku 1996)

Cena Slovník roku (Jednota tlumočnicků a překladatelů od roku 1994)

Cena Vladislava Vančury (FITES od 1995). Prosíme, doplňte si již otištěný přehled.

Cena Waltera Sernera (Nadační fond festivalu spisovatelů od roku 2004)

Čtenáři roku(Svaz knihovníků a informačních pracovníků od roku 2011)

Novinářská cena Ferdinanda Peroutky (1995)

Novinářská cena křepelek (Nadace ČLF od roku 1991)

Soutěž Jiřího Levého (Obec překladatelů od roku 1992)

Výroční ceny Nadace Český literární fond (od roku 1999)

Zlatá stuha (Česká sekce IBBY od roku 1992)

LETOS JIŽ PO DESÁTÉ byla v Zrcadlové kapli pražského Klementina slavnostně udělena cena Ministerstva kultury *Knihovna roku 2012*. V kategorii „základní knihovna“ obdržela hlavní cenu **Obecní knihovna Ratíškovice** (4140 obyvatel, Jihomoravský kraj, 11 090 svazků knih, 413 čtenářů) za mimořádně zdařilou rekonstrukci knihovny evropského typu a nepřeberné množství komunitních aktivit

Diplomy obdržely **Místní knihovna Ostravice** (2410 obyvatel, Moravskoslezský kraj, 95756 svazků, 301 čtenářů) za ojedinělé spojení knihovny, informačního centra a galerie, které pomáhá rozvoji moderních služeb a aktivit

Obecní knihovna v Košťalově (Liberecký kraj, 1480 obyvatel, 5896 svazků, 114 čtenářů) za rozmanitou nabídku služeb a aktivit na vysoké úrovni v nápaditém a příjemném prostředí nově zrekonstruované knihovny.

V kategorii „Významný počín v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb“ obdržela hlavní cenu **Knihovna Jiřího Mahena v Brně** za systematickou práci s uživateli s různými druhy handicapů a inspirativní přínos pro další knihovny.

Diplomem byla oceněna **PhDr. Bohdana Stoklasová** (* 1978), dlouholetá koordinátorka projektu Národní digitální knihovny, a to za mimořádný přínos k rozvoji českého knihovnictví, zvláště v oblasti implementace mezinárodních standardů a digitalizace dokumentů.

CENU FRANZE KAFKY za rok 2012 získala česká spisovatelka **Daniela Hodrová** (* 1946), bývá řazena k vlňe postmoderní literatury 90. let. V její bibliografii jsou tyto tituly *Perunův den*, *Podobojí*, *Kukly a Théta*. Autorka vychází z tajemné atmosféry Prahy a v knihách se jí prolíná reálný svět s fantazií. Její knihy byly přeloženy do francouzštiny, němčiny a polštiny. V roce 2011 získala Státní cenu za literaturu Ministerstva kultury ČR. Mezinárodní literární Cenu Franze Kafky uděluje Společnost Franze Kafky od roku 2001, jako „*ocenění umělecky výjimečné literární tvorby současného autora, jehož dílo oslovuje čtenáře bez ohledu na jejich původ, národnost a kulturu, tak jako dílo Franze Kafky, jednoho z největších autorů moderní světové literatury*“. Symbolem ceny je bronzová soška od Jaroslava Róny a je spojena s finanční odměnou 10 000 dolarů (přibližně 190 000 korun).

CENU JOSEFA ŠKVORECKÉHO, udělovanou od roku 2007, získala letos **Kateřina Tučková** (*1980) za svou třetí knihu *Žitkovské bohyně* (452 stran, vydal nakladatelství Host Brno). Její prvotinou byl román *Montespaniáda* (Větrné mlýny 2006), upoutala však druhým románem *Vyhánění Gerty Schnirch* (osud brněnské Němky), který získal čtenářskou cenu Magnesia Litera za rok 2010.

Autorka založila dále projekt ARSkontakt v Brně s každoročně se opakující výstavou a podporou mladých malířů. Věnuje se i kurátorským projektům s přesahem do zahraničí. Vydala několik odborných publikací z oblasti umění (*Nová trpělivost, Slovem i obrazem, Normální malba, Můj otec Kamil Lhoták a Věra Sládková, prozaické dílo*). V současné době je doktorandkou Ústavu pro dějiny umění na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

CENU JIŘÍHO ORTENA pro mladé autory do 30 let, kterou organizuje Svaz knihkupců a nakladatelů, obdržel **Vratislav Maňák** (* 1988) ze Stříbra za sbírku povídek *Šaty z igelitu* (nakladatelství Host, Brno). Na Fakultě sociálních věd UK pokračuje po studiu žurnalistiky oborem Mediální studia. Třináct povídek, třináct variací na téma lidského osamění. Postavy povídek, častokrát nepochopené a neschopné chápat jiné, snaží se svou samotou vypořádat. Přihlášky do soutěže na rok 2013 se přijímají do 30. 1. 2013 – podmínkou je knižní vydání díla v roce 2012. Cena je spojena s finanční prémie 50 000 Kč. Více: www.sckn.cz nebo sekretariát SČKN, Mariánské náměstí 190, 110 01 Praha 1.

EVA (*1947) A JOSEF (*1944) HRUBEŠOVI, dlouholetí pragensisté, získali Cenu hlavního města Prahy s bronzovou medailí, kterou jim předal Bohuslav Svoboda, primátor. Uvedme z jejich přebohaté tvorby: osm dílů *Pražské domy vyprávějí, Toulky pražskou minulostí, Pražské sochy a pomníky, Cizinci v Praze, Grébovka, Petřín a Strahov, Pražské katastrofy, Věže v dějinách stověžaté Prahy, Pražské ostrovy, Herečka Stella Zázvorková*, monografie Praha 1, Praha 4 a Praha 7. Gratulujeme k ceně a zveme je oba mezi členy Obce spisovatelů.

NEJLEPŠÍM EVROPSKÝM PŘEKLADATELEM science fiction byl letos na Euroconu v Záhřebu (setkání členů Evropské společnosti science fiction – SESF) vyhlášen **Pavel Weigel**, člen Obce spisovatelů a obdržel cenu Prix Européen de Science Fiction.

KNIHA – ZÁVISLOST NA CELÝ ŽIVOT je název kampaně na podporu četby především u mladých lidí. Běží na www.sckn.cz www.rostemesknihou.cz www.svetknihy.cz, na Facebooku a You Tube.

ČESKÝ EKONOM TOMAŠ SEDLÁČEK získal v Německu za knihu *Ekonomie dobra a zla* nominaci na Deutscher Wirtschaftsbuchpreis, neboli cenu za ekonomickou knihu roku. Jde o další úspěch českého bestselleru. Soutěž o ekonomickou knihu roku pořádá každoročně Frankfurtský knižní veletrh spolu s deníkem Handelsblatt a investiční bankou Goldman Sachs.

TŘETÍ ROČNÍK SOUTĚŽE TEXTÍK 2013 na základě literárního projektu Epika vyhlásilo Město Jindřichův Hradec a Jihočeská obec spisovatelů pro žáky (téma Máme rádi zvířata) a studenty (téma *Proč jsem na světě rád*). Výtvarná část soutěže Textíku se týká ilustrací z Jindřichova Hradce a okolí. Uzávěrka soutěže je 15. ledna 2013. Příspěvky přijímá jindřichohradecké nakladatelství Jan Medek na e-mailu: textik@epika.cz. Bližší podrobnosti: www.textik.epika.cz.

TÝNIŠŤSKÝ LITERÁRNÍ PARNAS - již 13. ročník literární soutěže, přilákal pouze 12 autorů. Porotci ve složení Mgr. Jan Kostříba, absolvent UK v Hradci Králové, Mgr. Barbora Málková, učitelka, Jan Štefek, spolupracovník Orlického týdeníku a Mgr. Jitka Pažítová, učitelka, spolu s přítomnými profesorkami, působícími v Týništi nad Orlicí v oblasti školství, se zamýšleli, v čem pokles počtu soutěžících i určitého zájmu spočívá. Vyslovili však víru v další tvorbu nadějných autorů a ocenili krásu psaného slova v dnešním zvláštním způsobu života. V letošním ročníku zabodovali autoři mělnického literárního klubu Pegas. Všichni účastníci obdrželi zároveň *Ročenku vítězných prací* (44 stran).

První místo obsadila v kategorii poezie Jindra Lírová z Mělníka, členka Obce spisovatelů, a stala se i absolutním vítězem; 2. místo za poezii získal Luboš Skopec ze Mšena (který zároveň obdržel i 1. místo za prózu), a čestné uznání v poezii obdržela Zdenka Líbalová z Mělníka. Ale ani ostatní práce dalších členů Pegasu nezůstaly bez povšimnutí, kladně byly ohodnoceny Věra Vaďurová z Prahy spolu s Libuší Matysíkovou z Němčic nad Hanou, jejíž báseň, věnovaná „Parnasu“, se objevila na obálce čerstvě vydané ročenky. Mezi dalšími vítězi byli mj. i Hana Šustková z Úpice – čestné uznání v oblasti mladé poezie, Mgr. Marie Ungrádová z Vamberka – 2. a 3. místo rovněž za poezii a Lubomír Mikisek z Plzně za 2. a 3. místo v próze. Zvláštní cenu poroty obdržel devítiletý Jan Stolín, který za něžnou povídečku o vlaštovkách sklídl snad největší potlesk. Přítomným autorům malá účast vůbec neškodila. Atmosféra byla přátelská a chuť do další tvorby určitě přijde, vždyť je tolik věcí kolem nás, které stojí za povšimnutí. (J. L.)

LETOŠNÍ NÁRODNÍ KNIŽNÍ CENU, jež bývá po Pulitzerově ceně považována za druhé nejvýznamnější americké literární ocenění, obdržela **Louise Erdrichová** (*1954), která ji věnovala domorodým obyvatelům Severní Ameriky. Zvítězila v kategorii beletrie s románem *The Round House*, který se odehrává na konci osmdesátých let v prostředí indiánského kmene Odžibvejů. Je autorkou několika románů, poezie a dětské literatury. V oblasti literatury faktu uspěla novinářka **Katherine Boová** (*1964) se svou prvotinou *Behind the Beautiful Forevers: Life, Death, and Hope in a Mumbai Undercity*, která líčí trpký život indické chudiny ve finanční metropoli Bombaji. V kategorii poezie byla Národní knižní cena udělena básnické sbírce *Bewilderment* od **Davida Ferryho** (*1924).

S ambiciózní Brňačkou Martinou Formanovou

Už při studiu gymnázia tehdy ještě Martina Zbořilová (* 1966) přispívala do brněnských novin, není tedy divu, že po maturitě odešla do Prahy na FAMU. Mimo jiné se věnovala i modelingu, několik let byla oficiální přítelkyní Karla Gotta a po rozchodu odjela za sestrou Simonou do Ameriky.

Nejen svým přitažlivým vzhledem, ale i pracovní pílí si vydobyla místo asistentky režiséra Miloše Formana (1932) ve filmu Lid versus Larry Flint. I přes značný věkový rozdíl si oba porozuměli nejen pracovně, ale i v osobním životě a po několikaletém soužití se jim narodila dvojčata (1998) James a Andrew.

Rok poté slavný režisér a začínající spisovatelka zpečetili svůj vztah svatbou. Martina se vdávala poprvé, pro Formana byl tento sňatek třetí (poprvé si vzal herečku Janu Brejchovou a potom zpěvačku Věru Křesadlovou). Dnes rodinka žije jak v New Yorku, tak i na rozlehlé farmě v Connecticutu, kde jim rodiče Martiny občas pomáhají s neposednými chlapci, kteří hrají na klavír a věnují se aktivně tenisu.

Atraktivní dlouhovláska nežije jen ve stínu svého světově proslulého manžela - realizuje se psaním psychologických románů: *Skladatelka voňavého prádla* (vznání o vztazích ke Gottovi a Formanovi), Trojdílné plavky (portréty moderních amerických žen) a nejnovější kniha *Ten sen* (úvaha Češky v Americe). V roce 2009 si zahrála v dokumentu svého manžela *Co tě nezabije*.

Tato sympatická dáma je nakloněna politice současného amerického prezidenta Baraka Obamy, ačkoliv původně sympatizovala s republikány. Loni na podzim (už jsme to do Dokořán číslo 54 / 2012 nestihli) vydala další svoji autobiografickou knihu o životě v Americe – *Snědla dětem sladkosti* (200 stran, vydala Eroika)

Naštve se na mě, když o vás řeknu: paní v domácnosti?

A co je na tom špatného?

Připadá mi to málo na život... Lepší a pravdivější je: spisovatelka?

Spisovatelka taky dobrý, to je jasný. Ale na tituly si nepotrpím. Vždyť určitě sama znáte všelijaké ty prezidenty společností o dvou lidech.

Je honorář za knihu pro vás motivací napsat další knihu?

Představa těch závratných pár desítek korun za prodaný výtisk mě bezpochyby žene, o tom žádná.

Dáváte si záležet na poslední větě kapitol, odstavců jako třeba: „Něco mi říká, že v Praze bych na ten samý výjev nekoukala. Tam by to nejspíš bývalo o jiných ptáčcích.“ Autoři si zakládají na první větě knihy – kolikrát jste ji psala tentokrát vy?

První větu knížky? Ta vždycky přijde sama, s tou si nikdy hlavu nelámu. Spíš občas piluji ty pointy. Možná vůbec nejsem taková ta literátka, co sverpě vysvětluje svoje umělecké záměry a argumentuje teorií... možná nejsem vůbec žádná literátka. Ale strašně ráda vyprávím, a bavím. To mám už od devítiletky. Pamatuju si, jak jsme měli někdy v sedmé, osmé třídě supl, a shodou náhod jsem měla interpretovat spolužákům i učitelce na zástupu detektivku Ed McBaina, kterou jsem zrovna četla. Já si prostě dodnes pamatuju to ticho ve třídě, a šimrání v žaludku, když můj referát vrcholil, nikdo se ani nehnul a čekal na poslední větu. Já prostě strašně ráda povídám.

Ale býváte dost střídmá. Třeba když napíšete: Být vdaná je totiž lehké.

Co víc říkat? Když člověk potká někoho, s kým si sedne, tak je lehké být vdaná. My jsme s Milošem asi taková netradiční dvojka, ale spokojená. Přemýšlela jsem, jestli tohle prohlášení nezní příliš arogantně, ale já jím neříkám: Podívejte se, jak jsme dokonalí. Říkám: My jsme šli svou vlastní cestou, a funguje nám to. Život je tak složitý a je opravdu důležité najít si správného parťáka nejen, když se jde pohodlně z kopce, ale i když se stoupá do strmého kopce. Nebo třeba když se na letišti ukáže, že jsme zapomněli doma pas. Pokud můj partner umí mít i v takovou chvíli nadhled a klid, vím, že mám vyhráno.

Docela jste mě překvapila svými pregnantně formulovanými politickými názory – to je novinka ve vašem životě – zájem o politiku?

Taky jsem překvapená, nakolik mě politika tankuje. Raději bych byla maličko vlažnější, ale co nadělám. Nad svými vášněmi mám pouze omezenou kontrolu. Možná mě ovlivnilo, nakolik se zajímá o politiku Miloš. Zkrátka jsem s ním koukala hodiny a hodiny na různé debaty a celá se aktivizovala. Nebo možná podvědomě cítím, že jak běží čas, je rozumné nahradit ‚sladké nevědění‘ ponětím, kdo je guvernérem Floridy či jaký je rozdíl mezi kandidáty do senátu za Connecticut.

(Magazín Lidových novin Pátek, 11. října 2012)

Literární cesta je trnitá aneb Rozmlouvání s Vladimírem Stiborem

Čím více se cítíte? Básníkem, prozaikem či publicistou?

Nedělal bych rozdíl. Básník může vycházet zcela z prozaických příběhů, prozaik nejednou sáhne do studnice košatějších slov. A dobrý publicista musí jít na dřeň věci. Spíše si připadám jako nosič slov...

Můžete alespoň letmo vzpomenout na své dětství?

Narodil jsem v Benešově u Konopiště, krásné dětství jsem prožíval v malebném a částečně i polozapomenutém kraji pod Cunkovem.

Vzpomínám na vůni sena, o prázdninách jsme s dědou chodívali do lesa kácet sušiny a chystali dřevo na zimu. Dodnes si vybavuji lívance namazané žahourem, marmeládou z borůvek aupaných domácím tvarohem.

Nejsilnější vzpomínka, dost pochmurná i bolestivá, patří okupaci ze srpna 1968. Ruští vojáci i se svou těžkou technikou tábořili v lesích nad Hodkovem, půl hodiny chůze z vesnice, kde jsme bydleli; pro rohlíky si jezdili transportérem, do kostela chodívali s napraženým a možná i odjištěným samopalem a dokonce místního řídícího učitele Kochty se ptali, kde jsou tu Němci? Je fakt, že mnozí sovětští mladí vojáci z asijských stepí ani nevěděli, kde se ocitli; věřili tomu, co jim vtloukali důstojníci do hlavy. A my, osmiletí kluci, jsme se tehdy báli jak nikdy...

Určitě by stálo za zmínku, že jste se stal členem Obce spisovatelů až na třetí pokus...

Bylo mi sotva něco přes dvacet, kdy jsem potkal na chodbě nakladatelského domu Československý spisovatel již tehdy známého básníka Jiřího Žáčka. Když jsem po letech našel nabízený rukopis básní, skončil v kotelně, nehodil jsem do ohně jen dvě tři básničky. Ale v osmdesátých letech minulého století nebylo možné jen tak vstoupit do Československého svazu spisovatelů, mj. se vyžadoval i určitý kádrový profil a žadatel nesměl mít žádný politický škrálop.

Prvně jsem tudíž nepochodil. Podruhé jsem to zkoušel po tolik vychvalované sametové revoluci, ale bylo mi sděleno, byť diplomatickým jazykem, že jsem za své společenské a umělecké názory nesešel ve vězení, ani jsem neemigroval a nevydával své texty v samizdatu. Tak jsem opět pohořel.

Třetí pokus o vstup do spisovatelské organizace jsem chápal de facto jako loterii, buď to vyjde nebo nevyjde. Jaké bylo moje nebyvalé překvapení, kdy pár dnů po podání písemné žádosti přišel dopis z Obce spisovatelů, že jsem přijat. Byl leden 2002 a moje členské číslo 926.

Vraťme se k současnosti. Je pravdou, že jste za poslední téměř tři roky žádnou knížku nevydal?

Bohužel nebo bohudík? Je faktem, že poslední publikace Kniha aforismů a fejetonů aneb Nezbedárium vyšla již v roce 2009. Do té doby mi zase kritici vyčítali nadprodukcii, neboť jsem měl štěstí na básnické sbírky vycházející mi pravidelně několik let po sobě. Musím pokorně přiznat, že si toho začínám nesmírně považovat až s odstupem času.

Na literárních webových stránkách jsem se dočetl, že jste byl před dvěma lety navržen na Státní cenu za literaturu.

Byl jsem tím opravdu zaskočen, vůbec jsem s tím nepočítal, protože kandidátů bylo přes třicet. A vyznamenávají se ti, co jsou mediálně známí, kteří už mají pár křížků na zádech. Žádné takové zásluhy jsem neměl ani patriční věk, ale bylo pro mne velkou ctí i pohlazením po duši být alespoň mezi laureáty. Takže rok 2010 nebyl úplně k zahoezení.

Koho byste zařadil do čítanky básníků z české kotliny?

Bylo by to dlouhá řada jmen, nerad bych na nějakého básníka zapomněl a také bych nechtěl skončit jako autoři almanachu *Nejkrásnější básně roku X*, kteří uznávají jen svou poetiku, tím uzavírají dveře mnoha ostatním básníkům. Z takových výběrů je cítit na sto honů jistá nespravedlnost, táhnoucí se dějinami české literatury už pěkně dlouho.

Na své literární cestě jste jistě potkal mnoho slavných i známých osobností.

S láskou i po letech vzpomínám na neohroženého přítele a básníka Vlastimila Maršička, který v posledních dvaceti letech minulého století vedl rubriku poezie začínajících poetů v časopisu *Československý voják*. Když jsme se divili, jak je to možné, smával se a tvrdil: „Cožpak nevíte, že pod svícnem je vždycky největší tma?“ Měl krásnou ženu, starala se o něj i v posledních letech jeho nemoci. Vyčítal jsem si, že jsem Vlastimila nenavštívil, když byl ještě relativně zdravý a plný sil. Nemohu nezpomenout největšího propagátora české poezie, herce i pedagoga Miroslava Kovářika, jenž uváděl v pořadu *Zelené peří* v divadélku Rubín na Malé Straně v Praze mé první básnické pokusy, už je to přes třicet dlouhých let. Literárních známých i přátel by bylo nepočítaně, proto jsem si dovolil zmínit se pouze o prvních dvou, jejichž přátelství mě nejvíce ovlivnilo.

V literárních novinách i v jiných listech se objevují rozhovory s literáty nejrůznějšího zaměření.

Máte pravdu. A je to zvláštní druh potěšení. Vystupuji jako pouhopouhý tazatel, ale zároveň se mohu zeptat na cokoliv, co mě zajímá, na co bych rád slyšel i jinou než všeobecnou odpověď. Dialog je vždycky vzácná věc.

S kým se Vám nejlépe rozmlouvalo?

Z básníků to byl kamarád Jiří Staněk ze Strakonice, s nímž jsem se poprvé potkal nejméně před třemi desítkami let. Zajímavé bylo popovídání s literárním kritikem Alexejem Mikuláškem, rovněž s Mirkem Kovářikem, se spisovatelem, zpěvákem i fotografem Josefem Fouskem. Nemohu nezpomenout na poslední interview s prozaičkou science-fiction Františkou Vrbenskou, obohatil mě rozhovor s básníkem Jiřím Žáčkem svou nepřikrášlovanou a místy i drsnou pravdou o dnešním světě, který dodával „Nešetřete mě!“ Musím se za jeho výrok plně postavit.

Co by z nás bylo, kdybychom se k životu stavěli jen liknavě a odpovídali vyhýbavě a na půl huby nejenom otázkám? Výzvy, které nás posouvají o krok dále, stojí přece za odpověď i trochu námahy.

V loňském roce jste zvítězil v celostátní básnické soutěži Literární Šumava 2011, letos v únoru se u Vás na skok zastavila Česká televize s Janem Lukešem a pořadem Literární revue 333... Potěšilo Vás to?

Kdo by neměl radost? Výhra v soutěžích je převážně otázkou náhody, náhody i konstelace hvězd, dokonce jsem dostal za odměnu plaketu Města Klatovy a neprodejnou, ale jinak krásně vyvedenou knížku o architektuře.

Pracovníci z České televize se zastavili skutečně jen na chvíli, na obrazovkách pak běžel šot na šest sedm minut, možná to bylo ještě méně.

V Petrovících se konal slavnostní křest knihy Krajem lidí a kamenů...

Měl jsem tu čest podílet se na zrodu i vytvoření sborníku k stopadesátému výročí vzniku Spolku divadelních ochotníků Petrovice. Kniha nejenom připomněla život a historii místních herců, ale ve druhé části přinesla několik zajímavých článků o zdejší krajině, pamětihodnostech a několik rozhovorů s osobnostmi, jejichž vztah k mému kraji dětských let je i srdeční záležitostí. Stejného názvu používá i podzimní turistický pochod touto malebnou krajinou kamenů, remízků, zalesněných kopců i prastarých kostelů, dokonce až z románského období. Snad po nás alespoň nějaká zmínka zůstane.

Není-li to tajemstvím, co nyní píšete?

V pověstném šuplíku, jak se nejednou s nadsázkou říká, odpočívá a pospává něco málo poetických rukopisů. Nejsou nakladatelé, scházejí peníze a již kdysi dávno jsem si sliboval, že nebudu vydávání svých knížek financovat, jak dnes činí naprostá většina autorů. Svědčí to i o nezájmu státu, o propadu lidských hodnot, neboť ani všemocná ruka trhu ani chrámy konzumu nedokáží nahradit touhu po obyčejném a šťastném životě.

Ale abych se nevyhýbal Vaší otázce. Vše, co jsem doposud prožil, lze najít v básničkách. Láká mě totéž ještě jednou najít i zažít na vlastní kůži – v próze. Můj velký přítel a básník Jaroslav Hovorka z Kampy často říkával: „Když pánbůh dělal čas, udělal ho dost!“ Přesto by se s ním nemělo plýtvat. Nebo jen trochu.

Rozmlouval Karel Souček

Eva Kantůrková nám napsala

Z nového čísla Dokořán usuzuji, že jste zvolili, opírat se o organizace v krajích, to je dobře. Bude ale pořád chybět organizace pražská, Praha bude jen centrálním organizátorem. Asi je to tak možné, rada Obce je vlastně celorepublikové zastupitelství.

Pomocí časopisu se asi dá kontakt udržet. Pamatuji si, jak mnoho členů Obce o členství stálo, je to znak profesionality. Možná tu spojníci přijmou za svou.

Asi je dobře, že číslo Dokořán je hodně informativní. Rozpor cítím v tom, jestli se obracet jen dovnitř Obce, nebo taky prezentovat Obec navenek. Nepřemýšleli jste o tom, že by se část Dokořán, ta veřejná, stala přílohou nějakého časopisu?

Pokud jde o finance, tady si rady nevím. Obec byla koncipovaná do úplně jiných poměrů, než jaké se prosadily. Dohodnutý princip se státem byl, že stát bude financovat činnosti, které Obec koná vlastně za něj. Stát v dnešním pojetí si takové problémy neklade. Organizace v krajích mají lepší možnost podpory v samosprávě.

Předešlý předseda Obce Vladimír Křivánek vsadil na výročí K. H. Máchy, a některé projekty byly úspěšné. V roce 2015 je velké výročí Husa, chystají se vysvětlující akce a oslavy, možná by se Obec mohla věnovat Husovým zásluhám o češtinu, českou bibli, a vůbec písemnictví.

Přeju jen úspěch. V té činnosti navenek by mohlo Dokořán i suplovat literární kritiku, která je naprosto nedostatečná. Školám by možná pomohlo číslo reprezentující "maturitní otázky", spisovatele, o kterých se učí a kteří se nečtou. Možná by to zaujalo profesory češtiny. Anebo knihovníky. Anebo Památník národního písemnictví.

Taky byste mohli zopakovat spolupráci s rozhlasem, Obec tam měla na „šestce“ pravidelné diskusní pořady.

Do dalšího čísla nepřispěji. Jednak z nedostatku jasného názoru, a taky na mně leží kláda jednoho filmového scénáře. Jsem do konce roku soustředěná jen na to.

A nakonec maličký projev údivu. Ivan Klíma navržen na Nobelovu cenu? Proč ne Milan Kundera?

Eva Kantůrková

Budoucnost tištěných knih

Na základě průzkumu mezi pedagogy, vědeckými pracovníky a studenty vysokých škol vznikla tato studie, mapující rozvíjení nových komunikačních technologií včetně elektronických knih a vliv těchto trendů a změn na kulturní kontext. Podnětem k průzkumu byla anketa studentů Vysoké školy hotelové na téma Přezijí tištěné knihy naší generaci?

Už nejsme na počátku formování nové mediální krajiny v informační společnosti a při sledování probíhajícího vývoje se můžeme dohadovat, kam vývoj směřuje. Ke kvantitativní proměně mediální krajiny docházelo především prostřednictvím mladé generace. Mladá generace je nejsenzitivnější složkou společnosti, nejcitlivěji reaguje na nové fenomény ve společnosti a stává se generačním subjektem nových vývojových trendů. Prostřednictvím mladé generace nové technologie nejen vstupují do společnosti, ale také naopak zastaralé technologie společnost opouštějí.

Mladí lidé od devadesátých let stále méně čtou tištěná média, noviny, časopisy a hlavně knihy. Zmizela skupina intenzivních čtenářů, kteří za měsíc přečetli čtyři a více knih. K největšímu poklesu došlo u mládeže ve věku 19–23 let, tedy u skupiny, ze které více než třetina studuje na vysokých školách a četbu mají vlastně „v popisu práce“.

Vysoký podíl mezi přečtenými knihami mají odborné publikace a náboženská a duchovní literatura, jejíž podíl mezi přečtenými knihami stoupá. Z beletrie mladí lidé čtou především současnou anglosaskou a českou literaturu. Literaturu starých kultur až do počátku 19. století mladí lidé téměř nečtou. Jejich znalosti a názory o předcházejících obdobích lidstva a dřívějších kulturách, jsou zprostředkované, závislé na znalostech druhých. Mládež si tak zvyká obejít se bez autentických pramenů a přejímat předkládané názory. Prioritou vzdělávacího systému by však nemělo být předávat studentům názory a postoje, ale vzbudit v nich celoživotní hlad po pramenech a faktech a naučit je s nimi pracovat. V příspěvku jsou naznačeny možnosti integrálního propojení klasických tištěných i elektronických odborných knih.

Člověk již od pradávna sdílí informace. Už naši předci sedávali u ohňů a říkali si, co kdo a kde udělal nebo viděl, koho potkal, kdo zvítězil a kdo panoval. A kam se celou dobu ukládaly informace? Psaly se na papír nebo se tesaly do kamene. Dnes létají informace po síti a nám se tájí dech, kam to směřuje.

Prvním podnětem k tomuto zamyšlení bylo otevření knihovny na Vysoké škole hotelové v Praze. Během zimního i letního semestru akademického roku 2011/2012 jsem prováděl dotazníkový průzkum mezi našimi studenty na téma Knihy, časopisy, internet a my. Studenti, kteří připravovali květnové číslo časopisu Kredit T, v něm zveřejnili zamyšlení „Potřebuje naše škola knihovnu?“ a také anketu „Přežijí tištěné knihy naši generaci?“, v níž na otázky odpovídali respondenti různých profesí i věkových skupin.

Čtenářská aktivita je determinována vlastní čtenářskou kompetencí, informační i čtenářskou gramotností, určitou vědomostní úrovní, čtenářskými návyky, typem a mírou okolního vlivu (např. sociální prostředí, instituce atd.) na čtenáře. Z odpovědí v anketě i v dotaznících vyplynulo, že studenti čtou v průměru 1-2 knihy měsíčně, někteří pouze odbornou literaturu při psaní bakalářské práce, půjčují si je v knihovně, některé i kupují, budoucnost tištěných knih považují za nejistou, ta bude patřit médiím elektronickým. Studenti preferují odborné publikace, největší prioritou je využití učebnic a skript. K odborné literatuře obecně přistupují utilitárně, za konkrétním účelem.

Ve vztahu k vědeckým časopisům jsou spíše příležitostnými čtenáři, berou je jako doplňkový informační zdroj. Naopak elektronické databáze používají jako zdroj svého odborného zájmu. Motivem čtení je u nich především splnění konkrétního úkolu ve studiu nebo práci.

Ze všech stran slyšíme o ekologii krajiny, potravin a bydlení. Asi bychom měli taky mluvit o ekologii ducha, protože příčinou ekologické krize je lidské chování, lidé se chovají sobecky, konzumně, ziskuchtivě, a to znamená, že ekologickou krize lze řešit změnou lidského chování, samotnou změnou etických postojů. Lidské jednání je do značné míry určováno logikou socio-ekonomického systému, který „zaměřuje chování většiny lidí na individuální spotřebu a maximalizaci osobního nebo firemního zisku“. Michael Hauser ve své knize Prolegomena k současné filozofii dodává, že „společenská produkce je podřízena kritériu ziskovosti“ a že „tento typ chování je potom v rozporu s chováním ekologickým, a tudíž lze říci, že v rámci daného socio-ekonomického systému se dá ekologická krize řešit jen velmi obtížně“. Zajímavá v této souvislosti je i myšlenka Konráda Liessmanna o teorii nevzdělanosti.

Pojmy vědění a vzdělání hýbou lidmi stejně jako trhy. Liessmann tvrdí se, že jsou nejdůležitějším zdrojem Evropy, chudé na suroviny, a ten, kdo investuje do vzdělání a rozvíjí své vědění, investuje do budoucnosti. Na první pohled to vypadá, že sen osvícenců o vzdělaném člověku se v současné společnosti konečně naplňuje. Ovšem při detailnějším pohledu rychle vystřízlivíme.

V knize Teorie nevzdělanosti Liessmann systematicky dovozuje, že mnohé z toho, co se propaguje pod názvem „společnost vědění“, jsou jen rétorické fráze. Ve skutečnosti nejde o ideu vzdělání a vědění, ale o silné politické a ekonomické zájmy. Čím víc se přisáhá na hodnotu vědění, tím rychleji ztrácí vědění a vzdělání hodnotu a kapitalizace ducha ústí v nevzdělanost.

Tento rakouský historik a filozof jde ještě dál, vysoké školy vidí jako podniky, řízené manažery vědění a studenty jako klienty masově vzdělávacího systému navyšujícího ke spokojenosti politicko-mediálního dozoru stavy absolventů vysokých škol v populaci. O vzdělávání říká Liessmann, že v současnosti už nejde o jev probíhající na pozadí dějin současnosti a doprovázející sociální změny s nimi spojené, ale o řízenou snahu učinit vzdělání pouhým nástrojem trhu posuzovaným podle čistě ekonomických kritérií.

Pojďme se podívat do knihovny. Před čtyřiceti lety v knihovnách žádné informační technologie neexistovaly. Znamenalo to ruční zpracovávání katalogů, obtížné a zdoluhavé zavádění norem a komplikovanou výměnu bibliografických údajů mezi knihovnami. Pro veřejnost to znamenalo, že přístup k bibliografickým údajům byl možný pouze v knihovnách nebo pomocí tištěných katalogů, které stály hodně peněz a nikdy nebyly aktuální. Katalogy knihoven měly různou podobu, od rejstříků po kartotéky, lístky psané nejdříve ručně, později na psacím stroji, desetkrát opravované, často chybně založené, někdy zpracované dvojmo nebo s chybami v signatuře. Sjednotit tyto rejstříky, integrovat je, byl nemožný úkol.

V 90. letech došlo k diverzifikaci informačních nosičů, objevily se CD, videokazety, CD-ROM a knihovníci je začali brát v úvahu postupně s tím, jak se objevovaly na trhu a jak se začal rozvíjet koncept mediatéky. Využití informatiky stále rostlo, začala se používat od zpracování zápůjčky až po vytváření katalogů, později k celému řízení knihoven. Na začátku XXI. století začala návštěvnost veřejných knihoven prudce klesat. Nové informační a komunikační technologie ohrožily samou podstatu existence knihovníků. To, že díky digitálním technologiím se informace oddělila od svého nosiče, vyvolalo sérii důsledků a knihovníkům určitou dobu trvalo, než pochopili, o co jde.

Prvním důsledkem byl úplný nebo postupný zánik některých nosičů, jako například videokazet a zvukových CD, druhým důsledkem bylo například zpochybnění knihovnické profese vyhledávací na internetu, zejména Googlem. Každý uživatel si může pomyslet, že knihovník je méně kompetentní než vyhledávač, který mu za 0,26 vteřin nabídne 1 220 000 odkazů. Ale ten poslední důsledek je ještě horší, protože existence většího a účinnějšího zdroje informací než jakým může být jakákoliv knihovna, tedy internetu, zpochybňuje samotnou myšlenku knihovny.

A jde o zdroj, který je přístupný odevšad, kdykoliv ve dne v noci a bez složitých pravidel, která knihovny mají.

Jaká tedy bude role knihovníků v budoucnosti, kdy všechny informace budou přístupné v počítačových sítích a knihovny se přetvoří na virtuální organizace, které budou dle potřeby spontánně vznikat a zase mizet? Změní se i role knihovníků spolu s tím, jak se již dnes veřejné knihovny přetvářejí na veřejná informační střediska a národní knihovny jsou nahrazovány distribuovanými soubory digitalizovaných dat? Staré knihy přestanou být vyhledávány kvůli obsahu a místo toho budou ceněny jen jako artefakty. Jejich obsah bude přístupný online. V dravém, převážně anglicky mluvícím světě webu se konverze národních literatur do digitální formy přístupné online stane jedinou možnou cestou k zachování národní identity a jazyka. Lidé se při hledání konkrétních odpovědí budou stále méně obracet na knihovny a knihovníky; sami si je najdou na síti. S využitím inteligentních vyhledávacích mechanismů a dotazovacích jazyků budou lidé při vyhledávání informací stále méně potřebovat pomoc a nebudou ani vědět, ani se starat o to, která virtuální knihovna obsahuje odpovědi na jejich otázky či kde se potřebné informace fyzicky nacházejí.

Jaká bude nová role knihoven? Už dávno byly knihovny nuceny vzdát se záměru vlastnit úplný soubor lidských znalostí. Web však paradoxně právě toto umožňuje. Pořizování fyzických kopií každé publikace, o níž se knihovník domníval, že by mohla být užitečná pro jeho čtenáře, ztratí jakýkoli smysl. Také již nebude zapotřebí více exemplářů jednotlivých publikací; jediný originál bude stačit všem uživatelům webu, kteří si budou moci kdykoli v případě potřeby vytvořit svou vlastní lokální kopii.

Možná, že veřejné knihovny zcela zmizí a budou nahrazeny jen další funkcí dostupnou na portálu webu. A co budou dělat knihovníci? Opravdu nová intelektuální role pro knihovníky budoucnosti je vytvářet a udržovat nově koncipovaná metadata. Katalogizování a udržování fondů vždy přinášelo tvorbu jednoduchých metadat, jako jsou třeba prosté kartičky v papírovém katalogu nebo jejich současný počítačový ekvivalent, např. záznamy typu Dublin core. Již taková jednoduchá metadata, jestliže jsou připojena k elektronické publikaci, dávají fondu vlastnost sebekatalogizace. Metadata vytvářená společně s dokumentem a řídicí jeho další automatizované zpracování z velké části, nebo dokonce zcela odstraní nutnost dalších lidských zásahů do vytváření informačních fondů.

Ať tak nebo tak, současný vývoj webu ukazuje, že význam metadat v blízké budoucnosti enormně vzroste. Abychom pochopili, proč a jaké to přinese nové intelektuální výzvy, musíme porozumět současnému stavu obsahu webu, zejména tomu, co je na webu špatné a co se pro vyřešení toho problému dělá.

Bude nutno vytvořit nepřehledné množství sémantických metadat, popisujících význam věcí v termínech srozumitelných stroji. Jde o nový soubor řídicích činností velmi vysoké úrovně. Nebude však zahrnovat pouze výběr a souhrn existujících sémantických tvrzení (zobecněnou formou dřívějších věcných hesel a klíčových slov), ale i vytváření nových, která dosud neexistují, nebo náhradu jiných, která nejsou dostatečně přesná. Čím blíže k originálnímu autorskému procesu budou metadata vytvářena, tím lepší bude kvalita těchto sémantických informací.

V tom bude pravděpodobně spočívat nová smysluplná role knihovníka – místo toho, aby byl jen vzdáleným příjemcem ukončené práce ostatních, stane se stínovým autorem odpovědným za vytváření nových typů metadat jako součástí původního tvůrčího procesu. Psaní nových sémantických tvrzení (věcného popisu), která jsou využívána jinými sice za zanedbatelnou úplatu, ale často, by se mohla stát možnou cestou k výdělku na živobytí.

Smysl dokumentu spočívá v kombinaci textu a významu používané řeči. Věk elektronických médií všech druhů a kultura mládeže doprovázejí překotné změny ve slovníku a smyslu jazyka v čase, což snad není nikde evidentnější než v globální angličtině. Sledování a registrování těchto lingvistických změn v metadatech sémantické úrovně je nejen další intelektuální výzvou pro knihovníka budoucnosti, ale i životní nezbytností pro informační fondy přístupné online. Bez toho by nebyly fondy pro další generace použitelné. To je příklad, jak může být k informaci přidána hodnota souběžnou intelektuální aktivitou, při které se vytvářejí metadata jak na specifické, tak na obecné úrovni.

O nových trendech v rozvoji informačních a komunikačních technologií v cestovním ruchu, zvláště pak v oblasti webových stránek, se hovoří pravidelně i na každoročních konferencích. Docent Josef Zelenka, CSc. z Královéhradecké univerzity mezi ně zařadil například personalizaci uživatelů (v souvislosti s jeho preferencemi a aktivitami), inteligentní vyhledávání a třídění (s logickým tříděním a poznámkou o sémantickém webu a podporou umělé inteligence), rostoucí interaktivitu (hypermédia, interaktivní mapy, pseudovirtuální realita), „totální“ aktuálnost informací (webové kamery, informace o aktuální poloze dopravních prostředků, online systémy), rostoucí zavádění map (ať už geografických, tematických, panoramatických či mentálních), rostoucí zavádění multimédií a nové komunikační kanály (telefonie, videotelefon, konverzační roboti, ICQ apod.).

V souvislosti s elektronickými knihami vyvstávají nakladatelům nové otázky: Je vydávání elektronických knih smysluplné jako jedna z aktivit vydavatele knih tištěných, nebo se hodí spíše pro specializovaný subjekt? Předpokládá se, že elektronická podoba knihy bude především čtená na nějakém kapesním počítači, nebo si ji zákazník vytiskne?

Má pro nakladatele ekonomický smysl takto vydávat knihy nové, nebo spíše zpřístupňovat ty tituly, které už jsou volné z hlediska autorských práv? Má smysl prodávat elektronické knihy čtenářům, nebo se primárně snažit o uzavření nějaké „globální“ dodávky např. s prodejcem kapesních počítačů?

Z průzkumů vychází, že v tištěné podobě budou dál vycházet romány, poezie, cestopisné publikace s fotografiemi, knihy o regionálním folklóru, nicméně odborné studie dají přednost elektronické podobě. Poločas rozpadu odborné informace se zkracuje, než rukopis knihy projde redakčním zpracováním, je možné, že velká část poznatků, které do něj autor vložil, už neplatí. Po několik let staré publikaci sáhne málokdo, navíc populace potenciálních českých čtenářů je poměrně úzká. Navzdory internetu však vycházejí stále nové a nové knižní tituly.

Má tedy ještě smysl psát odborné knihy? Například v oblasti medicíny je to sporné. Prof. MUDr. Jan Lebl, CSc., říká: „Když studujete některý obor medicíny nebo se mu začínáte věnovat v postgraduálním životě, potřebujete kvalitní monografii. Je pro vás encyklopedií, průvodcem a rádcem ve standardních i neobvyklých medicínských situacích. Vracíte se k ní ve službách i při rozvahách nad komplikovaným pacientem. Teprve po zvládnutí základů oboru můžete žít z časopisů a internetových databází. Po pěti či šesti letech je ale třeba starou monografii vyhodit a nahradit novou, aktuální. Pro většinu českých lékařů jsou zatím stále jazykově i cenově dostupnější české než anglické knížky.“

Podobný názor má i Prof. MUDr. Aleš Roztočil, CSc. – podle něho je otázka, zda psát odborné knihy, otázkou generační. „Pokud je v současnosti taková kniha napsána, je smysl tohoto počínu dán jednoduchou zpětnou vazbou, a to je objem prodeje výtisků. Pokud se kniha prodává a je o ni zájem, bylo její sepsání a vydání smysluplné. Pokud mám informace, knihy se zatím prodávají, a tudíž jejich psaní je odůvodněné a pro rozvoj vědních oborů přínosné. Nicméně na příkladu mého devatenáctiletého syna a jeho vrstevníků vidím, že přestože knihu nevezmou do rukou, mají z internetu a jiných elektronických zdrojů tolik informací, že je v žádném případě nemůžeme považovat za omezené nečtoucí tupce, a troufám si tvrdit, že i bez čtení papírových knih budou dobře připraveni na své budoucí povolání.“

Tudíž ve zkratce zatím knihy psát ano, do budoucna je to velký otazník. A ještě jeden dodatek. Žijeme v tržním hospodářství. Pokud bychom se měli živit psaním odborných knih bez dalších aktivit a příjmů, umřeli bychom hladu. Čas strávený nad psaním knihy snad není možno ani adekvátně odměnit. Nicméně každý autor má dobrý pocit, pokud v ruce drží své „dítě“, svoji nově vyšlou knihu. Možná, že je to víc než peníze.“

„Určitě má smysl psát odborné knihy, i když jejich potřeba, a tedy i profil, se mění,“ uvažuje Prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc. A dodává: „Velké, „komprehensivní“, nákladné monografie se vyplácí vydávat zejména v angličtině, jejíž rozšířenost činí trh dosti velkým na to, aby to bylo výhodné. V „lokálním“ jazyce, nota bene malého národa, budtež publikovány pouze knihy vázané na danou kulturu, knihy sloužící osvětě, celoživotnímu vzdělávání a knihy místně specifické. K tomu přistupuje neuchtající potřeba překladů myšlenkově inspirujících publikací, jež přinášejí zajímavé a neotřelé nápady, koncepty, hypotézy a originální vidění světa té které disciplíny. I v medicíně zůstává stále početná čtenářská obec praktiků a vzdělaných laiků, která přednostně v mateřském jazyce ráda sáhne po odborné knize nejen z ostatních oborů, ale i k osvěžení paměti ve vlastní specializaci. Svůj význam knihy stále budou mít a já je mám rád. Odborné informace však zastarávají čím dále rychleji.“

Mezi tištěnými publikacemi nadále zůstanou knihy reportáží, básnické sbírky, výpravné průvodce, mapy, průvodce pro rodiny s dětmi, fotografické knihy regionu, příručky typu Hrady a zámky, leporela a pohlednice. Přesto se většina informací přemístí do webových stránek regionů, do informačních center a konkrétních destinací. Tato oblast proti medicíně neprožívá tak časté technologické zvraty ani v gastronomii, v hotelnictví či v nabídkách cestovního ruchu. Ovšem studenti, pedagogové průvodci a další poskytovatelé služeb v turistice už nyní hojně využívají informací v elektronické podobě.

Knihovny budou existovat, pokud je lidé budou potřebovat. Problematika e-knih, čteček, digitalizace, multikulturalizmu, sociální nerovnosti občanů, komunitních aktivit, nedostatku financí a permanentních změn (mění se filmový, hudební, knižní průmysl ad.) knihovny ovlivňuje v jejich podstatě. Na celém světě řeší stejné problémy: nedostatek finančních prostředků; nedostatek uznání ze strany zřizovatelů a nedostatek porozumění ze strany uživatelů.

I když knihovny ztrácejí dominantní postavení na trhu, mají hodnotu, kterou nikdo jiný nedokáže nahradit. Jsou největším odborníkem na krásnou literaturu a neznám lepšího propagátora knih a jejich autorů. Umějí identifikovat dokument a sbírat, třídít, ukládat, distribuovat a vytvářet informace tak, jako nikdo druhý.

Začátkem roku vyšla ve Francii krásná kniha romanopisce a akademika Erika Orsenny "Sur la route du papier", zatím není přeložena do češtiny. Orsenna provádí čtenáře historií, časem, vším, čeho se papír dotkl a co znamená pro informaci a komunikaci, tedy i pro knihy. Rád a často vzpomínám na svého učitele a kamaráda Bohumila Hrabala, na jeho dobrodružství s knihami ve sběrně papíru. Příliš hlučná samota - dělník ve sběrně starého papíru Haňta pracuje pětatřicet let ve sklepení sběrně u staříckého lisu.

Z hromad starého papíru zachraňuje vzácné knihy a shromažďuje je ve svém pokojíku, čte si v nich. I sám doktor Hrabal pracoval ve sběrně starého papíru. Našimi dějinami hýbalo mnoho příběhů, které považujeme nyní za falzifikáty a to nás nutí zpochybňovat dnes příběhy, které pokládáme za pravé, protože kritérium moudrosti společnosti se zakládá na nepřetržité bdělosti vůči omylnosti našeho vědění. A jak říká dnes už osmdesátiletý Umberto Eco – první povinností člověka kultury je být neustále ve střehu, aby mohl den co den přepisovat encyklopedii. A také dodává, nevěřte nikomu, kdo říká, že píše pro sebe. Jen jednu věc píšeme sami pro sebe a to je seznam věcí, co máme koupit v obchodě. Jinak cokoli jiného píšeme, píšeme proto, abychom někomu něco řekli.

Svět může všechno čerpat ze sebe sama, ke své existenci nepotřebuje nikoho jiného než člověka. Hledám okamžiky, které mohou člověka odvést od psychoanalýzy vládců světa ke skutečné poetice výzkumné cesty. Oželeli jsme hliněné tabulky, pergameny, oželíme i papír. Rozloučili jsme se s krásnými telefony, s vidlicemi a sluchátky, rozloučili jsme se s krásnými dvoulampovkami rozhlasových přijímačů, rozloučili jsme se s gramofonovými deskami – všechny uvedené předměty jsou nádherné umělecké artefakty. Asi se někdy v budoucnu rozloučíme i s knihami, i když guru mediální komunikace Marshall McLuhan v 70. letech minulého století napsal, že knihy ještě zůstanou příštích 50 let. A čas neúprosně utíká.

Jaroslav Holoubek

Kam směřují Signály z neznáma?

Název výstavy *Signály z neznáma* v brněnském Domě umění může být poněkud zavádějící, ale pozornost veřejnosti určitě vzbudí. A o to jistě kurátorům výstavy Tomáši Prokúpkovi a Pavlu Kořínkovi bezesporu šlo. Představují český komiks z let 1922 až 2012 a říkají, že výstavní projekt slibuje onu známou i tajenou historii komiksu na českém území detailně zmapovat. Řekl bych, že se jim to vcelku zdárně podařilo.

V minulých letech jsem měl možnost zhlédnout několik výstav, které byly věnovány českému komiksu a jeho historii. Rád bych proto připomněl výstavu na rozhraní roků 2003/2004, která se uskutečnila v Praze 8 pod názvem z názvem *České komiksy – Výběr z nejúspěšnějších kreslených seriálů*. Zajímavé na ní bylo to, že kurátorem byl Roman Petrus, radní pro kulturu MČ Praha 8, a spolukurátorem Jiří Stegbauer. Konala se v prostorách tzv. Bílého domu, což je jedna z administrativních budov této městské části.

Výstava vzbudila i mimopražský zájem, po skončení se přestěhovalo do Tábora, odtud do Sezimova Ústí, aby po dalších zastaveních skončila na Veletrhu dětské knihy v Liberci. Tady už se na její instalaci a doplnění vydatně podílel nadšený propagátor komiksu Tomáš (Hibi) Matějčík, který ji doplnil o aktuální ukázky současné české produkce.

Proč se o této výstavě tak rozepisují? Nejen proto, že zřejmě byla prvním a rozsáhlejším pokusem představit český komiks, jeho počátky a rozvoj komiksu pro děti a mládež v druhé polovině 20. století. Ale i proto, že už tehdy její kurátoři výstavu členili na „hnízda“ dosti obdobná těm, která vidíme na *Signálech z neznáma*, o nichž se zmíním později.

Přehlídku tehdy uváděla **část I.** Začátky s připomínkou tvorby Josefa Lady a Ondřeje Sekory. Pak následovala **II. Brána seriálů** otevřená věnovaná tvorbě Jiřího Havla a Věry Faltové, Svatopluka Hrnčíře a Adolfa Borna/Lenky Vybíralové, Karlu Frantovi, Ljubě Štíplové a Jaroslavu Němečkovi i dvojici Dagmar Lhotová/Zdeněk Slabý – Věra Faltová. Šlo vesměs o produkci z časopisů *Ohníček*, *Sluníčko*, *Čtyřlístek* a *Mateřídouška*.

Část III. Kluby a oddíly byla věnována – jak jinak! – Rychlým šípů Jaroslava Foglara a Jana Fischera/Marko/Čermáka, Strážcům dvojici Vlastislav Toman – Libuše Kovaříková/František Kobík, a rozsáhlému dílku *Modrá pětka* autorů Jiří Hromádka/Bohumil Kolář – Marko Čermák.

Ve IV. Klasická dobrodružství se připomínala díla Vinnetou dvojice Jaromír Kincl – Gustav Krum, *Tarzanův návrat* Gustava Kruma, *Srub u Zlatého klíče* Jiřího Stegbauera – Josefa Scheka. Vše publikováno v *Zápisníku* nebo *Větrníku*. Nechyběl tu ani *Lips Tulian* Jaroslava Weigela a Káji Saudka z *Mladého světa* a České speleologické společnosti. Vlastislav Toman byl zastoupen příběhy *Osm kulí* a *Střílejší ruka* (kresba Milan Víšek) a Václav Šorel seriálem *Tvrz* (kresba F. Kobík).

V „hnízdě“ V. Sci-fi kurátoři sáhli po tvorbě Svatopluka Hrnčíře a Miloše Nováka (*Kapitán Nemo*, časopis *Větrník*), Ondřeje Neffa *Arnal a dva dračí zuby* (kresba Kája Saudek, Čs. speleologická společnost) i Vlastislava Tomana s jeho trilogií o *Malém bohovi* a *Kruanovi* (Fr. Kobík, ABC). Nechyběl ani Václav v Šorel s populární *Vzpourou mozků* (F. Kobík, ABC). Připomenut byl i *Golem* Rudolfa Baudise a Jirky Petráčka (ABC).

Závěrečná část VI. Pokračování dnes přinesla ukázky z děl, která v té době byla publikována. Byli to například *Strážci času IKS* Vlastislava Tomana a Michala Kociána/Vladimíra Bicana (Ahoj, Evropo), *Truhla pokladů* z časopisu *Skaut-Junák* autorské dvojice Václav Nosek-Jiří Petráček a *Robinzon Robin* z deníku *Práce* autorské dvojky Sváta Hrnčír – Štěpán Mareš.

Autoři a kreslíři se už v druhé polovině 20. století a následujících letech stali známými komiksovými autory, a známe je i z dnešní tvorby. Nebo byli v současné výstavě Signály z neznáma opomenuti. Nemohu se stále zbavit dojmu, že ono údobí 2. poloviny 20. století není stále správně a dostatečně začleněno do historie českého komiksu. Je snad velký rozdíl mezi komiksem pro děti a mládež a komiksem pro dospělé? V podstatě jde o dějiny jednoho literárního žánru, jímž komiksy jsou (!).

Moje poznání i názor do jisté míry potvrzuje i brněnská výstava, spíše v doprovodných textech malého katalogu, kde se mj. dočteme:

Český komiks chytil na počátku třetího tisíciletí nový dech. Aktuální autorská generace navazuje kontakty se světovým děním, reaguje na nejnovější trendy a v domácím kontextu snad téměř poprvé skutečně svobodně tvoří, nespazovaná restriktivními příkazy cenzury či kulturním a společenským odmítáním. Zároveň se komiksu alespoň částečně daří rozrušovat stereotypní představy, které jej vždy spojovaly jen s dětem určeným, popřípadě brakově-triviálním čtením na ukrácení volné chvíle.

Výstavu považuji za významný příspěvek k poznání historie pro současné generace: Výstavní projekt Signály z neznáma slibuje onu známou i tajenou historii komiksu na českém území detailně zmapovat. Pokusme se společně rozluštit onen po devět dekad slýchaný, přesto stále v mnohém enigmatický kód české komiksové tradice.

Ve výstavních síních do historie devadesátí let českého komiksu vstupujeme „hnízdem“

Komiksové časopisy. Je to připomínka četby z dětských let, pro juniory asi překvapení, co se už kdysi vydávalo. Současnost je bohatší, ale na opravdu komiksový časopis věnovaný české domácí tvorbě stále čekáme. Komiks je „výrobně“ drahý a trh malý, čili výsledná cena nad možností většího počtu čtenářů.

Proběhněme **Podzemím** s pokusy o vydávání ilegálních undergroundových časopisů (např. *Kombajn*) až po komiksový boom v první polovině 90. let, kdy se rodí nová autorská generace, neobyčejně pestrá škála experimentálních obrázkových příběhů. Najdeme tu i upozornění, že se autoři prezentují na internetu nebo v rozmnožovaných fanzinech – fanouškovských časopisech.

A jsme **Ve službách reklamy!** Už v prvorepublikovém období, ať už to byl kocour Felix nebo Pepina Rejholcová, nebo novodobější produkce, v níž se angažovali Kája Saudek nebo Jaroslav Němeček. Byli však i další, kteří připomenuti nejsou. A tak můžeme pokročit k tvorbě, která byla a je většinou věnována komiksům se zvířecími hrdiny. Proto se „hnízdo“ nazývá *Smějeme se se zvířátky*. Dominantou je bezesporu *Čtyřlístek* a z autorů jak Josef Lada, tak Ondřej Sekora. Připomenut je i současný komiks *Mourrison* Lukáše Fibricha a některá další dílka.

S brožurkou v ruce pokročíme do **Polylegranu**. Připomíná, že 50. a zčásti 60. léta bývají tradičně považována bezmála za údobí komiksového temna. Přesto se tu objevují signály obrázkového seriálu díky mladé kreslířské a karikaturistické generaci zrozené od 20. do 30. let 20. století. Soustředují se pod skupinovým štítem tohoto uskupení, jež bylo od samého začátku propojeno s progresivním společenským týdeníkem *Mladý svět*. Na výstavě jsou připomínáni dílky tehdy tištěnými dětskými časopisy.

A už se můžeme vznášet **Na vlnách SF a dobrodružství!** Toto „hnízdo“ by bezesporu mohlo být daleko objemnější, než výstava nabízí. Celá druhá polovina 20. století je zaplněná dobrodružnými a sci-fi komiksy, které vycházely na stránkách časopisů pro děti a mládež.

V nelehkých obdobích národních dějin příběhy nejednou sehrávaly i roli jisté eskapicky útěšné vějičky, jež měla dát alespoň na okamžik zapomenout na neradostnou šedivou každodennost. Osobně bych to tak dramaticky nehodnotil. Dobrodružství a fantazie k lidské povaze patří, a k dětem zcela určitě. Že se dnes reedice těchto komiksů prodávají, a tedy i čtou? Třeba ta dnešní nostalgie může zase dávat aspoň na okamžik zapomenout na přepestrou tíživost současnosti.

Možná to platí i pro Kluby gentlemanů, což je část výstavy věnovaná tzv. klubáckému komiksu. Jeho otcem zřejmě byl a zůstane Jaroslav Foglar s *Rychlými šípy*. Rychlošípáci jsou dodnes legendou, i když ponejvíce pro dospěláky (!). Dnešní kluci i děvčata už je neberou, pro ně jsou tihle kluci nepochopitelní. Byli ovšem takovi už pro generace, které četly příběhy jejich následovníků, jimiž byli především *Strážci/Kronika Strážců nebo Modrá pětka* v šedesátých a sedmdesátých letech. Na dětské party, dokonce i kluby, které by byly obdobným příkladem současné dětské generaci asi čekáme marně. A přece by své „táhnoucí vzory“ potřebovali.

Výstava se ještě vrací k fenoménu Saudek, který se už v předchozích „hnízdech“ připomenul. Pokud by měl být český obrázkový seriál definován jediným jménem, patřilo by bezpochyby Kájovi Saudkovi. Je to míněno především proto, že jeho vrcholná díla snesou srovnání s produkcí nejlepších amerických i evropských tvůrců. Měl tak navždy změnit tvář domácího komiksu. To zní poněkud paušálně.

Pokud budeme komiks brát za literární dílo (viz současnou rétoriku – grafický nebo obrazový román, tedy i povídka), pak je Saudek opravdu jedním z vrcholných autorů – a teď, kam jeho dílo zařadit? Dobrodružný, detektivní, historický, satirický, humoristický a podobný žánr? V tomto místě si dovolím z výstavy odejít a věnovat se otázce – kam směřují *Signály z neznáma*? Nejsou přece jen výstavou pro výstavu ukázat historii a současnost komiksu v Česku? Víme, že nejsou jen výstavou pro Brno, ale přemístí se v příštím roce do Prahy a poté do Olomouce, a kdoví, zda i na další místa. Mohou se stát výstavou živou, protože se leccos dá doplnit, změnit, jak ukáže čas i návštěvnost – a třeba i názory na komiks, které by se měly objevit ve větší míře v mediálních prostředcích.

V šedesátých a pak znovu na počátku osmdesátých letech vyvinuli redaktoři, autoři i výtvarníci, ba i někteří kritici a pedagogové z oblasti dětského a mládežnického tisku tlak na tehdejší komunistické ideology za uznání kreslených/obrázkových seriálů za svébytný literární žánr. Šlo tehdy o obsah, ne o formu – kresbu. Je příběh komiksu dobrý nebo špatný, a kreslíř to svou prací zdůrazní nebo pokazí. Jako román či povídku.

A podařilo se to! Komiks byl uznán už tehdy za literární žánr! Dnes mám dojem, jako by se někteří tvůrci a příznivci komiksů snažili o totéž, místo aby na to navázali a pokračovali dál. Řekl bych, že tomu nasvědčují dvě poslední „hnízda“, která brněnskou výstavu uzavírají. O využití komiksu pro film a divadlo jsou informace v sekci *Za oponou* a na velkém plátně. Připomínají se tu díla jak loutkového tak kresleného filmu, gramofonové nahrávky z předválečných dob, ba i současný zesílený zájem o komiks na divadle a ve filmu.

Možná to nepotrvá tak dlouho a *Nové světy, noví hrdinové*, kterým je věnováno poslední „hnízdo“ výstavy, se opravdu stanou rovnoprávným prvkem této literatury nové formy i obsahu.

Je na čase, obrátit pozornost nejen médií, ale i literární kritiky ke komiksu. Ba i sama Obec spisovatelů by měla zaměřit pozornost na autory tohoto žánru i žánr sám. Je otázkou, zda ovšem dnešní autoři komiksů budou mít chuť a zájem připojit se k činnosti Obce, nebo se dokonce stát jejími členy – po splnění daných podmínek. Mohlo by to však být i některou z dalších forem, které se uplatňují. Kdo udělá první krok? Třeba jen k prvnímu setkání a výměně názorů dá Obec sama impuls.

Oba kurátoři dokázali shromáždit velké množství materiálů, které je nutné zdokladovat nebo i zachovat – což by měla udělat rovněž monografie, která se právě rodí. Jedno mi však na výstavě, která je výtvarně velmi dobře zpracována, přece jen něco chybí – pohyb a prostor! Dalo by se říci 3D formát ve větším rozsahu. Tak snad až příště.

Vlastislav Toman

Poznámka redakce: Informace o komiksu uvádíme též v rubrice Semináře, konference, festivaly.

Co to je „stavovská čest“

Pamatuji si, jak mnoho členů Obce o členství stálo, je to znak profesionality. Napsala nám někdejší předsedkyně Obce spisovatelů (dokonce tuto funkci zastávala hned ve dvou obdobích s jednou přestávkou). Čili - probudila svými slovy fenomén, který souvisí či přímo je přímo implicitní v pojmu „stavovská čest“.

V našich stanovách uvádíme, že OS je dobrovolná profesní organizace českých, moravských a slezských spisovatelů, literárních vědců, kritiků a překladatelů beletrie (dále jen literátů), která působí v České republice, členové však mohou působit kdekoliv. O stavovské cti se zde nehovoří přímo, ale je v tom cítit.

Mnohé jiné profese (někdejší četníci, dnes policajti, požárníky, dnes opět hasiče) ale také občanská sdružení či nejrůznější firmy považují za nutné řídit se vlastními etickými kodexy, v nichž bývá stavovská čest zahrnuta. Jde o určitá obecná a konkrétní pravidla chování v práci i na veřejnosti.

Nejznámější je zcela určitě tzv. Hippokratova přísaha, kterou se řídí lékaři. Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora a Česká lékárnická komora přijaly společný stavovský předpis (etický kodex) podle zákona číslo 220/1991 Sbírky.

Existuje mnoho podobných kodexů, jejichž základ bývá většinou společný, zatímco odlišnosti spočívají v plnění a dodržování konkrétních profesně pracovních činností, povinností, ať již závazných nebo dobrovolných.

V jiné diskusi na internetu si lze přečíst: *Tvrdé rohlíky, zboží s prošlou lhůtou, probíjející zásuvky... Podobné služby a výrobky se dodnes vyskytují. Platíme za ně? To je spíše téma pro zákazníky, ale poctivý řemeslník by zase neměl něco podobného ani nabízet. A stavovská čest by měla velet, ctít pravidla oboru (kvalitu s cenou).*

O etickém kodexu spisovatelů se nevedla zatím ani žádná diskuse. Spisovatelé necítí potřebu mít aspoň určité zásady zakotveny v nějakém dokumentu. Některá doporučení například z etického kodexu novinářů by mohla být spisovatelům též vlastní. Například povinnost odolávat nátlakům a střetům zájmů, požadavky na profesionalitu, serióznost, osobní odpovědnost, dbát o citlivý přístup k všelidským problémům.

Svého času se nad některými otázkami naší profese zamýšlel Pavel Landa. Navrhoval v duchu přání Konfucia (narozeného roku 551 před Kristem), pokusit se alespoň o výklad některých pojmů. Na zkoušku slova s pobídkou sami sobě vysvětlit, co některá slova vlastně znamenají (pojmy jsou sestaveny abecedně): cudnost, čest, darebáctví, důvěra, hanba, lest, lež, lumpárna, mravy, nemrav, nepoctivost, nestydatost, nevychovanost, ničema, ostuda, pocta, poctivost, pokora, pověst (dobrá či zlá), pravdomluvnost, prohanost, sprostota, stavovská čest, stud, svědomí, úcta, věrolomnost, víra, vychování, záludnost, zdvořilost, zlomyslnost, zlovůle.

Tentýž autor připustil, že některá slova, například čest, hanba, ostuda, poctivost, svědomí, úcta nebo zdvořilost, se už téměř neužívají, ale přesto se stále ještě domnívá, že jde o slova česká, takže na jejich výkladu bychom se snad měli shodnout. Jinak by se mohlo stát, že jednoho dne budeme pro rozpravu mezi sebou potřebovat tlumočníka.

Naproti této hrstce slov lze také namítnout, že patří vlastně k anachronizmům, k jakési pojmové veteši. Pak ale ke stejné veteši patříme my, lidé starších generací, protože si pamatujeme a uctíváme dobu, kdy podání rukou dvou chlapů mělo váhu uzavřené smlouvy.

(msg)

Postavení českého spisovatele dnes

Je zde stále důvod poměřovat Svět a hledat odpovědi. Dobré knihy se stále píšou a dobré knihy se stále vydávají a čtou. Básnické sbírky jsou vydávány ve vlastním nákladu autora (!). V minulém roce byly publikovány snahou soukromých nakladatelů básnické almanachy, mapující méně známá jména autorů. Pro nakladatelství jistě finančně ztrátový počinek, a přesto knihy byly vydány, sličně vzhledem i obsahem (Nakladatelství Krigl a nakladatelství Gemini).

Ozývají se také hlasy, že beletrie se svým etickým sdělením na rozsáhlé ploše klasické knihy, nebude mít do budoucna šanci k přežití. Že poezie svojí krásou slova a zkratkou myšlenky již neoslovuje uspěchaného jedince. Že nebudou čtenáři, kvůli nedostatku volného času. Že nebudou spisovatelé, kvůli mizivým, anebo žádným honorářům. Že nebude ni, jen honba za materií.

Troufám si tvrdit, že tomu tak není a v budoucnu ani nebude. Potřeba psát a potřeb a číst je potřebností ducha jedince, a v širším měřítku ducha celého lidského společenství. V psaném slovu je obsažena emoce ciselovaného lidského srdce a záznam rozumové zkušenosti generací před námi, a zcela jistě i generací po nás. Zde se, písíce a čtouce, my lidé setkáváme na nemateriální úrovni a těšíme se ze vzájemné rozdílnosti a zároveň ze vzájemné podobnosti.

Naše místo spisovatele v neutuchajícím toku času a událostí je právě takové, jaké si vybojujeme svojí prací. V pravém významu slov „práce a boj“. Že jsem příliš emotivní? Ano, literatura zvaná beletrie je o osobní emoci jedince v tlaku vnějších okolností. Vše ostatní jsou jen precizní, ale studené návody k použití.

Břetislav Kotyza

Z lidové moudrosti šířené po internetu

My, dříve narození, bychom dnes neměli šanci přežít. Naše postýlky byly malované barvou, která obsahovala olovo. Neměli jsme žádné pro děti bezpečné flaštičky na medicínu. Žádné pojistky na dveře a okna, a když jsme jeli na kole/koloběžce, neměli jsme helmy.

Pili jsme obyčejnou vodu z hadice a ne z lahví. Jedli jsme chleba se sádlem, pili limonády s cukrem a nebyli jsme obézní, protože jsme pořád lítali někde venku. Z jedné flašky nás obvykle pilo několik, ale všichni jsme to ve zdraví přežili.

Několik hodin jsme se mořili a stavěli káry ze starých nepotřebných věcí, jezdili jsme z kopce, jen abychom pak přišli na to, že jsme zapoměli na brzdu. Teprve po několika přistáních v pangejtu jsme ji přimontovali.

Brzy ráno jsme si šli ven hrát a přišli jsme domů, teprve až se venku rozsvítily lampy. Rodiče si užili pěkné nervy, ale mobily neexistovaly, takže nebylo kam volat. Neměli jsme žádné Playstation, Nintendo eller X-box - vlastně ani televizní hry, žádných 99 televizních kanálů, žádný surround-sound, počítače, chatrooms a internet. Měli jsme kamarády, byli jsme venku a vyhledali jsme si je!

Mráz přichází ze Sázavy

(MRÁZ PŘICHÁZÍ Z HRADU, autor Michal Viewegh, 352 stran, Nakladatelství Druhé město)

Z anotace v K revue: *Krásná makléřka Diana (v nové roli televizní redaktorky) a novinář Marek Konwicki objeví šokující videonahrávku z tajného setkání Václava Klause s Vladimírem Putinem. Pražský primátor Bohuslav Svoboda veřejně vyzve na šermířský souboj kmotra Romana Janouška. Na pohod homosexuálů a lesbiček Prague Pride se do Prahy s bombou v batohu chystají dva celostátně hledaní neonacisté a transsexuálka Kristýna přináší do redakce MF Dnes supertajnou knihu neboli deník prezidentova záhadně utonuvšího milence – tak začíná nová kniha Michala Viewegha.*

Internetové noviny Neviditelný pes 27. září 2012 přinesly následující komentář.

Na jaře 2004 psal deník Aha! o údajném poměru spisovatele Michala Viewegha s jednou z jeho žaček. „*Má tajnou milenku*“, „*V. má rád mladé autorky*“ a „*Ukázal mi své velké ořezávátko*“, zněly titulky.

Viewegha ta lež naštvála. Právem, protože byla objektivně způsobila ho poškodit v očích rodiny, přátel i čtenářů. Bulvární deník zažaloval a úspěšně na něm vysoudil 200 000 korun. To mu ale nestačilo. Chtěl víc peněz. Podal proto dovolání k Ústavnímu soudu, který mu letos na jaře vyhověl. Viewegh zároveň inicioval petici veřejně známých osobností, kterým vadí "nevkus, netaktnost, vulgarita, polopravdy vydávané za pravdu, provokace, fotomontáže, smyšlené rozhovory, bezohlednost a neskrývaný novinářský hyenismus".

Až sem je vše v pořádku. Vieweghovi bych fandil, i když knihy silně přeceňovaného autora, který své komerční čtívo vydává za literaturu, zrovna nemusím. Už Karel Čapek ale v Marsyovi napsal, že literární škvár má v kultuře své místo coby zábava nižších prostoduchých vrstev. Komu se Viewegh líbí, ať si ho kupuje... Jenže teď vydává knihu *Mráz přichází z Hradu*, ve které popisuje, jak Václav Klaus trávil dovolenou na Maledivách s milencem.

Pomiňme, že nařčení prezidenta z homosexuality je laciné, sprosté a nepodložené. Především je to urážlivé vůči skutečným homosexuálům. I kdyby Klaus homosexuál skutečně byl (pro což ale neexistuje žádný důkaz), tak co? Měnilo by to snad nějak jeho kvality prezidenta a ekonoma? Byl by to důvod začít jím opovrhovat a posmívat se mu? Podle Viewegha ano.

Tím ovšem spisovatel sám sebe řadí mezi lůzu, kterou ze všeho nejvíc zajímá, jak a co druzí dělají v posteli. Jde o šmírácký a slintalovský přístup k realitě, ve kterém nehraje roli, jaký člověk skutečně je, ale jen a pouze s kým spí. Pátá cenová po zavíračce. Vieweghovi chybí skutečné argumenty pro věcnou polemiku s Klausem a kritiku jeho politických názorů, takže jen zbaběle a mimoběžně vykřikuje: „No jo, ale když von je to prej buzerant... Teda já to vlastně nevím, ale říká se to, tak jsem to tam prostě napsal, no...“

Viewegh tedy Klausovi dělá přesně to, kvůli čemu se zarytě soudí s bulvárem. Přečtete si ještě jednou zdůvodnění petice proti bulváru – přesně sedí na Vieweghovo tvrzení o Klausovi. *„Nevkus, netaktnost, vulgarita, polopравdy vydávané za pravdu, provokace, bezohlednost, neskryvaný hyenismus...“* Už jen pro tuhle pokryteckou podlost by měl soud zamítnout odvolání, ve kterém chce po deníku Aha! víc peněz za tvrzení o své údajné milence. Požadovat odškodnění za něco, čeho se člověk sám vědomě dopouští, je nemravnost a hanebnost. Soudní ochrana cti mu pak logicky nepřísluší.

„Myslím, že jsem napsal velmi kontroverzní knihu,“ prohlásil Viewegh. *„Postavy všech kmostrů, podnikatelů a politiků budou v mé knize pod jejich skutečnými jmény. Včetně premiéra Nečase či prezidenta Klause,“* Mýlí se – nenapsal kontroverzní knihu, ale ubohou grafomanskou prasárnu. Tohle se prostě ve slušné společnosti nedělá. To už se mohl Viewegh rovnou schovat za roh a házet po Klausovi blátem, vyšlo by to nastejno.

Případná námitka může znít, že mezi novinami a literaturou je zásadní rozdíl. Začátkem 90. let jsem na FF UK absolvoval seminář Lubomíra Doležala *Sémantika fikčních světů*. Literární vědec nám vysvětloval, že každý spisovatel je svrchovaným tvůrcem svého vymyšleného světa, ve kterém si může s postavami svobodně dělat, co chce. To je bezpochyby pravda, pokud se ovšem bavíme o literatuře. Jenže Vieweghova nová kniha fikčním světem není. On sám to přiznává, když říká: *„Jediné, co nám zbývá, je se politikům aspoň vysmát.“*

Čtenáři budou jeho knihu číst jako realitu, s čímž samozřejmě kalkuluje. *„Když napíšu, že Klaus je teplej, budou to lidi kupovat jako diví,“* mne si své bankovek lačné ruce. *„Kdo na lži vydělává, musí platit,“* prohlásil Viewegh o svém sporu s Aha! Václav Klaus by ho měl poslechnout a za jeho lhaní ho zažalovat. Jenže to by tomu jeho hloupému spisku ještě paradoxně udělal reklamu.

Stejně jako já tímhle článkem, bohužel. Jenže proti podpásovému zlu se člověk prostě musí ozvat. *„Jediné, co nám zbývá, je vysmát se grafomanovi, který ztratil soudnost,“* parafrázuji proto Viewegha. Začínám psát knihu s názvem *Mráz přichází ze Sázavy*.

Bude o spisovateli jménem Michal Viewegh, pedofilovi a zoofilovi, který v malém středočeském městečku obtěžuje malé holčičky a který si na dovolenou na Maledivy bere svého sexuálního partnera – obecního kozla, navlečeného do černého latexového oblečku.

Pro případ, že by mne snad sázavský grafoman chtěl žalovat, zdůrazňuji, že to bude jen literární fikce. Ovšem velmi kontroverzní.

Ivan Brezina
redaktor měsíčníku Maxim

Graham Moore: Scherlock

(Překlad Michaela Ponocná, doslov Aleš Kolodrubec, 376 stran, Knížní klub).

Hrdinou historické roviny napínavého románu, který už si získal velký mezinárodní úspěch, je Arthur Conan Doyle – známý tvůrce postavy slavného detektiva Sherlocka Holmese. Okolnosti ho přivedly k vyšetřování série neobjasněných vražd; při pátrání mu pomáhá jeho přítel Bram Stoker (známý svým dílem Dracula). V současné dějové rovině pátrá mladý literární badatel Harold po vrahovi významného sběratele, který přijel na setkání členů holmesovské společnosti do New Yorku. O sto let později mladý holmesolog Harold White, čerstvě přijatý v New Yorku mezi členy renomované společnosti Baker Street Irregulars, hledá vraha svého kolegy Alexe Calea a ztracený Doyleův deník. Historická linie fiktivního příběhu se bravurně proplétá s tím současným do čtivého celku, který spojuje jako ústřední svorník Doyleův deník. Autor Graham Moore (* 1981) absolvoval Kolumbijskou univerzitu.

Aleš Kolodrubec
Česká společnost Sherlocka Holmese

Tři minirecenze jedné lektorky

(Pavel Weigel: Lemování, nakladatelství Straky na vrbě, edice Rozstoklatý vraniklec, Záznamník)

Mám před sebou dvě autorovy básnické sbírky, které už vazbou upozorňují, že jde o stejnou edici. Ovšem básně těchto sbírek jsou naopak jako Janus dvou tváří.

Předpokládejme, že se čtenář nejdříve začte do krátkých limeriků, říkadel, znělek a docetů – a dojde k závěru, že básník si umí krásně hrát. Je to výsostná hra se slovy (i „vybranými“) a cítíte zjevnou radost z takové hry. Pozor! Nejde o rýmované žertíky. Spíše dochází k antipřirodnímu jevu: odlehčený „sokl“ formy podepírá těžší sdělení veršů, zejména těch, kdy se autor dostává hluboko do minulosti i hluboko do podvědomí. Dokáže mluvit s básníky, co žili před ním, jejich vlastní tónikou, rozvine například vějířovou metaforu (*Píseň krasu*), nebojí se převzít obraz, nebojí se po svém mluvit s cizím veršem. Připadá mi jako hudebník, co ovládá mnoho nástrojů a volí je podle nálady a situace. Formální rozmanitost si pak sama najde svého čtenáře.

Ta druhá tvář je zcela jiná. Démoničtější, místy apokalyptická. Prozrazuje úzkost – jedno či ze samoty, z nelásky nebo existenciální úzkost jako takovou. Tady je nebezpečí patetičnosti, ale naštěstí to autor ustál. Za vrchol tohoto typu poezie považují báseň *Rozhovor ze sbírky Lemování*.

Obě sbírky si zaslouží být čteny, i kdyby to mělo být pro jediný verš: */Záře / rozezpívaná záře chápe myšlenky/ které si vyřknout netroufá/ ani ten poslední ze zástupu.../*

(Miroslav Sígl a spoluautoři: Srpnová povodeň 2002 po deseti letech vydala společnost AITOM Group, s.r.o., on-line na internetu)

Říká se, že lidská paměť v zájmu svého zdraví dokáže časem všechno zlé, nemilé, ba tragické vytěsnit nebo aspoň upozadit. Ale co je možná prospěšné jedinci, není v žádném případě prospěšné společnosti, lidstvu.

Jistě i proto vyšla po deseti letech kniha, která se znovu vrací k tragickým povodňovým událostem roku 2002. Zapomenout znamená se všemi důsledky prožívat všechno znovu, což samozřejmě každý ví.

Publikace *Srpnová povodeň 2002...* stojí někde mezi dokumentem a osobním deníkem. Právě tato okolnost zajišťuje vyváženost – aby dokument nebyl pouze chladným připomenutím faktů a osobní vzpomínka/zážitek nebyl sentimentálním ohlédnutím.

Dokumentární kapitoly seznamují čtenáře s historií podobných katastrof, které ničily kraj odedávna. Objektivní údaje přibližují přesná data a místa, text je doplněn fotografiemi zaplavených objektů i postižených osob.

Hlavní část knihy je soustředěna na současnost. Dokument připomíná zničující záplavy nejen v Praze, ale zejména v krajině soutoku Labe s Vltavou. Cenné jsou osobní vzpomínky jednotlivých účastníků.

Když se začteme do deníkových záznamů, kniha se postupně mění. Už to není jen přesný záznam. Je to v pravém slova smyslu silný příběh, strhující a přesvědčivý. Možná si řeknete, že by ty deníky vydaly na velký společenský román. Možná se tak někdy stane. Ale základní poslání této knihy není fabulace. Je to osobní zpověď. Třebaže jsou naše jednotlivé zkušenosti nepřenositelné, existuje ještě zkušenost všeobecně lidská. A na tu kniha dle mého soudu apeluje nejvíc.

(Vladimír Stibor: Divizny z kalvárie aneb Cesta k tvému ohništi vydal Milan Hodek, Praha)

Z doslovu vyplývá, že *Divizny...* jsou asi čtrnáctá autorova básnická sbírka. Staví v ní báseň na přirozených elementech, jako jsou divizny, jeřabiny, slzičky Panny Marie nebo menhiry či krchovy, ale zároveň se s nimi pohybuje aspoň dva centimetry nad zemí. Což se v poezii smí, pokud jsou verše pevně ukotvené. Báseň jako způsob výpovědi – i to je námět některých veršů (*O nebezpečnosti básně, Ranní obětí modlitba*). Autor sám místy promlouvá jako ten, který ví, jak vypadá *Sedm smrtelných hříchů poezie*, který by vydal Nejprísrnější zákazy a zakázal všechny písálky a grafomany. Právě ve verších tohoto typu se básník před očima proměňuje v rétora, což je na škodu věci.

Ačkoli se některé básně vracejí k mytologii nebo čerpají ze starověkých literatur (*Charónova žena, Mojžíšova loď, Lysistrata*), je zjevné, že autor mluví k současníkům. K nejvýraznějším veršům sbírky patří ty, v nichž se básník obrací zase na básníky či malíře, ať jde o Van Gogha, Karlu Erbovou, Violu Fischerovou či Jana Skácela. Možná by některým básním prospělo, kdyby se autor vzdal rýmů.

Přesvědčivé jsou básně, ve kterých autor vyslovuje vlastní konkrétní zkušenost (*Poslední služba v Tloskově; Nápís na operačním sále*). Oceňuji, že si většina básní udržuje vzestupnou gradaci. Ba co víc: často mají závěrečné verše až gnómičský charakter /*Dravci se již rvou o své/ holuby siváky/ (b. Elektronická holubice); / Chtěla jen hlavu Jana Křitele, / zapomněla na déšť a jistě peřeje...// (b. O smyslu tanečnic); / Prehistorické moře / tu bylo odjakživa; / přístavy starší než geosynklinály,/ hlubší než tvé rozechvění./ Nezvykla jsem si./ (b. Geologické lásce).*

Poezie tohoto typu vyžaduje především pozorné a vnímavé čtenáře. Ostatně o jiné by autor jistě ani nestál.

Milena Fucimanová

Časopis plný zajímavých reflexí na literaturu

Nové číslo Psí víno - časopisu pro současnou poezii (www stránky:www.psivino.cz, e-mail redakce: psivino@gmail.com) vyšlo v říjnu 2012 a najdeme v něm zajímavé reflexe na literaturu.

Co píší autoři narození v letech 1965 – 1995, a především mladší generace? Jaká je jejich perspektiva, jaký volí jazyk, téma, přístup? Na podobné otázky odpovídají texty českých a slovenských autorů, které doplňuje aktuální výběr ze zahraniční, především východoevropské poezie.

Josef Šebek ve studii „Je literatura (pouhá) instituce? Pierre Bourdieu o literárním poli“ přehledně vykládá myšlenky francouzského sociologa literatury, které jsou v mnohém aktuální i pro současnou česko-slovenskou literaturu. S některými tezemi vede polemiku Tomáš Koblížek. Ve svém eseji mimo jiné říká: „Snad jediným způsobem, jak pole skutečně měnit a poznávat, je účast na jeho dění – ať už to znamená třeba jen číst a mluvit o dílech druhých.“

O podmínkách vydávání zahraniční poezie v Bulharsku hovořila s Ondřejem Zajacem Silvia Čoleva, která podotýká: „Například z češtiny máme velmi kvalitní překladatele prózy, ale překladatelé poezie zkrátka nejsou.“

S Markétou Kubačákovou, vizuální umělkyní, která ve svých dílech nápadně využívá i literárních textů, hovořil Ondřej Buddeus. „Propojení literatury a konceptuálního umění se mi zná paradoxně vůči dílu i divákovi nejvštrícnější a nejkompaktnější,“ tvrdí Kubačáková a nastiňuje pohled odjinud, který je podstatný pro současné uvažování o konceptuálních přístupech v literatuře a o styčných plochách současné poezie a umění.

Koncerty + nová kniha

Radostné věci se dopustilo vydavatelství Galén! Vydalo mi knihu Prózy II. Myslím, že jsou to nejlepší prózy, které jsem napsal a všechny vznikly hlavně v exilu v Rotterdamu. Kniha má 650 stran a je to tedy kláda. Jsou to ale tři knihy.

První se jmenuje CESTA DO KRÁLOVSTVÍ, a je to dost pečlivě popsaných posledních čtrnáct dní před emigrací, včetně odchodu, a prvních čtrnácti dnů v Rotterdamu. Pak následuje několik povídek psaných v Rotterdamu roku 1984.

Druhá kniha se jmenuje DVOUSETA a je také z roku 1984. Jedná se o silně intimní záležitost, kdy se vztah dvou lidí stává neudržitelným. Pokusil jsem se ho řešit co nejhlubším popisem v naději, že když je věc vyslovena, tak může být i nahlédnuta, a tím i řešena.

Manželství se podařilo prodloužit o čtyři roky, pak se vše rozplynulo, ale nezvyklá kniha zůstala.

Nejpodstatnější částí je kniha z roku 1985. Zabírá více než polovinu celého svazku. Jmenuje se DOPISY IVANOVI. Je to kniha o emigraci, Západě a Holandsku. Samozřejmě, když člověk píše ze Západu na Východ, dostává její název „Dopisy Ivanovi“ zvláštní půvab. Ale ve skutečnosti bude mu doručen po 27 letech na křtu této knihy. Jelikož všechny tři knihy dlouho zůstávaly nedopsány a částečně v poznámkách, které jsem potřeboval rozlousknout a všechny tyto rozsáhlé texty doladit, hledal jsem klidné místo, kde bych jakýsi bezbřehý čas nemusel myslet na nic jiného a mohl se věnovat jenom těmto třem knihám. To místo jsem objevil v indické rybářské vesničce Agonda. Kvůli spisům jsem v této vesničce prožil dohromady pět měsíců. Pokud tedy budete mít pocit, že v nich slyšíte také hukot Indického oceánu a cítíte horké slunce, ke knize přidávám CD Emigrace, což jsou všechny písně, které jsem v exilu složil.

To pro dokreslení obrazu mé emigrace:
<http://www.hutka.cz/new/html/sam10.htm>

Poštovné za tuto knihu plus CD vyjde na dobírku asi na 90 Kč.

www.hutka.cz (jaroslav@hutka.cz)

Jaroslav Hutka

Redakce Galénu ke knize napsala:

Pátý svazek Spisů Jaroslava Hutky přináší českým čtenářům zatím největší překvapení: shrnuje všechny prózy, které Jaroslav Hutka napsal v holandském exilu v letech 1978-1989, a které byly - s výjimkou novely Noční vlak - dodnes zcela neznámé a vycházejí zde poprvé.

V úvodní Cestě do království zaznamenává Hutka s mimořádnou pečlivostí poslední týdny svého života v Praze v roce 1978 a vytváří tak jedinečné nadčasové svědectví o povaze a fungování normalizačního režimu v Československu. Ve čtyřech povídkách z roku 1984 se Hutka ve vzpomínkách vrací do svého mládí v 60. letech a reflektuje i neutěšenou přítomnost svého života v exilu.

O následné rozsáhlé próze Dvouseta, psané na sklonku roku 1984, je bez nadřazenosti možno říci, že jde o vůbec nejotevřenější a nejintimnější vylíčení manželské krize, které kdy v české literatuře vzniklo.

Hutka prózu psal pro svou tehdejší manželku a vylíčil v ní tolik ze vzájemného soužití muže a ženy, kolik jen papír dokáže unést. Vrcholem svazku jsou rozsáhlé Dopisy Ivanovi z roku 1985, fiktivní dopisy spisovateli Ivanu Klímovi do Prahy, v nichž Hutka líčí svůj život v exilu zejména ze stránky společenské, politické a existenciální. I zde otevřenost, upřímnost a detailnost líčení, s níž zpěvák ve své vlasti zakázaný kritizuje soudobou západní konzumní společnost a její fungování, nemá v české literatuře obdoby. Svazek uzavírají tři pohádky, které Hutka napsal pro své dcery po návratu do vlasti na počátku 90. let.

Poznámka redakce: Co bude s Vaší přihláškou do Obce spisovatelů?

Proč česká literatura nemůže uživit nakladatelství

Tomáš Reichel, ředitel nakladatelství Host má pravdu v tom, že vždy se muselo vydávat nějaké čtivo pro větší obecnost, aby pak mohl udělat několik kvalitních bonbónků. Ale nesmí se s tím ustat, protože je to výzva na zvyšování laťky. Proto nemůže být nakladatelování výnosné - co vyděláš, vrazíš do snů. O vydavatelské práci s ředitelem hovořil v jednom televizním pořadu *Před půlnocí* Igor Dostálek.

Zaznamenal jsem v jednom pár let starém rozhovoru, že česká literatura nemůže nakladatelství uživit, a i proto jste se vrhli do překladové literatury?

Ano, to byla zkušenost, kterou jsme udělali. Měli jsme několik úspěšných českých autorů, z těch nejrespektovanějších to byli třeba Jan Balabán nebo Jiří Hájíček, ale pro provoz nakladatelství to jsou minoritní prostředky, rozpočet je vyšší.

Je zajímavé, že hranice není mezi žánry, ale je v tom, jestli je dílo zahraniční nebo tuzemské?

Spíše jde o to, že kdybychom měli takových autorů, jako byl Balabán a Hájíček, v české literatuře dvacet třicet, nakladatelství by mělo větší šanci ekonomicky přežít, pokud by se zabývalo pouze českou literaturou. Pokud má nakladatelství přežít ekonomicky i kvalitativně, potřebuje třicet až padesát autorů.

Vy jste se pustili i do detektivek?

Ano, pro nás se zdálo dalším logickým krokem začít vydávat překladovou beletrii, kde se kříží jednak potenciál čtenářského úspěchu, jednak literární kvalita nebo sofistikovanost literárního jazyka, která uspokojí cílovou skupinu čtenářů, vzdělaných a inteligentních lidí, které jsme chtěli oslovovat.

Jaké jsou vaše plány v nakladatelství?

Stále se rozvíjet, rozšiřovat. Máme ještě stále dost nápadů a dost zajímavých knih. A myslím, že se nám podařilo vytvořit poměrně dobré místo na trhu, kdy nám lidé věří, že naše knihy jsou kvalitní. Samozřejmě neustále přemýšlíme o tom, jak dlouho bude švédská kriminální literatura, která teď tvoří ekonomickou páteř nakladatelství, tak úspěšná. Snažíme se proto mapovat další jazyky a další literatury, a to nejen z hlediska krimi, ale i z hlediska kvalitních a zároveň úspěšných a atraktivních titulů.

Začali jsme vydávat velice slavnou řadu detektivek od Henninga Mankella. V České televizi šel seriál o detektivovi Wallanderovi v hlavní roli s britským shakespeareovským hercem Kennethem Branaghem. A z náročnějších či ambiciózních knih je zajímavá kniha autora Jeffrey Eugenidese *Hra o manželství*. To je americký spisovatel, nositel Pulitzerovy ceny. Pro každého, kdo prošel vysokoškolským studiem, je nesmírně zajímavá. Líčí detailně atmosféru studentského života, sémiotických kurzů, filozofických úvah, prvních (nebo druhých) lásek a vztahů.

Román Michala Viewegha: novinář x spisovatel

O románu *Mráz přichází z Hradu* (352 stran), který knižní distributor (Dobrovský) označil za výbušnou směs schopnou podstatně rozsáhlejší exploze, se rozepsala snad všechna média. Nejen proto, že je autor Michal Viewegh už několik let nejprodávanějším autorem, ale protože vyvolalo kritiku (přímo z Hradu, jehož problémy se román zabývá) a také nadhodilo otázky, o nichž bývá častá diskuse mezi novináři a spisovateli. Sám označuje své dílo za satiru, která chce přispět „k duchovní a mravní obrodě“ naší společnosti a také v jedné své odpovědi řekl: „*Bulvár jsou noviny, přináší zprávy. Mráz přichází z Hradu je román, přináší fiktivní příběh...*“

Autor Josef Klíma (viz jeho „Poslední slovo“ z 20. 10. 2012 v Lidových novinách) cituje v této souvislosti Toma Caina (* 1959), anglického novináře a spisovatele, **podle něhož novináři hledají odpovědi na otázku „co se stalo“, zatímco spisovatelé fiktivních příběhů pracují s otázkou „co by se stalo, kdyby...“**

Do jaké míry má autor právo smíchat skutečné věci se smyšlenými a pohrát si s realitou – už kontroverzní není a většina autorů – stejně jako Viewegh – už ani nepředstírá, že v jejich knize jde o realitu, nýbrž o jakousi hru s realitou.

Josef Klíma uvažuje dále: pojmenovat vymyšlené postavy skutečnými jmény a přisoudit jim děje, u nichž nemáme jediný důkaz, že by se opravdu staly, je něco jiného.

Jde o to, že Viewegh ve svých úvahách zcela pominul „jedno jediné písmenko“, nejspíš proto, že „je jeden spisovatel“, nikoli „spisovatel a novinář“. Fikce založená na pravdě musí důsledně přiznávat své „co by kdyby...“ ve všech detailech. Tedy i ve jménech postav. Nebo v charakteru kresby jak to činí Štěpán Mareš ve svém Zeleném Raoulvi, jímž Viewegh argumentuje. Jinak vzniká nepoctivý paskvil – píše Josef Klíma přímo. Neboli – ví Viewegh například ze zákulisí pražské mafie víc než ostatní, proč to nepublikuje jako novinářskou bombu, ale maskuje to prózou?

V době, kdy román vyšel, došlo k nemilé a kontroverzní události, při níž v Chrastavě byl na návštěvě prezident republiky zasažen do ramene výstřelem z dětské neškodné pistole, a v této vypjaté atmosféře prezident naznačoval, že případným atentátníkům vedou ruce Vieweghovy knihy! Kdyby chtěl autora knihy žalovat pro urážku na cti, vyjasnila by se alespoň otázka, kde končí fikce a začíná nepřijatelné lež.

Zdali?! Také se, vážení spisovatelé, domníváte, že jsou to důležité otázky, které mohou docela vážně ovlivnit vývoj české literatury? (red)

Jan Hnízdil: Političtí psychopati nás vedou ke zkáze, možná i k válce

...nemíníme pustit politiky ze řetězu. Ať tam bude kdokoli, musí být pod občanskou kontrolou, skládat účty...

„Začal jsem politickou scénu studovat podle učebnice psychiatrie. Okamžitě mi to bylo jasné,“ říká propagátor komplexní medicíny a svého druhu vizionář Jan Hnízdil.

Je proslulý ostrou kritikou zdravotnické mašinérie, jejímž cílem je vyrábět pacienty, tedy „léčit, a nikoli uzdravovat“. Coby lékař je jedním z neaktivnějších propagátorů komplexní, psychosomatické medicíny. „Nemoc je informace o tom, jaký člověk je, jakým způsobem a v jakých podmínkách žije. Informace o tom, že někde dělá nějakou chybu. Mým úkolem je pomoci mu ji najít a poradit mu, co má udělat pro to, aby se uzdravil.“

Aby převzal odpovědnost za sebe i za svoji nemoc a vyléčil se vlastními silami,“ vysvětluje princip svého přístupu k léčbě.

Podobnou optikou pohlíží na fungování současné společnosti. Říká, že vysoké politické a manažerské posty přitahují lidi, kteří vládnou prostřednictvím negativních emocí, a tyto „mocné“ neváhá nazývat psychopaty. „Dostat se do jejich rukou je nesmírně nebezpečné. Nepozorovaně rozleptají, rozbijí a rozloží vztahy, vaši rodinu, firmu, společnost, stát. Důsledkem toho, že jsme se jim odevzdali, je naše země v těžké krizi,“ říká .

Rozhovor s ním se odehrál na zahradě Centra komplexní péče v Dobříšovicích, těsně u lesa, kam se Jan Hnízdil chodí „dobíjet“. Jak totiž říká: „Negativní emoce se přenášejí jako epidemie. Denně se stýkám s lidmi, kteří jsou v depresích, plní negativní energie. To vám vysaje spoustu sil.“

(Došlo do redakce Dokořán v listopadu 2012)

Martin Vopěnka: Konec zákona (271 stran, vydalo nakladatelství Práh s podtitulem Zlo zvítězilo a lidé ctí desatero zvráceností).

Česky píšící židovský spisovatel a nakladatel, jehož dosud vydané knihy se vyznačují dvěma směry: psychologickým, při němž jde o hluboký sestup do lidského nitra a často též těžko znatelným přechodem od normality k šílenství (Balada o sestupu, Pohádky Větrných hor, Hotel uprostřed života) a druhým je směr filozoficko-ekologický, v němž se autor obává o křehké bohatství přírodního společenství (Kameny z hor, Antarktida na prahu konce).

V jeho knize Konec zákona se na naše hlavy denně lijí pomyje neštěstí, vodopády loupežných přepadení, smrtelných karambolů. Paparazzi slintají za objektivy svých fotoaparátů nad lidskými mrtvolami, nad potoky lidské krve, nad oddělenými částmi lidského těla, jako by se život odvíjel na prosektuře. Vetřelci do soukromí z nás vyrábějí pomatené figurky s vyprázdněnými mozky. Zhrubla dokonce mluva něžného pohlaví a dětí, četným zůstávají vajgly přilepené na rtu. Politici se už dávno ocitají na kluzkých parketách, když se jim nedostává protismykových podrážek. V ničem se neliší od jiných, i oni mají ve tvářích napsáno, že číst se ani jim už nevyplácí. Zlo přehlušilo radost, pocity štěstí, chytráctví překřičelo rozvahu. Ale ani to přehlušené již není tím, čím bylo. Cožpak občas se jenom radovat v odcizeném postavení z dobře umístěného míče nebo puku do branky v koridách plných řevu, je nějakým štěstím? Někdy se bojím, že začínám být stejný! Čím to je? Možná, tím, že roky přibývají a je to se mnou úplně navlas stejné, co konečně psal dávno Jiří Voskovec Janu Werichovi: „Jsi věkem, kdy na Tebe mladí serou nebo si Tě považují!“

Napsal o tvorbě našeho člena OS Martina Vopěnky (* 1963) Zdeněk Hrabica

Tuto rubriku a celkově více informací uvítala převážně většina těch, kteří se dosud ozvali, když si prostudovali Dokořán číslo 54 / 2012.

Potvrdili záměr redakce, opřeny o zjištění, že mnohé informace našim členům unikají, o mnohé nemusí mít zájem oni, ale ostatní, že základní informovanost nejen o činnosti Obce spisovatelů a jeho členů, ale o literárním dění u nás i ve světě v souvislosti s tím, čím naše země žije, patří do výbavy spisovatele. Jistě – každý by si mohl podobné informace obstarat také sám nebo tak již činí, ale jedním z úkolů redakce časopisu pro spisovatele a o spisovatelích je tuto samozřejmou povinnost plnit s vědomím, že prospívá dobré věci.

Bude jen k prospěchu, když Rada OS navrhne také redakční radu jako poradní orgán OS, zejména vedoucího redaktora. I toto zaznívá v ohlasech našich čtenářů, kteří připomínají původní námět proměnit Dokořán v náročné literární periodikum.

Díky za všechny dosavadní připomínky, náměty, příspěvky! Svědčí o tom, že OS žije a bude žít i nadále, budeme-li aktivní a mít radost z dobře odváděného díla.

Nové maturity v letošním roce

ŽE S NIMI NEMÁME NIC SPOLEČNÉHO? Ale ano, vzpomínáte a rovněž to nestačíme zdůrazňovat svým potomkům, že maturita je první velká zkouška v životě člověka. Často se na nás obracejí, jezdíme za studenty na besedy, pomáháme jim s přípravou na zkoušku z literatury a češtiny.

První krok by už měli mít letošní maturanti za sebou – vybrat z literatury díla, která jsou přitažlivá jak literárně, tak obsahově. Odevzdali již také přihlášky k maturitní zkoušce, v prosinci se konalo první kolo národních srovnávacích zkoušek společnosti SCIO, které bývá pro mnohé vysoké školy podmínkou k přijetí.

Ministerstvo školství pro letošní rok určilo **termíny konání didaktických testů a písemných prací společné části maturitní zkoušky na pracovní dny od čtvrtek 2. května do úterý 14. května**. Po loňských sporných hodnoceních se oprava písemných prací navrací zpět do rukou škol. Pokud by maturanti nebyli s výsledky spokojeni, mají možnost odvolání nejpozději do 5 dnů. Pro ty méně šťastné je pak stěžejní datum 25. června.

Zdroj informací: www.novamaturita.cz; www.msmt.cza www.scio.cz

Jak na zkoušku z literatury a češtiny?

Ilona Kirchnerová v současné pokračuje v doktorském studiu české literatury na Masarykově univerzitě v Brně a zároveň již několik let učí na jednom z brněnských gymnázií češtinu.

Loni se setkala s přípravou studentů na státní maturitu. Nabídla jim některé tipy na to, jak absolvovat poslední ročník střední školy s čistým štítem. Sehnat potřebné studijní podklady (zápisky z hodin, své vlastní poznámky, také knihovna je zajímavá instituce) a nejintenzivněji se učit. Před internetem varuje, protože tam je stále spousta věcných chyb. Dá se určitě taky využít, ale pouze jako doplňkové médium.

Takže pokud jde o češtinu, preferuje studenty, kteří spíš přečtou knížku, než kteří umí nazpaměť všechna díla a autory. Četbou se lze naučit mnoho věcí a člověk si otevře spoustu nových obzorů. Samotné čtení bez encyklopedických znalostí ale taky není ideální. Má to být tak, že když něco čtu, chci si zjistit něco i o okolí té knížky, něco o autorovi, historickém pozadí a podobně. Nikdy ne jenom encyklopedické znalosti, nikdy ne jenom četba.

Jak číst knihu tak, aby to u státních maturit skutečně k něčemu bylo? První a zásadní věc je opravdu tu knížku přečíst, neshánět si žádné výtahy z internetu nebo výpisy v kostce. Další věc je udělat si na to čas, soustředit se na to. Jsou knížky vhodné do tramvaje, a jsou knížky, které do tramvaje nejdu. Na některá díla, třeba filozofičtějšího charakteru, je potřeba se víc soustředit, mít čas se nad tím zamyslet. Pracovní listy nejsou koncipované jenom tak, že se studenta budou ptát na jméno hlavní a vedlejší postavy, ale jsou daleko širší. Je dobré dohledat si jména a výrazy, kterým nerozumím – to člověka při četbě posune mnohem dál. Je důležité neorientovat se jen na tu dějovou linku. Pokud knížce nerozumím, doporučuje se knihu přečíst a pak o ní diskutovat se spolužáky. O tom, čím to pro mě je, co si z toho kdo vzal. I ta varianta, že to jeden přečte a vypráví to ostatním, není vůbec špatná. Samozřejmě pak musí následovat to, že to i ti ostatní přečtou. Každopádně je to výborné pro toho vyprávějího – nejmíc se naučí tím, že učí někoho jiného.

Co soudím o státních maturitách? Tento projekt je silně nedodělaná záležitost, která má mnoho mínusů, jak prokázaly státní maturity v loňském roce. Rozhodně nepřesvědčil o tom, že by státní maturita měla srovnat úroveň středních škol.

Ilona Kirchnerová

Společnost bratří Čapků (SBČ)

Existuje nepřetržitě od roku 1947. Její pobočky v Malých Svatoňovicích a Úpici se zpočátku soustředily na založení Muzea bratří Čapků. V dalších letech přispěla k realizaci významných výstav, stála u vzniku Památníku Karla Čapka na Strži u Dobříše v roce 1963. To vše se dělo navzdory politickému tlaku omezit aktivity, zrušit SBČ podle protispolkového zákona o dobrovolných organizacích, které před 1. říjnem 1951 prohlásil za dočasné. Společnost se stala badatelským kabinetem a tím si zachovala vnitřní nezávislost. Základní badatelskou činnost vykonával odborní pracovníci Národní knihovny v Praze.

V roce 1983 vzešly z SČB podněty k postavení pomníku bratřím Čapkům v Praze, v roce 1985 byla podpořena edice velké bibliografie díla Karla Čapka, standardní literárně dramatické pořady stupňovaly veřejný obsah a svobodomyšlnou občanskou angažovanost (Hovory s TGM, Karel Čapek o demokracii, pocta Ferdinandu Peroutkovi). Zintenzívněl vztah k slovenským „čapkovcům“, kde se konala v roce 1988 velká konference o Karlu Čapkovi, v Trenčianských Teplicích byla osazena pamětní deska, od roku 1991 jsou zde také udělovány každoročně Ceny Karla Čapka. Mezinárodní konference o Karlu Čapkovi se konala také v Dobříši v roce 1988, kdy SBČ bilancovalo 40letou činnost mj. jubilejním almanachem a výstavami v Praze, Trutnově a Úpici.

V lednu 1990 se konalo slavnostní shromáždění v Rytířském sále Valdštejnského paláce v Praze na počest 100. výročí narození Karla Čapka, a za přítomnosti prezidenta republiky Václava Havla. Po dlouhých, jednáních a průběhu soutěže včetně potřebné nadace byl v dubnu 1995 odhalen také pomník bratří Čapků v Praze, jehož autorem je Pavel Opočenský.

Významný byl rok 1998, kdy SBČ uspořádala množství akcí, ale zejména se podílela s katedrou české literatury a literární vědy Filozofické fakulty v Praze, s Památníkem Karla Čapka na Strži, s Nadací Čapkova Strž a Okresním úřadem v Příbrami na uspořádání semináře Čapek stále živý.

Další aktivity SBČ spočívají v literárně dramatických pořadech s čapkovskou tematikou, oblíbené jsou výlety členů do míst spojených s životem a pobyty bratří Čapků (také zámek v Chyších, dále to byly Slaný, Lány, Hrádek u Prohoře (Karlovarsko), slovenská místa).

Dnes má SBČ celkem 716 členů, čtvrtletně vydává Zprávy SBČ, dále příležitostně tiskoviny (například Documenta Čapkiana, Za Čapky na Slovensku, Čapkové na Jiráskových Hronovech. Hronovech.

SBC se stala patronem jedné z poboček Městské knihovny v Praze (Dům čtení v Rusé 192/1455, Praha 10), webové stránky byly vybrány Národní knihovnou do projektu Webarchiv – archivace českého webu.

Po České republice, ale i zemích Evropy a Japonska putovala výstava o životě a díle Karla Čapka. Na počest Josefa Čapka bylo rovněž vytvořeno 13 závěsných a putovních (snadno rolovatelných) panelů o jeho životě a díle v češtině, němčině a polštině. V Městské knihovně se pořádají rovněž další pořady SBC. Knihovna národního muzea zpřístupnila na internetovém portálu eSbírky celou sbírku lino-rytových štočků Josefa Čapka jako součást evropského projektu Europeana, jehož cílem je prezentovat on-line kulturní dědictví Evropy v muzejních sbírkách. Z portálu Městské knihovny v Praze lze zase zdarma stáhnout celé dílo Karla Čapka on-line.

Ve funkci předsedy SBC se vystřídali Václav Rabas (1885-1954), František Langer (1888-1685), Miroslav Halík (1901-1975), František Krčma (1910-1996), Vlastimil Fišar (1926-1991), František Černý (1926-2010), Josef Protiva (*1937). Současnou předsedkyní SBC je Kristina Váňová, ředitelka Památníku Karla Čapka na Strži (e-mail: pamatnik.vanova@tiscali.cz), která řídí výbor o 11 členech a čtyřech náhradnících.

Kontakt na SBC:

Společnost bratří Čapků
Městská knihovna v Praze
Mariánské náměstí 98/1, 115 72 Praha 1
E- mail: khartmanova@centrum.cz
www.bratri-capkove.cz

ČESKÁ ASOCIACE AUTORŮ DETEKTIVNÍ A DOIBRODRUŽNÉ LITERATURY (www.detektivka.com) je členem mezinárodní asociace autorů detektivní literatury AIEP.

ZMĚNA NA MINISTERSTVU KULTURY. Dvě původně samostatná oddělení (oddělení živého umění a oddělení literatury a knihoven) byla sloučena a byl vytvořen odbor umění, literatury a knihoven, jehož ředitelem je Mgr. Milan Němeček, Ph.D. Oddělení literatury a knihoven nadále vede Mgr. Blanka Skučková.

ČLENOVÉ RADY STÁTNÍHO FONDU KULTURY ve volebním období 2011 – 2014 (abecedně): prof. Rudolf Adler, Jiří Dědeček, Mgr. Alexandr Gregar, prof. MgA. Jiří Hlaváč, prof. Miloš Horanský, Dipl. Ing. Jindřich Lechovský, Ing. arch. Jiří Merger, Mgr. Roman Musil, Mgr. Jan Simon, Marta Smolíková, Doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc., Mgr. Marcela Turečková, Mgr. Pavel Žur.

DVAKRÁT VÍCE ČTEČEK elektronických knih si pořídili Češi v roce 2012 ve srovnání s rokem předchozím. Přesto nejde o závratnou sumu, ale o pouhých zhruba 100 000 kusů. Podle odhadů serveru *Palmknihy* a dalších obchodníků nakoupili lidé v tuzemské distribuci 80 000 čteček a 20 000 tvořil šedý dovoz ze zahraničí. Jednu z nejlevnějších čteček na tuzemském trhu lze pořídit už za 2300 Kč. Jedna čtečka pojme celou knihovnu v digitální podobě. Na jedno nabití baterie vydrží zhruba měsíc intenzivního čtení. Některé modely umožňují změnu velikosti a typu písma, vkládání poznámek a předčítání textu do sluchátek.

VLADISLAVA VANČURU V ELEKTRONICKÉ PODOBĚ s celým jeho dílem (24 svazků) lze nalézt na www.ucl.cas.cz/ediceeb. Jde o elektronickou edici E Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR, která zpřístupňuje ve formátu PDF významné knihy za více než šedesát let, například *Dějiny české literatury*, *Soubor díla F. X. Šaldy*, *dnes již těžko dostupné a oblíbené příručky (Slovník básnických knih, Editor a text, antologie Avantgarda známá a neznámá, Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu a doby husitské* či strojopisné a tištěné sborníky. Celkem obsahuje přes sto titulů a jejich množství se stále zvyšuje.

ČESKÉ CENTRUM VE VÍDNI je nesmírně aktivní. Velký dík si zaslouží za prezentaci knih. Mj. vydalo sborník k 200. výročí úmrtí prvního profesora češtiny a české literatury na vídeňské univerzitě - byl jím Josef Valentin Zlobický (1743 – 1810) s velkým podílem na českém národním obrození. Jeho zásluhou byla Vídeňská univerzita prvním vysokoškolským bohemistickým pracovištěm vůbec – od roku 1777. Proto také jedním z loňských seminářů Českého centra byla diskuse „Videň a čeština“ z různých hledisek mnoha autorů, literátů, vědců a historiků. Více informací: info@kulturklub.at a www.kulturklub.at.

O VYSOKÉM POČTU VYDÁVANÝCH KNIH svědčí údaje (podle Svazu českých knihkupců a nakladatelů) za poslední roky: 2008 – 18 455 titulů, 2009 – 17 598, 2010 – 17 054, 2011 – 18 985 titulů (v tom vždy také překlady kolem 33 %, loni celkem ze 44 jazyků!). Pravidelně vydává literaturu (včetně odborných publikací) kolem 600 nakladatelů (celkový počet nakladatelských licencí v naší zemi činí více než čtyři tisíce. Celkový obrat knižního trhu se odhaduje na pět miliard korun. Daňová sazby (DPH daň z přidané hodnoty) na knihy postupně vzrostla z 9 % v roce 2008 na 14 % v letošním roce a od roku 2013 má činit 17,5 %. V obtížných situacích se ocitají zejména malá nakladatelství, která až dosud měla potřebný vliv na pestrost knižní nabídky.

NA AUTORSKÉ PRÁVO je mj. zaměřena konzultační kancelář Art&Copyright, založená v roce 2004, Betlémská 1, 110 00 Praha1, www.art-copyright.cz, E-mail: copyright@chello.cz, telefon 603 509 533.

ČESKÝ JAZYK A KULTURA se pěstují na 50 lektorátech při zahraničních vysokých školách ve 24 státech - podle Stanislava Kázeckého, zmocněnce pro krajské záležitosti na Ministerstvu zahraničních věcí. Zástupci ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy doporučili na setkání s vyučujícími češtiny z celého světa, zaměřit se nyní zejména na Čechy, kteří do zahraničí vyjeli v posledních 20 letech a u nichž jsou české kořeny ještě živé.

NOVÉ ČÍSLO ČASOPISU ČESKÁ LITERATURA (4/2012) obsahuje mj. studii Lenky Szentesiové o autobiografii Jána Kollára, dále esej Veroniky Košnarové o tvorbě Michala Ajvaze, Alena Příbáňová srovnává dvě verze konce nylonového věku Josefa Škvoreckého (*Smutek v zemi socialismu*) z let 1950 a 1967, Petr Voit věnoval svou studii současné české knihovědě. V čísle jsou otištěny recenze a ukázky z knižních novinek.

PRAŽSKÝ LITERÁRNÍ DŮM (www.literarni.dum.cz, Ječná 11, 120 00 Praha 2, info@prager-literaturhaus.com) je určen zejména pro autory německého jazyka, pro setkávání přátel soudobé literatury. Jeho zakladateli byla Lenka Reinerová (1906-2008) a František Černý, dosud žijící bývalý velvyslanec ČR v Německu. Je zde také expozice „Literatura do ruky“ a Knihovna Lenky Reinerové (čítá na 1000 svazků autorů německy píšících z Čech, Moravy a Slezska). Předsedou Společnosti Franze Kafky je prof. Kurt Krolop, literární historik specializující se na pražskou německou literaturu. Německé kulturní dědictví v českých zemích je velmi bohaté. Cílem Pražského literárního domu je tuto tradici připomínat a oživovat Prahu jako literární křižovatku evropských kultur.

PLAV – ČASOPIS O SVĚTOVÉ LITERATUŘE. V roce 1996 zmizel z pultů časopis *Světová literatura* a s ním jediný celistvý kontakt se současností překladové literatury. S postupujícím časem se zdá, že prázdné místo nezaplnilo žádné z nových či starých periodik. Tak vznikla idea jít cestou svépomocnou a pokusit se alespoň částečně vrátit časopis, jehož jádrem by byly současné překlady světové literatury, doplněné případně o literárněhistorické či literárně kritické texty. Jenže jak známo, nelze vkročit dvakrát do téže řeky, a tak nelze čekat kopii starého v novém. Ale již sedmý rok vychází měsíčník pro světovou literaturu PLAV, jehož šéfredaktorem je Vratislav Kadlec a vedou si velmi čile. Pozoruhodná jsou monotematická čísla (japonské, uralské národy ugrofinské jazykové rodiny, romští autoři).
E-mail: redakce@svetovka.cz, internet: www.svetovka.cz.

NIPOS - Národní informační a poradenské středisko pro kulturu zahájilo provoz internetové poradny. Jde o státní příspěvkovou organizaci. Kontakt: NIPOS • P.O.Box 12 • Blanická 4 • 120 21 Praha 2, telefon: 221 507 900 • fax: 221 507 955 • E-mail: nipos@nipos-k.cz.

UNIE ČESKÝCH SPISOVATELŮ (182 00 Praha 8, Paláskova 1107, prezident Karel Sýs), viceprezidenti Michal Černík (současně je členem Obce spisovatelů), Vladimír Přibský (současně je členem Obce spisovatelů), jednatel Alexej Mikulášek. Jsou voleni kongresem jednou za tři roky. Jde o zájmové sdružení, založené v roce 2000 a jeho stanovy byly schváleny ministerstvem vnitra. Podle jejich webové stránky sdružuje kolem 170 členů. Nahlédnutím do jejich evidence zjistíme, že **mnozí členové jsou zároveň členy naší Obce spisovatelů**, mj. Karel Aksamit, Jarmila Bednaříková, Milan Blahynka, Ivo Fencel, Eva Frantínová, Jiří Holý, Jaroslav Hovorka, Antonín Kachlík, František Mandát, Jaroslav Pospíšil, Vladimír Přibský (Řezáč), Zdeněk Rotrekl, Pavel Sýkora, František Uher, Čestmír Vidman, Stěpán Vlašín, Luboš Zelený.

Médiem Unie spisovatelů je týdeník *Obrys – Kmen*, který je pravidelnou přílohou středečního vydání deníku *Haló noviny*, zároveň má paralelně svoji stránku na internetu. Zprvu byl *Kmen* založen jako příloha někdejšího týdeníku *Tvorba*, od roku 1988 se osamostatnil jako týdeník Svazu českých spisovatelů, po listopadu 1989 se přejmenoval na *Tvar*. *Obrys* byl zprvu časopisem, který v roce 1981 založil a do roku 1990 řídil Daniel Stroj, který emigroval v roce 1968 do Mnichova. V roce 1995 s Karlem Sýsem založili *Obrys-Kmen*, v němž se měly spojit dvě větve české literatury – exilová a „oficiální“ s tím, že „kdykoli může přistoupit větev třetí, tj. dnešní režimní literatura“, jak uvádí redakce o své historii.

V jednom svém dokumentu uvádí redakce *Obrys-Kmene*, že kolem ostatních literárních časopisů se shromažďují názorově či esteticky úzké skupiny (*Tvar*, *Literární noviny*, *Salon deníku Právo*), tak *Obrys-Kmen* přitahuje autory, „kteří nejsou členy politických stran, ale projevují nespokojenost se stavem země a dobře slyší na pláč kultury české...“

Kontakt:

Obrys-Kmen, týdeník pro literaturu a kulturu, Politických vězňů 9, 111 21 Praha
E-mail: karel.sys@futura.cz web: <http://www.obrys-kmen.cz>

500 LET HEBREJSKÉHO TISKU je název výstavy v Židovském muzeu v Praze (do konce února 2013) s unikátními ukázkami z roku 1512, kdy konsorcium židovských tiskařů a finančníků dokončilo modlitební knihy pro všední dny a sobotu. www.jewishmuseum.cz.

REDAKČNÍ SYSTÉM vismo Online je software určený ke správě obsahu webových stránek. Systém vismo od roku 1999 je nejrozšířenějším redakčním systémem veřejné správy v České republice. Zároveň je k dispozici firmám a dalším organizacím.

Jeho základní vlastnosti:

Správa obsahu stránek přes webový prohlížeč s unikátním prostředím pro snadnou obsluhu webu **Edituj, co vidíš**.

Dokumenty s řadou vlastností, například datem expirace zveřejnění.

Složky dokumentů, které si vytvoříte podle potřeby v hierarchickém uspořádání.

Přehledy nových a vybraných dokumentů.

Kontakty, organizační složky a jména s adresami ověřenými.

Fotogalerie s automatickou úpravou obrázků.

Editovatelná nabídka menu se zvýrazněním aktuální pozice.

Formulář Napište nám (e-mail).

Fulltextové vyhledávání.

Mapa stránek a funkce **Vypnout grafiku**.

Jazyková mutace.

Bezbariérově přístupné stránky, plně beztabulkový layout .

Bohatá řada **doplnkových modulů**, odběr noviněk, ankety, soutěže apod.

Vismo Online je databázová aplikace, která umožňuje vytvářet skutečné dokumenty, složky dokumentů, organizační složky, jména a jiné, které lze vzájemně odkazovat, řadit, třídit, vytvářet dynamicky např. telefonní seznamy s řazením podle sloupců, archivy dokumentů. Nejde tedy o systém, který dokáže jen sestavovat webové stránky s pevně strukturovaným obsahem.

UNIE VYDAVATELŮ

Data z výzkumu Media projekt (realizují společnosti GfK Czech a Median) ukazují,, že zásah tiskových titulů v české populaci zůstává stále vysoký.

Nejméně jeden deník přečte 67,7 % populace, tj. více než 6,0 mil. osob ve věku 12 – 79 let. Čtenářem alespoň jednoho časopisu vydávaného na tiskovém trhu v ČR je 85,9 % občanů ČR ve věku 12 – 79 let, tj. absolutně 7,6 mil. osob.

Celková čtenost všech tiskových titulů na vydání dosahuje 89 %, čtenost na vydání deníků a jejich příloh je téměř 65 %, čtenost časopisů na vydání je více než 75 % a sledovanost televize je téměř 90 %.

Skupina denního tisku zůstává nadále stabilní a pořadí titulů se dlouhodobě nemění. Nejčtenějším celostátním deníkem je Blesk (1,223 mil. čtenářů na vydání) následovaný MF DNES (814 tis. čtenářů), Právem (370 tis. čtenářů), Lidovými novinami (291 tis. čtenářů)

Celkem 767 tis. čtenářů na vydání má Deník - síť regionálních titulů vydavatelství Vltava-Labe-Press.

Z časopisů jsou nejvíce čteny (mimo ženské časopisy, u nichž je všeobecně vysoká čtenost, jako je Chvilka pro tebe, Blesk pro ženy, Svět ženy, Katka, Žena a život, Překvapení, Vlasta a Tina) Reflex, Týden a Respekt, Rytmus života, Pestrý svět, Epoque, 21. století, Lidé a Země, National Geographic, Tajemství české minulosti, Živá historie, Příroda a Válka revue.

David Bátor: Milostné lastury (nakladatelství Zájezdi). Básně, které dobře čtou k odpolední kávě, ať už jste kdekoli a za oknem není zrovna příjemné počasí – říká recenzent o čtvrté sbírce autora, který už není nováčkem v literatuře, trvale žije v Brance u Opavy (* 1974). Debutoval v roce 2004. Při koupi 20 % ze zaslané částky podpoří Dětský domov v Černé Vodě. Více: www.zajezdi.cz, e-mail: davidek.bator@seznam.cz.

Zora Beráková: Nekoronovaná královna (216 stran, nakladatelství Motto). Historický román o Polyxeně z Pernštejna (1566-1642) napsala jedna z nejstarších členů Obce spisovatelů (* 1921), která za svůj literární život získala již mnohá ocenění, mj. cenu v soutěži Havran za nejlepší povídku, Cenu Františka Langeru za historický román Konec Hodokvasu aj. Protagonistka jejího současného románu se provdala nejprve za třicet let staršího Viléma z Rožmberka a druhé manželství uzavřela s nejvyšším kancléřem Zdeňkem Vojtěchem z Lobkowicz. Teprve z tohoto harmonického vztahu se narodil její jediný syn Václav Eusebius Popel z Lobkowicz, předek všech současných příslušníků rozvětveného rodu.

Josef Brož: Krajinou Českého ráje (40 stran, Presstar, Modřišice). Více než 20 básnických sbírek od listopadu 1989 vydal již 92letý básník. Motto jeho nové sbírky: *Největší obrazárna z Čech je v Českém ráji otevřena dokořán/ K obdivu nestačí nám dech, když rozhlédnem se do všech stran.*

Ivona Březinová: F jako Fík (72 stran, Albatros). Úsměvné povídání o „prvákovi“ Kájovi a jeho kamarádech; **Neotesánek** (32 stran, Albatros). Nikoli Otesánek, tohoto chlapce je nutno dotesat.

Jan Cimický: Prchající stín (226 stran, Baronet). Kuriózní lidské osudy a pátrající kriminalisté.

Karel Dachovský: Svatý Vincenc de Paul (Nakladatelství Řád)

Jarmila Hannah Čermáková: Rosa na ostří/Dvořák (105 stran, vydalo nakladatelství Dar ibn Rushd, Brandýs nad Labem). Sbírka oceněná na Literární Vysocině 2012 první cenou. Její verše vysoce hodnotí Jiří Petrdlík, dirigent, doktorand Ústavu hudební vědy Univerzity Karlovy: Jsem rád, že jako jeden z prvních smím číst její básně či spíše hudební skladby bez not.

Michal Černík: Český rok Josefa Lady (Euromedia Group - Knižní klub); Jak žijí oblázky, ilustrace Lucie Dvořáková, (96 stran Portál).

Jiří Dědeček: Láska, smrt a jiné odrhovačky, zpěvník, Galén); **Pohádky o Malé tlusté víle** (Meander).

Aleš Fetters: Josef Škvorecký a Náchod (nakladatelství Bor, Liberec - Eva Koudelková).

Olga Hejná: 111 příběhů s hádankou (96 stran, Albatros). Veselé příběhy, které nutí i přemýšlení.

Otto Hejnic: Zase zvednout hlavu (204 stran, nakladatelství Bor, Liberec - Eva Koudelková). Soubor povídek od romantického toužení přes sebezničující vzplanutí k manželskému posvěcení a lásce rodičovské. Mottem všech povídek je v podstatě obsažen v názvu knihy: neztratit schopnost zase zvednout hlavu a začít znovu, navzdory všem prohrám a malérům.

Alena Jakoubková: Poslední tango s Carmen (240 stran, MOBA Brno). Společenský román pro ženy o úspěšné zubní lékařce.

Svatopluk Karásek: Řekni ďáblovi ne (CD záznam dvou alb jako dárek k letošním 70. narozeninám).

Věra Kopecká: Pátý rozměr: listování verši přátel (vlastním nákladem, Broumov).

Stanislav Kubín: Čtyřiatřicet zamyšlení, deset modliteb a jedno interwiew (nakladatelství Věra Nosková Praha).

Věra Ludíková: Otisky vesmíru (142 stran kapesního formátu, vydal Grantis, Ústí nad Orlicí). Filozofické příspěvky z České konference, předmluvu napsal Anton Gubser, ředitel Japan Society of Humanistic Antropology Association pro Evropu; **Až jednou budu se s Tebou loučit, Praha** (152 stran malého kapesního formátu, vydal Grantis, Ústí nad Orlicí). Básně inspirované grafickými listy Petra Minky; Novoroční poezie 2005, Nebojme se! Pocta Boženě Němcové v Senátu 21. 1. 2012.

Radek Malý: Světloplaši (112 stran, Host, Brno), pátá sbírka intimních až sentimentálních básní s výzvou k rozhovoru.

Miroslav Matouš: Píseň o podobě srdce (ERMAT Praha).

František Niedl: Past (MOBA, Brno)

Olga Nytrová: Každý den může mít křídla (Církev československá husitská)

Karel Pacner: Život novináře, aneb, "To je ten, co byl na startu Američanů na Měsíc" (446 stran, Academia - Paměť, 56. svazek); **Doteky dějin** (240 stran, Plus). Setkání, jimž historici zatím nevěnovali pozornost.

Iva Pekárková: Inspektor Fousek na stopě (124 stran, Česká televize).
Celkem 13 minidetektivek.

Vladimír Přibský: Valdštejn a Eleonora (210 stran), **Záhadný úsměv Polyxeny z Lobkovic** (200 stran) a **Milenec královny vdovy** (206 stran.) Všechny vydalo nakladatelství EMG. Auto vydal od roku 2001 celkem 11 knih.

Inna Rottová: Milenci oddané manželky (224 stran, MOBA). Jž 44. knižní opus naší autorky, píšící dříve pod jménem Inna Mirovská (rozená Želeněcová). Dvakrát rozvedená a třikrát vdaná Irmina kamarádka se jí a Miroslava Lánského žertem ve snu zeptala, jak se jim podařilo spolu vydržet celé půlstoletí. Postupně během noci lrmu navštívilo dalších deset jejich bývalých milenců .

Karel Štorkán: Básnické sbírky *At' myši nepláčou, Lužanská mše – ars, Lužanská mše - music amicus, Lužanská mše - vita brevis* (vydal Šulc – Švarc, Praha).

Pavel Švanda: O intelektuálovi, který se necítí dobře (Atlantis, Brno)

Marta Urbanová: Vrah ve stínu (MOBA, Brno)

Alena Vávrová: Žen nesmí maso tygra (52 stran, Ulita Plzeň). Dvanáctý básnický počín s povzbudivým impulsem: Tudy vede cesta, tudy se dej! Příznivou recenzi napsal Ivan Vohrna (* 1970), výtvarník, hudební pedagog a překladatel.

Přemysl Veverka: Jdou do nebe (140 stran, Nakladatelství Vega-L, Nymburk). Fiktivní novela, respektující historická fakta, se odehrává v cikánském táboře v Letech u Písku v době nacistické okupace.

Čestmír Vidman: Hra zvaná život (214 stran, vydal Petr Dvořák, Dobříš). Česko-esperantsky psané verše, do esperanta přebásnil Jaroslav Krolupper.

Vlastimil Vondruška: Fiorella a Bratrstvo křišťál (296 stran, MOBA Bno). Příběh z doby Rudolfa II.

Pavel Vrba: Charlotta (Nakladatelství Primus Petr). Vyznání ve verších ze vztahu ke zvířeti – příteli a pozdní lásce.

Markéta Zinnerová: Za humny je drak (184 stra, Mladá fronta). Pohádka.

Jiří Žáček: Třetí poločas (Šulc a Švarc, Praha).

PREHLEDNÉ DĚJINY ČESKÉ LITERATURY 1945 – 1989 (Pavel Janoušek a kolektiv, 488 stran, vydala Academia). Na základě *Dějin české literatury 1945-1989* (svazky I – IV) je zpracován na menší ploše přehledný obraz základních směrů, tendencí, osobností a děl, které charakterizují proměny české literatury daného období. Jednotlivé oddíly *Literární život*, *Poezie*, *Próza*, *Drama* jsou obsaženy v každém chronologicky řazeném období: 1945-1948, 1948-1958, 1958-1969 a 1969-1989. Mimo tak zůstaly kapitoly věnované problematice překladů, československého kontextu, žánrů populární literatury a také sekundárnímu životu literatury ve filmu, rozhlase a televizi. Stejně jako *Dějiny české literatury* (Academia 2007-2008) není ani toto dílo „normativní kodifikací, ale spíše výchozí inspirací pro každého uživatele. Nebojí se při svém poznávání a bloudění opřít o poznatky těch, kteří takto putovali a bloudili před ním...“ Prof. PhDr. Pavel Janoušek, CSc. je historickým badatelem Ústavu pro českou literaturu AV ČR, jehož byl ředitelem v letech 1999-2010. Nadále působí v několika vysokoškolských pedagogických funkcích.

Lenka Kusáková: Literární kultura a českojazyčný periodický tisk (1830-1850), 568 stran, vydala Academia. Jde o výsledek dlouhodobého studia problematiky české literatury v časopisech doby národního obrození. Zahrnuje působení časopisů v dobových podmínkách politických, právních, ekonomických a ideologických (včetně cenzury, nakladatelského prostředí a autorských odměn), další dvě kapitoly: *Časopisy jako komunikační prostor: redaktor-příspěvatel-čtenář*, *Krásná literatura a její reflexe v prostoru obrozeneckých časopisů*. Rozsáhlá je přílohová část (mj. tabulky, abecední seznamy včetně seznamu cizojazyčných časopisů, jmenný rejstřík a poznámkový aparát. Autorka je literární historičkou v Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

Velké knižní čtvrtky (prý inspirace britské Super Thursday) se rozhodli přední čeští nakladatelé a v říjnu 2012 vybrat to nejlepší ze svých knih. Akce se opakovaly i v následujících termínech. V onom prvním Velkém knižním čtvrtku byli představeni ze zahraničí: Jo Nesbo (kniha *Sněhulák*), píšeme o něm jinde, Madeilaine Albrichtová (*Pražská zima*), Simon Mawer (*Dívka, která spadla z nebe*), Frances Mayesová (*Toskánsko na každý den*), David Walliams (*Babička drsňačka*), Josepf Anton (*Salman Rushdie*), Gao Xingjian (*Bible osamělého člověka*), píšeme o něm jinde, a Shaun Tan (*Nový svět*). Z domácích pak: Václav Cílek (*Prohlédni si tu zemi*), Marie Formanová (*Snědla dětem sladkosti*), otiskujeme její rozhovor, Petra Hůlová (*Čechy, země zaslíbená*) a Pavel Čech (*Velké dobrodružství Pepíka Střechy*).

Petr Hlaváček: Intelektuál ve veřejném prostoru, podtitul *Vzdělanost, společnost, politika* (400 stran, Academia). Kdo je to intelektuál? Co a kde je veřejný prostor? Proč jsou intelektuálové na světě? Má být intelektuál skeptický? A intelektuálka? Je český intelektuál neviditelný?

Je angažovaný intelektuál reliktem minulosti? Podobnými otázkami se zabývá soubor pojednání, reaguje na problémy, jež řeší akademická obec i občanská veřejnost. Autorský kolektiv je natolik pestrý (profesně, generačně, názorově, hodnotově – průměrný věk 58 let, 27 mužů, čtyři ženy, čili genderová nevyváženost), že čtenář nemůže očekávat nějaké definitivní odpovědi. Cílem knihy je spíše kladení nových otázek a promýšlení důležité dimenze života současné české společnosti.

V knize chybí zastoupení intelektuálních umělců a také spisovatelé.

Komunikace a prezentace - Umění slyšet, mluvit a rozumět (D. Franc a J. Plamínek, 200 stran, Grada Publishing). Jak se chovat v nejčastějších komunikačních situacích - když potřebujete něco pochopit, něco vysvětlit, vést s někým rozhovor, řídit diskusi, zařadit, aby si někdo něco pamatoval, někoho o něčem přesvědčit či dokonce motivovat k určitému jednání. praxe.

Úvod do současné politikologie (B. Říhová, 208 stran, Portál). Základní aspekty charakterizující současné demokratické politické systémy zemí západní Evropy. Obecně komparativní přehled základních témat a problematiky, informace o konkrétních problémech, s nimiž se v současné době v těchto systémech setkáváme. Čtenáře orientuje strukturovanost textu.

Český etymologický slovník (Jiří Rejzek, 752 stran, Leda). Jde o nové zpracování slov domácích i cizích, jsou zařazena i slova nespisovná. Více než 11 000 základních hesel, přibližně 21 000 odvozených slov a téměř 64 000 odkazů na slova jiných jazyků. Pro snazší orientaci přehled jazyků celého světa a nejdůležitějších hláskových změn od indoevropského prajazyka až k současné češtině.

KHB a TGM (Bohumil Sláma, Brno), o svobodném myšlení.

Máchovské rezonance (editor Karel Piorecký, 214 stran, vydal Ústav pro českou literaturu AV ČR spolu s Obcí spisovatelů a nakladatelstvím Akropolis). Jde o sborník vystoupení na IV. kongresu literárně vědné bohemistiky o tvorbě K. H. Máchy (rozhraní a okraje, česká literatura v perspektivách genderu, dále v interdisciplinárních, intermediálních a intersémiotických vztazích). Konferenci bylo přítomno 153 badatelů z 20 zemí. Další účastníci se zaměřili na poezii, recepci a intertextovost – druhý život díla K. H. Máchy v kontextu evropského romantismu.

Kulturně historická regionalistika (309 stran, Filozofická fakulta Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem).

Náměstí Krasnoarmějců 2 (Filozofická fakulta UK Praha), o učitelích a žácích FF UK v období normalizace.

Příběhy bezpráví - nástroje normalizační moci (Člověk v tísní , Praha),

Krása českých iluminovaných rukopisů (Pavel Brodský, Academia).

Literární kalendáře česko- německý 2013 (ArtKrist, Plzeň)

Regionální periodika (Kulturní informační centrum, Nepomuk), sborník referátů z konference 2012.

Jak pře(d)kládat svět (Nadace Partnerství , Brno), o základech dobré intepretace.

Hledání národní literatury (Mojmír Otruba, 455 stran, Academia).

Jiří Plachý: Zemřeli na Západě (Ministerstvo obrany a Vojenský historický ústav), ztráty čs. armády v letech 1939-1945.

Dějiny knižní kultury a grafického designu (Libuše Staňková, Nakladatelství grafické školy, Praha), studie od počátků osvěcenství do současnosti.

Moc bezmocných a jiné eseje, druhá kniha **O divadle** (Václav Havel, 687 stran, Knihovna Václava Havla, Praha).

Antonín Sova: Drsná láska (Městské muzeum Antonína Sovy, Pacov)

Bohumil Fořt: Heterologica. Poetika, lingvistika a fikční světy (Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR). Lubomír Doležel (* 1922), významný lingvista a literární teoretik, vzbuzuje zájem mnoha odborníků. V knize jsou studia 14 domácích i zahraničních badatelů, poukazujících na vliv a přínos Doleželova díla zejména v lingvistice, teorii literatury, naratologii a také ve filmových a divadelních studiích.

Společenský agent Jiří Mucha (Charles Laurence, 220 stran, Prostor). Autobiografická kniha intelektuála, jehož otec byl vysoce postaveným britským diplomatem. Nečekaný pohled na jeho činnost za komunistického režimu i na mnohé aktéry té doby. jakými způsoby a mechanismy Státní bezpečnost získávala informace, kompromitovala, kontrolovala a „řídila“ kroky občanů.

Odyseia / Homér (486 stran, ze starořeckého originálu - 8. století př. Kr. - přeložil Vladimír Šrámek; doslov Sylva Fischerová, Academia)

Knižecí rozhovory (Karel Hvizďala s Karlem Schwarzenbergem, 304 stran, Portál). Vývoj osobnosti a politického působení v novém českém státě až po kandidaturu do voleb za prezidenta ČR.

Oga Scheinpflugová: Byla jsem na světě (382 stran, XYZ Praha), vzpomínky české herečky a spisovatelky a její osobní život po boku Karla Čapka.

Manu propria (Národní knihovna, Praha), sborník životnímu jubileu Aleny Richterové (*1952), významné knihovnice a archivářky.

Weissová-Hošková Helga: Deník 1939 – 1945 (204 stran, Jota, Brno), strhující příběh dívky, která přežila s maminkou holocaust. Při ilustraci byly použity kresby autorky.

K problematice čtení a pasní odborného textu (Markéta Panošková, 64 stran, Ofits, Ústí nad Orlicí)

Světová republika literatury (Pascale Casanova, 442 stran, Karolinum). Životopisný román o nepolapitelném převaděči vychází ze vlastních vzpomínek, svědeckvých pamětníků i archivních dokumentů. Vyšlo také jako e-book.

O české literatuře, kritice a historii (Jan Strakoš, 496 stran, nakladatelství Cherm). V7bord z díla literárního kritika a historika, od roku 1951 českého exulanta, jemuž vychází u nás jeho první knížka po roce 1948.

Literatura v průsečíku otázek (Jiří Pechar, 244 stran, Cherm). Znalosti z literární teorie, historie i kritiky s esejistickou srozumitelností, komparatistickým zaměřením a znalostmi světové filozofie.

Dalibor Truneček: České literární romantično (344 stran, Host, Brno). Smyslem inovace možného modelu českého literárního romantismu je rozšířit obor platnosti pojmu, otevřít jeho hranici národní filologie a literární historie. Letmé porovnání germanistiky či dějin výtvarného umění s tradicí české literárně vědné bohemistiky posledních desetiletí ukazuje na odlišný způsob pojmání základního termínu. Editor synopticko-pulzačního modelu kulturního jevu je odborný pracovník Ústavu bohemistiky FF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích; struktura kolektivní monografie sleduje základní logiku výzkumu, uskutečňovaného dlouhodobě v tomto ústavu. Pro výzkum posloužila tato díla: „Předzpěv ke Kollárově Slávy dceři, Rukopis královédvorský a zelenohorský, Máchova báseň „Čech“ a Čelakovského „Toman a lesní panna“. Pozoruhodná je stať Poetika obrozenského vědy a pluralita romantismu. Obsáhlý je soupis literatury ke všem v10 kapitolám a jmenný rejstřík.

Pavel Hnilička: Sídlní kaše (Urbanismus do kapsy, 210 stran, Host, Brno). Odvážný rozbor prostorového rozpínání měst, exodus na předměstí a vylidňování městských center na úkor extenzivního využívání.

Novodobé drancování okolní krajiny – to vše se promítá do mnoha našich literárních děl, nelze k této reálné skutečnosti být lhostejný. Studie architekta na našem ČVUT a po absolvování postgraduálního programu ve Švýcarsku, je kritikou divoké bezstarostnosti devadesátých let, avšak nástroje a vůle k nastavení jasných pravidel hry jsou u nás ve srovnání se státy Evropy velmi slabé. Vhodný je prolog Václava Havla z konference Forum 2000 (bylo věnováno architektuře a urbanismu). Přechist by si měli nejen odborníci z ateliérů, měst a obcí, ale také naši spisovatelé, kteří k dané problematice často ve svých dílech přihlížejí.

Otevřená data: příležitost pro Českou republiku (Jan Boček, Jakub Mráček, Jindřich Mynarz, Nadace Open Society Fund, Praha)

František Drtikol : etapy života a fotografického díla. Secese, art deco, abstrakce (text Anna Fárová, sestavil Stanislav Doležal., 260 stran, Svět, Praha).

Platónova péče o duši a spravedlivý stát (I. – III. díly, Jan Patočka, ze záznamů přednášek ve školním roce 1971/72 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, k vydání připravil Jiří Polívka, 312 stran vydal OIKOYMENH (Sebrané spisy Jana Patočky, svazek 14/4).

Martin Hilský: Slovník citátů z díla W. Shakespeara (436 stran, Academia), více než 400 abecedně řazených hesel, nejdelší citát má 21 řádků, nejkratší čtyři slova. Největší počet citátů obsahují Lásky, Smrt, Čas, dále Člověk, Dobro, Zlo a další lidské vlastnosti, ctnosti i nectnosti.

Ivan Martin Jirous: Ubíječ labutí (58 stran malého formátu, Vetus Via, Brno). Posmrtný výběr básní.

Klára a Jan Smolíkoví: Husité (56 stran, Albatros). Komiksová historie husitství, příběhy, vtípky.

Josefa Režného kniha "5000 let s dudami" (300 stran) byla pokřtěna na 20. ročníku Mezinárodního dudáckého festivalu ve Strakonících. Autor je živou dudáckou legendou. Knihu již v roce 2004 podpořilo Ministerstvo kultury částkou 90 000 Kč a její náklad byl celý rychle rozebrán. Proto Strakoničtí vydali „dudáckou encyklopedii“ znovu a Ministerstvo její vydání znovu podpořilo – tentokrát částkou 175 000 Kč na základě doporučení Národní rady pro tradiční lidovou kulturu a případně pro nominaci do reprezentativního seznamu UNESCO.

NADACE ČESKÝ LITERÁRNÍ FOND

(Pod Nuselskými schody 3, 120 00 Praha 2, e-mail:nadace@nclf.cz, telefon 222 560 081 nebo 222 560 083, ředitel Nadace ČLF je ing. Michal Novotný) začala působit od roku 1944 přeměnou Českého literárního fondu a je zapsána podle zákona 227/97 Sb. o nadacích a nadačních fondech. V závěru roku 1999 se stala příjemcem 23,7 mil. Kč a koncem roku 2001 další částku, čili v zapsaném nadačním jmění jsou registrovány prostředky ve výši 60 182 723 Kč. Výnos z nich klesl až na 1 %. Nadace je členem Asociace nadací Fóra dárců (Czech Donors Forum, Štěpánská 61, 100 00 Praha 1, e-mail: donorsforum@donorsforum.cz). K 31. 12. 2011 vykazovala nadace stqav nadačního jmění ve výši 100 692 729 Kč.

Nadační program zahrnuje granty a stipendia vybraných oborů rozdělovaných ve výběrovém řízení. Pro žadatele o stipendia platí pravidla pro poskytování nadačních příspěvků. Jde o podporu tvůrčí činnosti a projektů v oblasti literatury, vědy, divadla a filmu. Tiskopis žádosti lze stáhnout z webu ČLF, kde jsou i ostatní podmínky. Nadační prostředky pro literární tvorbu zahrnují původní krásnou literaturu, překladovou literaturu, odbornou a vědeckou literaturu. Konkrétní nadační program vyhláší správní rada vždy začátkem kalendářního roku.

V roce 2011 rozdělila Nadace ČLF 160 nadačních příspěvků v celkové výši 3 200 500 Kč, což bylo 420 000 Kč více než v roce 2010, z toho 80 grantů ve výši 1 930 000 Kč. Zvláštní pozornost věnovala stipendiím na podporu individuální tvorby (71 stipendií za 910 500 Kč), dále devět individuálních cen ve výši 360 00 Kč. Jde o Výroční cenu K. H. Borovského, cenu Novinářská křepelka a výroční ceny za literární tvorbu, výroční cenu za vědeckou a odbornou literaturu, výroční cenu za propagaci knižní kultury. Dále jsou udělovány Ceny Josefa Hlávky, mj. v oblasti společenských věd, dále se poskytují příspěvky z Fondu Boženy Němcové.

Za letošní rok 2012 správní rada (předseda doc. ing. Tomáš Ježek) rozhodla udělit zatím nadační příspěvky v celkové výši 1 896 000 Kč. Mj. získala stipendium Judita Matyášová na vytvoření díla *Sofiina volba po česku*, Vlasta Čiháková – Noshirov *Mitsuko-matka moderní Evropy?*, Jakub Hlaváček *René Daumal – Vždycky ses mýlil*, Petr Kotyk *Bylo by všechno marné*, Vít Kremlička *Návrat Zazi*, Stanislav Dvorský *Někdy někde někdo*, Ivo Harák *Básník Josef Suchý*, Vratislav Fäber *Zní mizení*, Zuzana Mirošovská *Stropy*, Jan Lukavec *Exotická města*, Josef Mlejnek *Sklepní okénko*, Danuše Navrátilová *Francouzské umění válečné*.

Dále získalo granty: nakladatelství Plot pro vydání díla Václava Rambouska *Vzpouřa občanů Všežravého státu*, Host, Brno pro vydání literárně historického eseje Ladislava Chateaua *Vlak do Výmaru*, dále pro knihu Milana Děžinského *Tajný život*. Regionální muzeum v Náchodě na vydání díla Václava Sádlo *Náchod za protektorátu*, Cirkoskop na vydání díla *Příběh cirkusu v českých zemích*, Akademie múzických umění na vydání překladu *Kniha o televizi*, Paseka na vydání knihy Antonína Limana *Mistři japonského filmu*, Torst pro sbírku Vratislava Effenberga *Republiku a varlata*, dále pro Jana Vladislava *Pařížský deník 1981-1989*, žadatel Martin Reiner pro dílo Ivana Wernische *Živ jsem byl*, Pistorius pro knihu Anny Świrszczcynské *Jsem ženská*, Trigon-Knihy pro eseje D. Ž. Bora *Záhadný svět pravěku*, nakladatelství Cherm pro knihu Jiřího Pechara *Literatura v průsečíku otázek*, dále pro knihu Jana Strakoše *O české literatuře, kritice a historii*, Pro arte na dílo Pavla Myslína *Vlastní texty Františka Bílka a dobová kritika 1898 – 1941*, Protimluv na knihu Rafala Wojaczeka *Ten, který nebyl*, Revolver Revue pro knihu Richarda Pietrasse *Z lemu snu*, nakladatelství H+H pro básně a haiku Petra Mikeše *Dvojdómí*, ARSCI pro dílo L. Řezníčka M. Martínka *Kalvárie Rudolfa Těsnohlídka*, Opus pro Josefa Hrdličku *Věci světa*, Pavel Mervart pro Josefa Knapa *Venkov je součástí mé bytosti*, Akropolis pro X. Galmiche *Vladimír Holan – bibliotékař 1905-1980*, Pulchra pro Josefa Konůpka *Proust a jeho románový svět*.

NADACE DAGMAR A VÁCLAVA HAVLOVÝCH VIZE 97 má široký okruh zájmů, reaguje na aktuální potřeby, hledá a podporuje především to, co míří do budoucna, co se mnohdy až teprve časem zhodnotí, vše, co má povahu příkladu či modelu, co má rys průkopnictví či vizionářství. Podporuje pravidelně i nejrůznější organizace a jednotlivce, kteří naléhavě potřebují pomoc. Mezi nositeli Ceny Nadace Dagmar a Václava Havlových jsou jména některých našich i světových spisovatelů, mj. to byli Zdeněk Neubauer (* 1942), český filozof, který se ve svých pracích zabývá též literaturou a jazykovědou, Zygmunt Bauman (* 1925), polsko-britský sociolog s mnoha vydanými literárními a vědeckými díly, Julia Kristeva (* 1941), bulharsko-francouzská spisovatelka a lingvistka, Václav Cílek (* 1955), přední český geolog, filozof, spisovatel a překladatel, Konrad Paul Liessmann (* 1953), rakouský esejista, literární kritik a filozof, Eva Mojžíšová, slovenská teoretička umění a filozofka a spisovatelka.

Gao Xing Jian v Praze

Dramatik, prozaik, malíř a filmový tvůrce (*1940), oceněný Nobelovou cenou za literaturu, dva roky po návštěvě na Festivalu spisovatelů Praha (2010) se opět představil u příležitosti vydání svých tří titulů: román *Bible osamělého člověka* je líčení dramatického zápasu o přežití ve víru čínské kulturní revoluce, kniha *Hory duše* je bohatší o objevné Gaoyovy fotografie z putování po Číně, a v knize *Druhý břeh* je sedm divadelních her a dva teoretické eseje (v překladu Denise Molčanova a Zuzany Li, Michaely Pejčochové). Souběžně byl v Praze promítnut Gaoův film *Silveta ne-li stín* s českými titulky. Autor při své autogramiádě vzpomínal na své dětství, kdy ho rodiče vedli k denním záznamům, vztah k literatuře získal v budoucím zaměstnání v jednom vědeckém ústavu, kam směly docházet literární časopisy z celého světa a k nimž měl přístup. Mj. ho inspirovaly literární časopisy z období Pražského jara 1968. Ve svých knihách píše rovněž o čínské kulturní revoluci a jejich vlivu na čínskou literární tvorbu.

NOBELOVU CENU ZA LITERATURU obdržel letos v říjnu čínský spisovatel Mo Jen (*1955), nejpřekládanější asijský autor. U nás není znám, přestože vydal více než desítku knih (mj. *Red Sorghum*, *The Garlic Ballads*, *Explosions nad Other Stories*, *The Republic of Wine* nebo *Life and Death Are Wearing Me Out*). Bývá někdy považován za čínského Franze Kafku, jindy za amerického Josepha Hellera. Jeho jméno je pseudonymem, znamená "Nemluví!" Ve světě ho proslavily překlady do angličtiny Howardem Goldblattem. V některých svých dílech vzpomíná na dětství a revoluční šílensství v Číně. A vůbec k tvorbě přistupuje s představivostí dítěte, nikoliv s realismem dospělých.

NORSKÝ PROZAIK Joe Nesbo (*1960), se objevil na našem knižním trhu knihou *Sněhulák* (vydala Kniha Zlín). Jsou to příběhy o člověku, zlu, lásce a nenávisti. Jde o sedmou knihu volných krimirománů, jejichž hrdinou je vyšetřovatel. Zpočátku psával vysloveně strašidelné příběhy.

ARTHUR RIMBAUD (1854 – 1891), prokletý básník v překladu Vítězslava Nezvala se dočkal u nás po 56 letech vydání svých básní (*Opilý koráb*) a také jejich přednesu v podání předsedy PEN Klubu Jiřího Dědečka v pražském Francouzském institutu. Některé zhudebněné básně zahrál též na kytaru. Vše pod taktovkou Lubora Matě, ředitele nakladatelství.

ŠVÉDSKÝ SPISOVATEL Håkan Nesser (* 21. února 1950), autor severských krimi próz (od roku 1988 vydal ve své zemi 22 knih) byl již třikrát oceněn za nejlepší švédskou detektivku a v roce 2000 se stal držitelem prestižního ocenění Glass Key.

V současnosti žije s ženou a dětmi v Londýně. Jeho detektivky znají čtenáři v 25 zemích, u nás mu vyšla Síť a další s názvem Čtvrtá oběť. V jednom svém rozhovoru vysoce ocenil českou literaturu slovy: *Máte v Česku tolik skvělých spisovatelů. Četl jsem Haška, Čapka, Kunderu a samozřejmě Havla. Hašek je vtipný, Kundera inspirativní, Čapek moudrý a Havel prostě skvělý. Máte dost štěstí...*

TRH S ELEKTRONICKÝMI KNIHAMÍ ovládli internetoví prodejci digitálních knih, jako jsou *Google*, *Apple* a především *Amazon* (viz náš článek v čísle 54/ 2012), z nichž poslední to stále častěji zkouší také jako nakladatel. Nyní se spojují velcí knižní nakladatelé proti nim a vytvářejí konkurenci na trhu s e-knihami. Mediální concern Bertelsmann, který působí i u nás, oznámil spojení svého knižního nakladatelství Random House s konkurenčním *Penguin Group*, který patří do britské skupiny *Peareson* (k němu patří vlivný deník *Financial Times* a týdeník *Economist*). Bertelsman ovládá společnost *Euromedia Group*, pod níž patří u nás *Knižní klub*, *Odeon*, *Ikar* a *Universum*.

POD NÁZVEM ČIRÁ RADOST vydalo nakladatelství Portál překlad úvah a vyprávění zesnulého jezuitského kněze Anthonyho de Mella (*1931), který se narodil v Indii a díky tomu téměř nevnímá rozdíl mezi Ježíšem a Buddhou. Jeho všeobjímající přístup ocenily milióny čtenářů a posluchačů. V dalších dílech *Modlitba žáby* a *Hledání Boha* vtipnou a lehkou formou spojil křesťanství a východní moudrost. Kongregace pro nauku víry vydala roku 1998 stanovisko, že část jeho díla (zejména pozdního) se vzdaluje od křesťanské víry a je neslučitelné s katolickou naukou. Podpis: Joseph Ratzinger.

ŠVÉDSKÝ SPISOVATEL Johan Theorin napsal již třetí příběh z ostrova Öland, který vydalo nakladatelství Moba pod názvem *Zkamenělá krev*. Učinilo tak radost jak milovníkům severských detektivek, tak fanouškům Theorinovy osobité poetiky. Jako *Mlhy Ölandu a Smršť* je i *Zkamenělá krev* příběhem trochu kriminálním a trochu fantastickým, detektivkou, spíše románem o atmosféře romantického a současně hrůzostrašného ostrova Ölandu a o vykreslení naturelu tamních obyvatel. Kniha je přitažlivá vyprávěním, místem děje, dialogy i spádem.

AMERICKÝ PROZAIK James Patterson (*1947) oslovil v roce 1997 celý svět knihou *Sběratel polibků*, jejíž příběh byl zfilmován. Čtenáře dokázal získat svými thrillery (vydává nakladatelství Alpress). Česky vyšel detektivní román *Pohlednice smrti*, který napsal spolu se švédskou novinářkou Lizou Marklundovou, která má ve Skandinávii rozsáhlou základnu příznivců. Poslední jeho kniha *Zoo* vznikla zase ve spolupráci s Američanem irského původu Michaellem Ledwidge (* 1970); napsali spolu více než tucet detektivních příběhů.

Petr Musílek (*1945) je autorem několika knih (Věci našeho života 1988, Cesta k šípku 2006, Medaile za vytrvalost 2007, Epigramy 2008, Amorena 2008) má v počítaci zpracované další, mj. **Pěkné sny** (dětské říkanky), **Cestovní deník** (úvahy, zamyšlení, aforismy), **Baga, бага** (Povídky), **Knihy dluhů** (eseje ze života), Acylpyn Hysteps (román), **Bav+ič** (povídky), **Vlčí kolo** (pohádky a pověsti), **Vítr a déšť** (poetická próza), **Od prázdnin do prázdnin** (dětská próza). Některé z nich vydal ve své soukromé edici Printli. E-mail: musilekpetr@seznam.cz.

Jarmila Hannah Čermáková (*1945) připravuje do tisku sbírku veršů **Dlaň pro Marínu**. Jde o hold pro Marínu Ivanovnu Cvetajevovou (1892 – 1941), ruskou spisovatelku a básnířku, která emigrovala v roce 1922, žila v Praze, studovala zde Filozofickou fakultu UK až do roku 1925. Poté žila v Paříži, známá je její korespondence s Borisem Pasternakem, R. M. Rilke. Její osud spojený s osudem jejího manžela je velmi krutý. Krátce po jeho zastřelení spáchala sebevraždu. Její dílo je velmi obsáhlé, téměř dvacet básnických sbírek, tři dramata, eseje o poezii, umění a svědomí. E – mail: hannahcermakova@seznam.cz.

Ivo Fencel (*1964) napal již několik prozaických knih (mj. Norman Bates kontra Fantomas, Smíš zůstat, Zabiju Putina v Karlových Varech) a nyní nabízí k vydání 222 strojopisných stránek románu **Styky s Jorikou**. Autobiografický příběh snů i skutečnosti z kavárny Západočeského muzea. Oč v něm jde? Zdeněk Rytíř kdysi napsal text. Petr Hapka složil hudbu. Václav Neckář pak neopakovatelně nazpíval *Píseň o Jorice*. Autor tohoto románu ji poprvé slyšel v mateřské školce. Dočasně na ni zapomněl, ale jak se teď zdá, dotyčná Jorika skutečně existovala a chodila s Jakubem, ale rozešli se, aby se opět zkusili sejít atd... I Vladimír Páral pochválil Styky s Jorikou a zastal se tak romantického milostného příběhu, který se těm jeho naprosto nepodobá.

Vzniká nový básnický almanach jako volné pokračování poetického sborníku *Před hradbami noci*, jehož se zúčastnilo před několika lety třicet čtyř českých básníků. Podmínky účasti:

- poslat tři až pět svých básní do rozsahu jedné strany + stručná životopisná data,
- zúčastnit se slavnostního křtu knížky,
- objednat podle uvážení několik výtisků, aby projekt byl realizovatelný,
- jeden výtisk darovat knihovně v místě autorova bydliště,
- podílet se na nákladech podle Vaší ceny – splatno při odevzdání rukopisu do tiskárny,
- korespondence: nejlépe e-mailem: stibor.vladimir@centrum.cz, nebo poštovní adresa: Vladimír Stibor, 264 01 Nechvalice u Sedlčan 39
- termín odeslání rukopisu: leden 2013, odevzdání k tisku: duben 2013, slavnostní uvedení do života: léto 2013

Nakladatelství je zajištěno, profesionální grafické zpracování + ilustrace rovněž.

Příspěvkové organizace Ministerstva kultury

Národní knihovna České republiky

Klementinum 190, 110 01 Praha 1

Telefon: 221 663 111

Fax: 221 663 261

E-mail: posta@nkp.cz

Generální ředitel: Ing. Tomáš Böhm

Web: www.nkp.cz

Moravská zemská knihovna v Brně

Kounicova 65a, 601 87 Brno

Telefon: 541 646 111

Fax: 541 646 100

E-mail: mzk@mzk.cz

Ředitel: Mgr. Tomáš Gec

Web: www.mzk.cz

Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana

Ve Smečkách 15, 115 17 Praha 1

Telefon: 222 211 160

Fax: 222 210 494

E-mail: ktn@ktn.cz

Ředitel: Bohdan Roule

Web: www.ktn.cz

Adresář příjemců povinných výtisků

Vydavatelé knih a periodik mají ze zákona povinnost odevzdat vybraným knihovnám stanovený počet exemplářů publikací, které vydaly, tj. povinné výtisky podle zákona číslo 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů, zákona číslo 46/2000 Sb. a vyhlášky číslo 156/2003 Sb.

Princip povinného výtisku je stanoven v mezinárodní konvenci a následně v národní legislativě. Smyslem tohoto opatření je zajištění přístupu budoucích generací k těmto materiálům jako ke kulturnímu dědictví dané země.

Dva povinné výtisky obdrží vždy:

Národní knihovna ČR

Klementinum 190

110 01 Praha 1

telefon 221 663 305

Jeden povinný výtisk
Moravská zemská knihovna
Kounicova 65a,
601 87 Brno,
telefon 541 646 111

Knihovna Národního muzea v Praze
Královská obora 56
170 76 Praha
telefon 233 323 289

Ministerstvo kultury ČR
Maltézské nám. 471/1
118 01 Praha 1
telefon 257 085 111

Poslanecká sněmovna
Parlamentní knihovna
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
telefon 257 174 513

Knihovna a tiskárna
pro nevidomé K. E. Macana v Praze
Ve Smečkách 15
115 17 Praha 1
telefon 222 210 492

Dále po jednom výtisku všechny knihovny, které plní krajskou funkci (Městská knihovna v Praze, krajské knihovny a vědecké knihovny):

Vědecká knihovna
Ostružnická 3
771 77 Olomouc

Středočeská vědecká knihovna
Generála Karla Klapálka 1641
272 80 Kladno

Jihočeská vědecká knihovna
Na Sadech 27
370 59 České Budějovice

Studijní a vědecká knihovna
Plzeňského kraje
Smetanovy sady 2
305 48 Plzeň

Krajská vědecká knihovna
Rumjancevova 1362/1
460 53 Liberec

Severočeská vědecká knihovna
Winstona Churchilla 3
401 01 Ústí nad Labem

Studijní a vědecká knihovna
Hradecká ulice 1250
500 03 Hradec Králové

Moravskoslezská vědecká knihovna
Prokešovo náměstí 9
728 00 Ostrava

Krajská knihovna Vysočiny
Havlíčkovo náměstí 87
580 01 Havlíčkův Brod

Krajská knihovna Karlovy Vary
Závodní 378/84
360 06 Karlovy Vary - Dvory

Krajská knihovna
Pernštýnské náměstí 77
530 94 Pardubice

Krajská knihovna F. Bartoše
Třída Tomáše Bati 204
761 60 Zlín

Městská knihovna v Praze
Mariánské náměstí 1
115 72 Praha

Ostatní významné knihovny:

Knihovna Akademie věd ČR
Národní 3
115 22 Praha 1

Státní technická knihovna
Mariánské nám. 5
110 01 Praha 1

Národní muzeum
Knihovna
Václavské nám. 68
115 79 Praha 1

Památník Národního písemnictví
Knihovna
Strahovské nádvoří 1
118 38 Praha 1

Knihovna a archiv Václava Havla
Kateřinská 18, 120 00 Praha 2
Telefon 222 220 112
info@vaclavhavel-library.org

Otevírací doba každé úterý od 9:00 do 17:00

Galerie Montmartre
Stálá expozice Havel v kostce
Řetězová 7
110 00 Praha 1
Otevírací doba od úterý do neděle od 12:00 do 18:00

DILIA
divadelní, literární, audiovizuální agentura, občanské sdružení
Krátkého 1, 190 03 Praha 9 – Vysočany
webová stránka: www.dilia.cz
doc. JUDr. Jiří Srstka, ředitel, srstka@dilia.cz
Eva Kraupnerová, sekretářka, kraupnerova@dilia.cz
Michaela Celárková, literární oddělení, celarkova@dilia.cz

Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR,
Jilská 1, 110 00 Praha 1
telefon: 286 840 129
cvvm@soc.cas.cz
<http://cvvm.soc.cas.cz/>

Ústavy Akademie věd ČR

Přinášíme přehled ústavů, jejichž činnost můžeme z profesního hlediska nejen sledovat, ale využívat i jejich služeb, jak o tom poskytl bohaté informace Týden vědy a techniky (1. – 15. listopadu 2012) a jeho katalog.

Akademie věd České republiky, Národní 3, 117 20 Praha 1, e-mail: info@cas.cz; v jejím sídle je mj. Knihovna se studovnou, e-mail: krahulcova@knv.cz; dále spravuje Centrum pro teoretická studii UK, Husova 4, Praha 1 (zde je též Akademické konferenční centrum) a Literární kavárnu a knihkupectví Academia, Václavské náměstí 34, Praha 1

Nakladatelství Academia, Vodičkova 40, 110 00 Praha 1,
e-mail: halaskova@academia.cz

Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1 – e-mail: office@eu.cas.cz;
má svůj Kabinet hudební teorie, Puškinovo náměstí 9, Praha 6,
e-mail: egermaierova@imus.cas.cz, pracoviště Veveří 97, Brno,
e-mail: stoncrova@mail.cz

Filozofický ústav AV ČR, Jilská 1, 110 00 Praha 1, e-mail: kollmann@flu.cas.cz, nebo
flusekr@site.ca.cz; má ještě svůj Kabinet pro klasická studia FÚ, Na Florenci 3,
e-mail: j.forster@seznam.cz

Historický ústav AV, Prosecká 76, 190 00 Praha 9, e-mail: volesakovaiu.cas.cz,
pracoviště Vevdeří 97, Brno, e-mail: stefanova@brno.avcr.cz

Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Gabčíkova 2362/10, 182 00 Praha 8,
e-mail: choddejovsky@mua.cas.cz nebo mua@mua.cas.cz

Orientální ústav, Pod Vodárenskou věží 4, 182 00 Praha 8,
e-mail: hons@orient.cas.cz nebo orient@orient.cas.cz

Psychologický ústav AV ČR, Veveří 97, Brno, e-mail: veronika@psu.cas.cz

Slovanský ústav, Valentinská 1, Praha 1, e-mail: krejcirova@slu.cas.cz

Sociologický ústav AV ČR, Jilská 1, 110 00 Praha 1, e-mail: michaela.vojtkova@soc.cas.cz

Ústav informatiky AV ČR, Pod Vodárenskou věží 2, 182 00 Praha 8,
e-mail: kuzelova@cs.cas.cz

Ústav pro jazyk český, Letenská 4, Praha 1, e-mail: dufek@ujc.cas.cz s pracovištěm
ve Valentinské ulici 1, Praha 1, pracoviště Veveří 97, Brno, e-mail: sipkova@iach.cz

Ústav pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1, e-mail: litera-
tura@ucl.cas.cz, další pracoviště Květná 8, 603 00 Brno, e-mail: vrbova@ucl.cas.cz

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Vlašská 9, Praha 1, e-mail: hofman@usd.cas.cz

Ústav státu a práva AV ČR, Národní 18, Praha 1, e-mail: ilawlaw.cas.cz

Ústav teorie informace a automatizace AV ČR, Pod Vodárenskou věží 4, Praha 8,
e-mail: soukup@utia.cas.cz

V této rubrice nám jde o zvýšení počítačové gramotnosti našich členů, o rozšíření znalostí, které mohou našim členům a čtenářům pomoci v lepší orientaci. Přitom však vyzýváme každého z vás, abyste jako uživatelé internetu nabídli ostatním své informace, napříště by měli tuto rubriku plnit zejména sami uživatelé.

Na celém světě je 3146 miliard webových stránek, každý dne přibývá 7,3 miliónů nových webových stránek, na internetové síti www najdeme 95,5 miliónů doménových jmen „com“, 13, 8 milionu „net“, 9, 3 milionu „org“, 7, 6 milionu „info“. Na světě jsou dvě miliardy uživatelů internetu, z toho nejvíce v Asii, v Evropě je nás 476 miliónů, kteří pracujeme s internetem. Důležitá je rychlost připojení – naše republika je na sedmé příčce ve světě a na třetím místě v Evropě průměrnou internetovou rychlostí 7,3 Mb za sekundu. Největším internetovým serverem je You Tube pro sdílení videosouborů, videonahrávek, klipů; byl založen v roce 2005 a naše republika se stala 22. zemí na světě a desátou v Evropě, která tento server lokalizovala.

Máme přístup k internetovým vyhledávačům, u nás jsou nejznámější: Google, Seznam, Atlas, Centrum.

ČTK a server Česká média zaznamenala uprostřed roku 2010 jako vůbec první knihu on-line na internetu, které Národní knihovna ČR přidělila jako první mezinárodní standardní číslo ISBN (International Standard Book Number). Byla to kniha, která „visí“ na internetu spolu s dalšími dvěma knihami autora Miroslava Šigla: *O kom – o čem* (další dvě *Od koho – komu* a *Povodeň 2002*).

Je u nich použito systému PageFlip s automatickým obracením stránek dopředu i dozadu (na horní liště jsou značky, jejichž použitím lze vyhledat obsah, mít vizuální přehled o jednotlivých stránkách, texty lze přiblížit i oddálit podle potřeby, knihu či její některé jednotlivé stránky lze vytisknout, stáhnout do formátu „pdf“, odeslat odkaz, přidat nebo odebrat záložku a další „otazník“ je určen pro nápovědu. Nechybí okénko „hledej“ a okénko pro vepsání čísel stránek, které chceme nalézt.

Ať chceme či nikoliv, světovému růstu se nelze vyhnout: od dětství či školních let chce být člověk on-line. Webové či internetové stránky jsou dnes běžnou prezentací. Proto se u nás zrodil WebArchiv Národní knihovny ČR. Pro archivaci webů se užívají nástroje vyvinuté organizací Internet Archive v konsorciu IIPC (International Internet Preservation Consortium), jejímž členem od roku 2007 je také náš český WebArchiv, který do konce roku 2012 očekával zaregistrování již jednoho miliónu domén „cz“.

WebArchiv – archiv českého webu spravuje Národní knihovna ČR; jde o digitální archiv českých webových zdrojů, které shromažďuje a bude dlouhodobě uchovávat. Rubriky: O projektu, (informace, blog, partneři projektu, dokumenty, kritéria výběru, culture 2000, kontakty), Obsah WebArchivu: Vyhledávání, Celoplošné sklizně, Tematické sbírky, Rozdělení podle oborů, Napsali o nás, Fakta (první dokument byla archivován 3. 9. 2001, v současnosti WebArchiv obsahuje 60,3 TB dat.

Portál české literatury na webu zahrnuje rubriky: Aktuality, Nové knihy, Autoři (profil, ocenění, ukázky, bibliografie, Vaše postřehy), Česká literatura v zahraničí, Literatura 1900 – 1945, Literatura po roce 1945, Nová literatura, Literární odkazy, Bibliografie, Newsletter, O nás. Vydavatel Ministerstvo kultury. Klíčová slova: antologie, česká literatura, Česko, čeští spisovatelé, literární výročí, literární život, recenze.

Internetové zdroje Ústavu pro českou literaturu AV ČR (zpracujeme původní informaci z čísla 54 / 2012): Slovník české literatury – www.slovmnikceske-literatury.cz (již 1200 autorů a literárních organizací od roku 1945 do současnosti); česká elektronická knihovna - www.ceska-poezie.cz (1700 básnických sbírek, veškerá produkce od konce 108. století do první světové války); digitalizovaný archiv časopisů – <http://archiv.ucl.cas.cz> (55 literárních časopisů a novin s literární přílohou); bibliografie české literární vědy – <http://isis.ucl.cas.cz> (300 000 záznamů od roku 1960 do současnosti, 10 000 záznamů k české literatuře v exilu 1948-1989, 100 000 záznamů retrospektivní bibliografie 1775 – 1945); edice E – <http://www.ucl.cas.cz/edice> (mj., Spisy F. X. Šaldy, akademické dějiny české literatury, Avantgarda známá a neznámá, Výbor z české literatury po dobu Husovu a z doby husitské); české literární osobnosti – <http://clo.ucl.cas.cz> (biogramy 30 000 autorů a vědců z dějin i současné české kultury); bohemistika, literárněvědný informační servis – www.bohemistika.cz (aktuality, informace o přednáškách, stipendiích, nabídkách práce, o nových knihách).

<http://www.facebook.com/musilek.petr> nebo také [petrmusielk.cz](http://www.petrmusielk.cz), nebo [leonet.cz](http://www.leonet.cz)/**petr musilek**. Oficiální stránky Petra Musíla (* 1945), člena Obce spisovatelů obsahují rubriky: Osobní údaje, Přidáno 2012, Subjektivní knihovnička, Vydané knihy, Knihy v rukopisech. E-mail: musilekpetr@seznam.cz

<http://www.revuekamen> Jiří Blahota (* 1949), člen Obce spisovatelů vydává jediné české periodikum, zabývající se těžbou a zpracováním kamene, geologií a petrografií, restaurováním, kulturní historií ve stavebnictví a architektuře. E-mail: panota@volny.cz.

Autorské stránky: Jiří Žáček (*1945), člen Obce spisovatelů, autorské stránky obsahují: Co právě dělám, Co jsem dělal, Co je k dostání, Rozhovory, Životopis a kontakty, Z recenzí a článků, Bibliografie, Ukázky z tvorby.
E-mail: jirihugozacek@seznam.cz.

Virtuální muzeum Jaroslava Haška & Josefa +Švejka obsahuje: Román, Po ruskí, Povídky a humoresky, Genealogie Menger o Haškoví, Toulavé house, Cena Josefa Švejka, Co se nikam nevešlo, Hospody, Švejkův zpěvníček, Švejkův slovník, Foogalerie, Dokumenty, C. a k. armáda, Kde jsem hledal, Mapy Švejkových cest, Hašek v Praze, ve válce, v Haliči, Haškovy toulky. Stránky jsou archivovány Národní knihovnou ČR.

www.romanyzdarma.cz – díla více než 50 českých romanopisců, dále rubriky Literární kavárna (názory, otázky, odpovědi, náměty, kritika knih), Zprávy (takřka denně aktualizováno). E-mail: milos.konas@tiscali.cz nebo medek@epika.cz.

Vítězslav Nezval – hlavní strana obsahuje: Manon Lescaut, Inscenace, Knižní vydání, Překlady, Zvukové nahrávky, Galerie, Kde se hraje? Vzkazovník. Aktuality: Nezval před mikrofonom, Odraz významných událostí dějin v Nezvalo poezii, Básně I. a II., Pražský chodec, Bojím se jít domů, že uvidím kožené kabáty na schodech (Milan Blahynka a David Voda). Stránky jsou archivovány Národní knihovnou ČR.

Za Čapkem – blog Národního fondu Čapkova Strž obsahuje: Galerie a muzea, Josef Čapek, Kalendář, Vycházky, Národní fond Čapkova Strž, Muzeum bratří Čapků, Památník Karla Čapka, Knihy Karla Čapka on-line, e-četba.cz. Stránky archivovány Národní knihovnou ČR.

Václav Havel (Do roku 1989., 1989 – 2003, Od roku 2003, Literární dílo, Témata, Adresy: Nadace Dagmar a Václava Havlových, Voršilská 10, 110 00 Praha 1, www.vize.cz, e-mail: nadace@vize.cz, Knihovna a archiv, Kateřinská 18, 120 00 Praha 2, www.vaclavhavel-knihovna.org, e-mail: info@vaclavhavel-knihovna.org, Nadace Forum 2000, Pohořelec 6, 118 00 Praha 1, www.forum2000.cz, e-mail: secretariat@forum2000.cz.

Herberk – útulna poezie (herberk-eu) jsou webové stránky nového literárního časopisu na internetu, které spravuje „herbeksfotr“ Jaroslav Kovanda, člen Obce spisovatelů, mj. duchovní otec časopisu Psí víno (psi.vino@volny.cz); nabízí ke stažení, čtení či tisku ve formátech pdf, rtf, odt, AZW3, ePub, fb2 a mobi V obsahu 1. číslo (No 1) se představuje sedm autorů stručnými životopisy, ukázkami své tvorby.

Nejde o uzavřenou společnost, ale může přispět kdokoli, kdo elektronicky zašle své texty na některou z těchto adres: františek.horka@mois.cz, milan.libiger@mfdnes.cz, lotocki@seznam.cz petr.palarcik@email.cz, psi.vino@volny.cz nebo odehnal.muzeum@volny.cz. Redakce se schází ve Vracově a Halenkovicích u Napa-jedel (říkají si také „zlínští básníci“).

Neúnavný lokální patriot Rychnova nad Kněžnou dr. Josef Krám věnoval své e-book městu: jde o Průvodce městem a Čtení o Poláčkově městě - ke čtení i ke stažení na www.rychnovskypruvodce.info nebo na úvodní straně webu města www.rychnov-city.cz. Tuto činnost nečekaně ocenila Rada Krajského úřadu Královoděhradeckého kraje. Celá práce, která je i nad DVD, obsahuje 4,5 GB a je výsledkem třicetiletého obětavého úsilí, které hodnotí mj. mnoho krajanů ve světě svými pozitivními ohlasy.

Eva Hurychová, zpěvačka, novinářka, vydala knihu Řekla jsem NE! tyranovi - mimořádný ohlas, který vyvolala, přiměl autorku poskytovat bezplatné informace: evinaschranka@email.cz, web: www.evahuryhova.cz. Jejím cílem je na prvním místě právo a vůle lidu, změna zákona o rodině a boj proti domácímu násilí.

Člen ostravského střediska OS Jan Padych oznámil svoje webové stránky. Adresa: www.padychbooks.com, kde lze stahovat zdarma knihy; poslední je *Lámání křížů*, drastický příběh fetišáka-satanisty.

My, dříve narození, bychom dnes neměli šanci přežít

Spadli jsme ze stromu, řízli se, zlomili si ruku či nohu, vyrazili si zuby, ale nikdo kvůli těm úrazům nebyl žalován. Byly to úrazy a nikdo nenesl vinu - jen my! Prali jsme se, měli jsme modřiny, ale naučili jsme se to překousnout. Našli jsme si hry s tenisáky, s klacky a jedli jsme i trávu (hlavně šťovík). I když nás druzí varovali, nikdy jsme si nevypíchlí oko.

Posledních 50 let bylo explozí nových nápadů. My jsme měli volnost i odpovědnost - naučili jsme se chovat a poradit si.

(Z lidové moudrosti šířené po internetu)

Realitní čeština

Mnozí se chovají, jako by bylo nejdůležitější se vyjádřit. Je to sice pochopitelné, ale je to omyl. Nejdůležitější je rozumět si.

Vsuvka:

Jako by (bylo) – něco by mělo být...

Jakoby – tváří se to jako něco, čím ve skutečnosti není (jakoby dáma, kuře jakoby bažant...). Tváříme se, jako bychom si rozuměli (přejeme si, aby to tak bylo).

*(To **jako by** uvádí větu, následuje sloveso. Zatímco: Je to **jakoby** srozumitelné - ve skutečnosti to srozumitelné není; bez slovesa).*

Lidé si ani neuvědomují, co na sebe vyjadřováním prozrazují. Prohlížím si realitní časopis, koukám na fotografii *čtyřpatrového empírového* domu, čtu popisek pod ním: Byt v pátém (posledním) patře secesního domu v lukrativní končině.

Mezi *empírem* a secesí jsou desítky let a výrazný slohový a stavební rozdíl. Krom toho v *empírových* domech nebývaly koupelny ani elektrické vedení, ani vodovody, takže tam koupelna mohla být leda dodatečně dobudována, a kdoví jestli ti řemeslníci náležitě – neboť na to jsou předpisy – zakreslili, kudy vedli jakou trubku a elektrické a plynové vedení; pokud ne, což se dá čekat, užijete si při rekonstrukci svoje.

Patro není totéž co podlaží – patro čili poschodí je prostor, do něhož se jde po schodech; podlaží je to, co má podlahu. Takže pětipodlažní dům má čtyři patra. (I přízemí má svou podlahu, ale nejde se do něj po schodech.) V posledních patrech bydlívalo služebnictvo nebo se byty pronajímaly na dočasný pobyt (pokoje pro studenty) – tomu odpovídal i stavební a prostorový komfort. Docela by mě zajímalo, jak to technicky řešili, když tam ve dvacátém století dobudovali koupelny a záchody.

Tu končinu netoužím prodat, ale bydlet v ní (lukrativní = výnosný). Pokud se tím míní elegantní, určené bohatým lidem, je nutno vědět, že v elegantních končinách, obvykle vilových, musíte mít auto, nebývá to tam totiž hustě protkáno obchody ani veřejnou dopravou.

Z informace, již mi podal tento inzerát, jsem pochopila jediné: kdybych si chtěla pořídit byt, pak nikoli prostřednictvím této reality. Nerozumějí svému řemeslu, nezajímají je nároky jejich řemesla, ani jim na mysl nepřišlo, že by se měli ve svém oboru vzdělávat.

Je jim to jedno. Jejich počínání a vztah k zákazníkům jsou pravděpodobně - řekněme podivné.

Designéři (česky návrháři) navrhli nadčasový interiér. Nevím, jak tomu mám rozumět. Z obrázků jsem pochopila, že nadčasové je to, co je šedočerné, s fialovým výkřikem obří tapety. Bez knihoven, s pohovkami, na nichž se nedá sedět, jen pololežet, umístěnými naproti televizoru. Velice nízký a od gaučů vzdálený konferenční stůl - jaký tělocvičný úkon bude nutno udělat, abychom si podali pití a občerstvení? (Nevysoká žena v osmém měsíci těhotenství, ta si to užije.) Za pár let to nikdo nebude moci ani vidět, promine to, nadčasové bude něco jiného.

Ostatně – slovo *nadčasové* znamená, že jde o něco, čeho se čas nedotkne. Ale jakou trvanlivost mají gauče vycpané molitanem, sádrokartonové příčky a pohledy, nábytek z umělých hmot? Deset let? O jakou nadčasovost tu jde? Chce se říci, že jde o estetiku, jaká tu ještě nebyla? Ale byla. Opakují se tu omyly přelomu padesátých a šedesátých let – dobře to vypadalo, sedět se na tom nedalo. Vědí ti návrháři a novináři, že je to recyklovaná estetika? Znají své řemeslo? Nebo se nám tu vyhrožuje budoucností bez knih, bez myšlení, jen zhyponotizované civění na jakési programy?

Asi někdy v budoucnu zabočím do sféry bytové kultury. Slovo *nadčasové* má dodat inzerovanému návrhu punc jakési výjimečnosti – halt! Was heisst výjimečnost, když se nám to cpe horem dolem?

Podobné snahy o eleganci vyjadřování, jež má dodat chybějící eleganci stavební realitě, jsou v realitní sféře časté. 3+kk. Tedy 2+1 postaru. To si zas vymysleli developeři. Obvykle jde o pokoj, jehož jedna stěna slouží jako kuchyňská linka, a jenž není schopen sloužit ani jako kuchyň (s ohledem na obytnou část to musí být elegantní, žádný kuchyňský nepořádek, roztahané nádoby a suroviny či žehlení), ani jako obývací – knihy se nevejdou, obrazy by trpěly, ani jako jídelna (když do jídelny hloučí věčně puštěná televize). Intimita provozu není zaručena ani jedné funkci.

Developeři a realitní agenti na sebe prozrazují, že jim nejde o co nejlepší produkt, ale o předstírání, jímž vytáhnou lidem z kapsy co nejvíc peněz. Bohužel i architekti, kteří se k tomu propůjčili. V minulých dobách to byli architekti, kteří se zabývali životním stylem, teď je život a jeho každodenní veřejný a soukromý provoz nezajímá.

Zřejmě. Ale překryje se to velkolepými slovy.

Pánský budoár – nelze. Budoár je pouze elegantní **dámský** salonek.

Marie Suková

internetový deník Neviditelný pes, 2. října 2012

Jan Zábrana: Celý život (úryvek)

Proč Pasternak překládal před Živagem Shakespeara a Goetha? Vysvětloval to svou teorií, že má cenu překládat pouze klasiky, ale myslím si (kromě toho, že musel být z něčeho živ), že to byla vědomá zkouška velikosti; vědomá, podrobná a detailní snaha naposled se podívat, jak jsou udělány opravdu velké věci světové literatury.-co je vlastně dílo, které se promění v klasiku. Bylo to porovnání sil – před Živagem.

Pavel Eisner: Bohyně čeká (úryvek z traktátu o češtině)

Hanebně se nakládá s královnou Češtinou v zemi královny Češtiny. Hanebně mluvíte, hanebněji píšete. Andělská bytost, ta Čeština, že se od vás nevystěhuje někam na prérii u řeky Jacinta. Tam by se drozd a žluva a slavík učili od ní zpívat. Čemu jste se od ní naučili vy?

Už hrozí nedorozumění. Myslíte asi, že vám vytýkám tzv. češtinářské poklesky. Ty také drahouškové; ale něco jiného vám zazlívám víc.

Anebo myslíte, že vám vytýkám nelásku k Češtině. I když, však vím, že každý z vás ji miluje, na čestné slovo páteční sváteční a na mou duši a na sto hříchů.

Jaroslav Vrchlický (Co znamenají?)

Mně zjev každý v přírodě je **básní**.
Poetiku našel jsem si vlastní.

Píseň nejkrásnější v sluch mi zvoní,
v polibku když rty se k sobě skloní.

V lidstva dějích slyším **epos** hřmítí,
dramatem pak celé je mé žití.

Ódy křídla vidím v jasu jitra,
elegie dýše noci z nitra.

Hymnou bouře zní, **idylou** je vesna,
ptačí hnízda když probouzí ze sna.

Epigram je vloček vinné pěny,
dithyrambou nahé tělo ženy.

Poznámka redakce: *Posílejte nám do této rubriky své náměty, úryvky z děl, které vás zaujaly a patří do čítanky, upozorněte na ně ostatní. Rovněž máte-li vtipnější název pro tuto rubriku, pokud ji zachováme...Díky!*

A co víc škol hloupost našla ještě:
rytmus kovadlina, **forma** kleště.

Rým pak podkova, když dáš ji koni,
v lehkém tanci divoce to zvoní.

Bez podkovy, ač to často klame,
letí dál, však nejlépe se zláme.

K tomu ještě neučení krátké,
chceš-li tančit po té dráze hladké:

Jenom blázen sebe přecení,
přestat včas – je vrchol umění.

Nadobro zabudnutý?

Peter Jilemnický (* 18. 3. 1901 v českom Kyšperku, dnes Letohrad † 19. 5. 1949 v Moskve) patrí na Slovensku k tým spisovateľom, o ktorých sa mlčí. Napokon nie je sám, lebo patrí ku skupine, z ktorých literárna veda spravila zakladateľov a predstaviteľov socialistického realizmu, literárneho smeru, ktorý upadol do priepasti histórie. O Petrovi Jilemnickom je na Slovensku ticho. Nie je to ticho pred búrkou, je to ticho temnej hrobky, ktoré občas preruší niekto, aby v regionálnej tlači na tohto spisovateľa nabírzgal, znevážil a pripísal mu na vrub všetky zločiny komunizmu, ktoré sa stali v päťdesiatych rokoch minulého storočia, teda v čase, keď bol spisovateľ už na druhom svete a netušil, čo s jeho tvorbou urobí literárna veda, ako ju bude v období socializmu hodnotiť.

Nedávno si položil otázku v eseji nazvanej Správajme sa k P. Jilemnickému ako k hosťovi môj priateľ Anton Blaha, keď konštatoval, že práve glorifikovanie Jilemnického tvorby a osoby v minulosti mu poškodilo, „s ktorým by azda ani sám autor neúsúhlasil.“

Výsledok? Jilemnického romány nikto nevydáva, dokonca sa vytratil z učebných osnov. Malé prirovnanie: ak na fotografii z februára 1948 sa Gottwaldovi nehodil Clementis, vyretušoval sa. Ak súčasným tvorcom dejín prekáža P. Jilemnický, vymažeme ho, vyretušujeme u osnov, z učebníc, z literárneho povedomia. Spočiatku sa vyporiadame aj s jeho sochami, aspoň s tou, ktorú vytvoril pre mesto Čadca sochár Stanislav Bíroš, jeden zo spoluzakladateľov Kysuckej galérie.

Vždy, v každom režime žili búrači, búratelia, ničitelia sôch. Tí zbúrali v Bratislave sochu Márie Terézia, potom prišli na rad Masaryk, Štefánik, Stalin. Gottwald... Bírošovi sochu Jilemnického v Čadci pôvodne po roku 1989 chceli roztaviť a odlieť z nej iné sochy. Našťastie sa tak nestalo, lebo aj cigánske deti proti tomu veľmi protestovali, pretože sa okolo sochy hrali a v zime guľovali. Napriek protestom ju z parčíka demontovali. Odôvodnenie: Jilemnický bol komunistom a žil neusporiadaným životom.

Pravdou je oboje: stal sa komunistom z presvedčenia v čase hospodárskej krízy, keď sa mu idea zlepšenia života ľudu, ktorú mali komunisti v tézach, zdala blízka a najmä ho presvedčilo aj to, keď na vlastné oči videl biedu okolo seba, keď učil na Kysuciach vo Svrčinovci, v Čadci či v Kostolci-Záskalí neďaleko Manínskej úžiny či v tieni Súľovských skál alebo v Trnave či vo Svätom Jure. Bol to učiteľ so silne sociálnym cítením.

Možno to dokumentovať aj na riadkoch v školskej kronike z Kostolca. V nej sa píše: „*Tri razy do týždňa dostávali všetci žiaci bez výnimky kúsok slaninky. Bolo to pre nich niečo neobvyklého a požívali slaninku s veľkou chuťou. Slaninka bola kupovaná za honoráre, ktoré P.J. dostával za svoje kultúrne prednášky.*“ V školskej kronike sú zachované aj Jilemnického slová, v ktorých sa vyznáva z toho, že tam pracoval podľa najlepšieho svedomia, že sa zrástol so školou, s rodičmi a s deťmi... Spolu s Fraňom Kráľom, ďalším „odsunutým“ spisovateľom organizovali zbierku šatstva pre deti z Kostolca. V Bratislave sa žilo o čosi lepšie a obnosené šatstvo v dedine poslúžilo mnohým deťom.

Ďalším dôvodom pre odstránenie sochy bol Jilemnického neusporiadaný život. Vraj chodil za ženami a pil. Netajil sa, že má rád druhé pohlavie, písal o tom aj svojmu priateľovi Edovi Urxovi a nezapieral, že mal rád víno. Svedčia o tom svedectvá zo Sv. Jura, kde s kolektívom učiteľov sa stretával v jurských viechach, kde si rád zaspieval svoju obľúbenú pesničku: *Zabili, zabili, dvoch chlapcov bez viny, jeden bol Kapusta a druhý Ursíny...* Je potrebné pripisovať tieto hriechy mladému človekovi? Veď k mladosti patrí jedno aj druhé.

Keď sa Jilemnický oženil s brnenskou rodáčkou Růženou Hudcovou, taktiež učiteľkou, ich vzťah, ktorý sa dá dokumentovať so vzájomnej korešpondencie, nesvedčí o problémoch v tejto oblasti. Jilemnický o tom napísal: „*Ja kedykoľvek myslím na svoju prácu, ktorú mám pred sebou, nemôžem si ju nikdy odmyslieť od našej druhej Ruže: na každej stránke, na každom riadku, ktorý som napísal, je pečať jej blahodarného vplyvu, súhlasu a konečného odobrenia – veď ona bola vždy mojou prvou čitateľkou, ona mi tiež poskytovala podporu a dávala silu...*“

Ale vráťme sa o osudu Jilemnického sochy. Roku 1991 ju z námestia odstránili a uložili v Miestnej prevádzke zberných surovín až do jej likvidácie podniku, ktorému sochu predali za čosi vyše šesťtisíc korún. Socha až do roku 2006 ležala v hangáre istej súkromnej spoločnosti, potom sa dostala načas do Letohradu. Spomenulo si na ňu mesto Čadca a po dohode sa dostala späť do Čadce, kde stojí v parčíku, no nikto nevie, koho socha predstavuje, pretože tam niet informačnej tabule. Ďalšia kuriozita: škola v Kostolci, kde Jilemnický učil, sa premenila na kaplnku a neviem, či tam je aspoň pamätná tabuľa na Jilemnického pôsobenie.

Ďalším bludom súčasnej literárnej histórie je, že Peter Jilemnický prišiel na Slovensko preto, aby počesťoval slovenské deti v duchu čechoslovakizmu. Tu sa treba prísť pri Jilemnického vzťahu k slovenskému jazyku. Jeho láska k slovenčine a Slovensku mu nespadla z neba. Ako dieťa ho zaujala kniha Karla Kálala o Slovensku, ktorú dostal na Vianoce. Zaujali ho aj slovenské rozprávky zozbierané Boženou Nemcovou...

A vraj keď sa v jeho bydlisku zjavili slovenskí drotári, chodil s nimi a počúval ich reč. Ako učiteľ na Kysuciach rozprával po slovensky. Spomínal si na to aj jeden z jeho žiakov Ignác Strýček: „*Pani učiteľka Urbánková bola Češka a česky aj hovorila. Lenže Jilemnický nás učil v našom jazyku, rozprával čistou slovenčinou. Nevedeli sme, že je Čech, ani sme to netušili. Až raz. Na tabuli visela mapa a keď vyvolal žiaka, povedal mesto a žiak ho musel na mape vyhľadať. Povedal Kyšperk, ja som ho vyhľadal a on povedal, že sa tam narodil. Potom rozprával o svojom živote...*“

Peter Jilemnický učil v osade U Deja. Ludvík Pastor Dej, človek po ktorom osada niesla meno, sa s Jilemnickým spriatelil. Keďže na okolí nebol hostinec, ani reštaurácia, U Deja sa aj stravoval. Ludvík Pastor Dej si na spisovateľa spomínal slovami: „*Peter bol skromný, jednoduchý človek so zlatým srdcom. Oblúbil som si ho a mal som ho rád ako vlastného brata. Prišiel medzi najchudobnejších a mal ich rád. Cítil s nimi, pomohol a poradil každému, kto sa na neho obrátil. Sám bol družný a spoločenský. Vedel hrať na gitaru a rád si zaspieval. Ľudia ho všade radi pozývali, na svadbu a na krstiny... Čo ho zaujímalo, poznačil si do zápisníka a všetko potom použil vo svojich románoch a poviedkach z kysuckého prostredia.*“

Čo spisovateľ poznal, prežil nepísal len v „kysuckých románoch“ napr. v Poli neoranom, ale prežitú skúsenosť zúročil v celej svojej tvorbe. Niektorí kritici mu vytýkali určitú žurnalistickú rovinu jeho románov, no väčšmi jeho ideovú priamočiarosť vedúci k lepšiemu svetu cestou komunistických ideí... Ja však jeho tvorbu nebudem hodnotiť, ale upriamim pozornosť na osud Múzea Petra Jilemnického, ktoré otvorili päť rokov po spisovateľovej smrti vo vinohradníckom mestečku Sv. Jur, kde učil a býval aj s manželkou Ruženou (mimočodom taktiež spisovateľkou, autorkou *Rozprávok statočných detí*, a viacerých rozprávok uverejnených v tlači) rokoch 1936-1939 a potom po vojne roku 1945. Postavili si tam rodinný dom v blízkosti vinohradov.

V tomto dome Rūžena roku 1947, dva roky pred smrťou Petra Jilemnického zomrela na tuberkulózu hrdla. Krátko po jej smrti sa Peter Jilemnický oženil s Oľgou Peťkovou. Bolo to aj preto, lebo po vojne sa mu črtala kariéra kultúrneho ataše v Moskve a podmienkou bolo, aby mal vysporiadané aj rodinné pomery. Svojej svokre, Rūženinej matke Viere Hudcovej to vysvetľoval v liste z 28. mája 1948: „*Lenže život sa, drahá mamička, život sa nezastavuje. A ja ho mám skutočne rušný, premenlivý a plný zvrátov. Mal som do Moskvy odísť až v novembri, ale sa to urýchlilo a odkladať sa to nedá. Pretože neviem, ako skoro sa zas do republiky dostanem a nemôžem a nechcem v ZSSR žiť sám, musím so svojím odchodom vyriešiť i túto otázku... Považoval som, drahá mamička, povedať Vám aspoň toto a poprosiť Vás, aby ste mi nezazlievali, že som so sobášom trocha nepočkal...*“

Po Jilemnického náhlejší smrti v Moskve 19. mája 1949 a po dedičských konaniach celý rodinný dom vo Sv. Jure zdedila jeho druhá manželka Oľga, ktorá ho celý odovzdala do trvalého bezodplatného užívania československému štátu s tým, že v dome bude inštalované Múzeum Petra Jilemnického. Slávnostné otvorenie múzea sa konalo roku 1954, ktoré bolo skôr inštalované ako pamätná izba, no od roku 1961 tu už vzniklo aj pracovisko, ktoré zbieralo dokumentáciu, zhromažďovalo zbierky. K domu pribudla aj prístavba na pozemku manželky Oľgy, ktorý múzeu darovala.

Stalo sa však, že roku 1985 bola expozícia pre zlý stav elektroinštalácie zatvorená a znova otvorená roku 1990. Cieľom bolo osud, jeho život vykladať i jeho dielo. Lenže spoločenské pomery na Slovensku v podstatnej miere zasiahli aj múzeum. Na základe rozhodnutia Krajského súdu Bratislava muselo múzeum vrátiť rodinný dom Petra Jilemnického jeho druhej manželke Oľge. Ona žiadala odovzdanie bytu v pôvodnom stave, ako bol pred tým ako sa tam roku 1954 otvorila expozícia. Zbierky sa presťahovali do prístavby, kde sa ešte krátky čas darilo udržať expozíciu, no v súčasnosti je v tých priestoroch už iba depozitár.

Pracovníčky Literárneho a vlastivedného múzea vo Sv. Jure však dúfajú, že Petra Jilemnického čaká svetlejšia budúcnosť. Lenže to nezáleží iba od nich. A teraz smutný nekrológ: Spisovateľ Peter Jilemnický je pochovaný v bratislavskom krematóriu. V časti, ktorej sa hovorí had, pretože je ako predĺžené esíčko. Na tomto mieste boli a sú uložené urny s niektorými voľakedajšími predstaviteľmi minulého režimu. Je tam urna so spisovateľom Fraňom Kráľom, Vladom Clementisom, bola tam aj urna s Ladislavom Novomeským... Je tam urna aj s Petrom Jilemnickým.

Lenže kovové písmená, ktoré by mali znamenať jeho meno a priezvisko sú vytrhané, takže text predstavuje iba nezrozumiteľnú priesmyčku. Možno ten had v krematóriu predstavuje smetisko dejín, kde sa dostal minulý režim, ale čosi vypovedá aj o kultúre národa a o úcte k zomrelým. Smrť zotrie z tela ideológiu, ale zostane iba poznanie, že ľudí treba hodnotiť podľa skutkov. Tak to napísal v eseji aj Anton Blaha a dodal: „*Preto si Jilemnického vážim. Vyoral skutočne hlbokú brázdnu na dovtedy poli neoranom...*“

PhDr. Ivan Szabó

Poznámka redakcie: uvedme alespoň názvy kníh Petra Jilemnického: *Deväťdesiatdeväť koní bílych* (prvotina, 1921), *Štrajk* (1925), *Víťazný pád* (1929), *Dva roky v kraji Sovietskeho zväzu* (1929), *Zuniaci krok* (1930), *Pole neorané* (1932), *Kus cukru* (1934), *Kompas v nás* (1937), *Návrat* (1938), *Kronika* (1947).

Srdečné díky všem, kteří se hned ozvali a po přečtení napsali. Omlouvám se těm, na něž se nedostalo. Strojopis posuzovalo ještě několik kompetentních kolegů včetně předsedy OS, který vydání tohoto čísla financoval – nebo chcete-li, sponzoroval. Ze svého, protože, jak jste si jistě přečetli – Obec spisovatelů je bez prostředků. Pracuji na dalším čísle 55 / 2012, aniž bych měl jistotu, zda vyjde... Čtu si také ve Vašich dopisech a e-mailech. Pro zajímavost: Mám stále u ruky vedle sebe naši encyklopedii Kdo je kdo v Obci spisovatelů (rok vydání 2008), vybavuji si na vás některé vzpomínky, nebo se zatím spokojím se životopisnými a bibliografickými údaji. Jako bych Vás měl před sebou či vedle sebe. Pomáhá mi to, věřte mi! Kdo z vás napsal dopis určený nejen pro redakci (aspoň jsem to pochopil, že by bylo vhodné takové ohlasy uveřejnit...)

Přehlédl jsem a přečetl: je to v pořádku, podobá se to bulletinu, který předešle vycházel tiskem, já sám bych to lépe - totiž takto - nesvedl. Místo A. Mikuláška bych také spíše vyzpovídal znalce židovských tradic J. A. Heidlera; ale to je věc názoru. Snad by se mezi knihami vydanými členy OS mohla objevit také moje publikace (viz: <http://www.czechlit.cz/nove-knihy/basnik-a-jeho-cas>). Jenom se trochu bojím, že Dokořán v této podobě bude toliko interním zpravodajem, ničím víc. Také bych úplně nesouhlasil s mínkou M. Fucimanové: kolik jen máme u nás literárních časopisů a nakladatelství mapujících i tvorbu autorů mladých a začínajících!?

Ivo Harák

Skládám hluboký a upřímný obdiv... Jste skutečný muž činu.

Františka Vrbenská

Myslím si, že je to velmi zajímavý obsah celého čísla pro všechny spisovatele. Jen poznámka: V rubrice knihy členů asi unikla zmínka o mé poslední básnické sbírce Divizny z kalvárie (70 stran, vydal Milan Hodek, ilustrace Luciána Stiborová). Moc bych uvítal upozornit na ni, je to moje poslední dítě. Díky.

Vladimír Stibor

Právě jsem si početla celé Dokořán. Myslím, že je udělané moc dobře a připadá mi zajímavé. Já se pokusím do dalšího čísla připravit něco z našeho západočeského střediska i zprávičku o tom, jak se nám podařilo získat dotace a finance od firem. Bez tohoto zabezpečení bychom nemohli pomáhat při vydávání děl našim členům ani pořádat literární akce v Plzni.

Jarka Málková - Eichackerová

V této nové formě se mi Dokořán velice zamlouvá. Myslím, že splňuje svoje poslání. Je konkrétní a hlavně o autorech. Myslím, že nové číslo bulletinu Dokořán zase vleje krev do žil. Aspoň v to doufám. Přečetla jsem zprávu o brněnském dění od kolegyně Ljubov Vondrouškové, ta pracuje v Obci moravských spisovatelů, ale je samozřejmě i členkou OS. Tak tedy doplňuji zprávu o brněnské aktivitě, tedy o Divadle Agadir: Jsme otevřeni všem dobrým autorům.

Milena Fucimanová

Dokořán je nezvykle hutné informacemi, fakty, úvahami, rozhovory, prostě, je báječné. Škoda, že jsme se na Vás neobrátili dávno. Ale tak to chodí, jsem ráda, že tomu tak je alespoň dnes. Termín odevzdání příspěvků je uvnitř uveden, takže já dodám ještě článek o ostravském středisku a také (a to jsem smutná) doplním databázi nových knih. Mrzí mě, že národní databáze opomněla moje ISBN. Také jsem vydala novou knížku, bylo to v květnu, křtila jsem ji na knižním veletrhu Svět knihy v Praze 19. května... Jmenuje se Boží expo, je to kniha povídek. Moc Vám za sebe i za celou Radu OS (dozajista) za tak skvělou práci děkuji.

Lydie Romanská

Poznámka redakce: *Mezinárodní standardní číslo knihy ISBN (International Standard Book Number) přiděluje knihám Národní knihovna, většinou automaticky na žádost nakladatele, zároveň o nize přináší anotaci se základními údaji, které Národní knihovně zasílají nakladatelé, a to téměř v týdenním svém periodiku O. K. – Ohlášené knihy – před vydáním knih. Jde o určitou formu propagace připravovaných knih. To je určené knihovnám, nakladatelům, knihkupcům a distributorům (jak uvádí tiráž). Ale je dobré, aby na to autor dohlédl a nakladateli takovou informaci či anotaci připravil. Při vydání vlastním nákladem je nutné postupovat předepsaným způsobem – na e-mailové adrese Národní knihovny (isbn@nkp.cz), či na její webové stránce. V bulletinu Dokořán i vzhledem k úsporám místa není důvod toto číslo uvádět. Věříme, že nás většina pochopí. Díky!*

Ale je tu ještě novum: CIP – Katalogizace v knize (Cataloguing-in-Publication). Jde rovněž o mezinárodní (dobrovolný) program spolupráce mezi nakladateli a knihovnami. Národní knihovna vytvoří základní záznam dokumentu, který je poté otištěn přímo v knize na rubu titulního listu v podobě klasického katalogizačního záznamu. Obsahuje všechny podstatné informace o dané publikaci - poskytuje mnohem širší informace, mj. též vybrané znaky MDT (Mezinárodního desetinného třídění), je určen k rychlé, jasné a přehledné orientaci o obsahu knihy pro všechny její uživatele. Do záznamu by už nemělo být zasahováno. Takový záznam CIP je zpracováván a předáván do 48 hodin od zadání příslušnému nakladateli. Je to služba bezplatná. Bližší informace: renata.polakova@nkp.cz

Ledy se pohnuly, Miroslav Sígl dal dohromady velmi povedené 54. číslo tištěného bulletinu Dokořán, který by měl být prezentován rovněž na webových stránkách naší obce.

Otto Hejnic

Je od Vás velice záslužné, že se staráte o znovuvzkříšení literárního bulletinu.

Gabriela Kopcová

Prečítal som si Dokořán a som milo prekvapený, koľko je tam informácií, tých interných z Obce, ktoré si každý člen rád prečíta. Necítim sa kompetentný takému skúsenému redaktorovi radit' a myslím si, že nemám čo poradiť. Je to zaujímavé čítanie aj pre mňa, nečlena Obce spisovateľů.

PhDr. Ivan Szabó

autor životopisu Petra Jilemnického

Zaujal mě hned úvod se zajímavě vybranými aforismy a také článek o Vidalovi a Glückseligovi. Ta rubrika je výborný nápad. Též novou rubriku *Nové knihy našich členů* jistě všichni uvítají, rovněž tak nabídku recenzí. Líbil se mi i článek o digitalizaci jako třetí informační revoluci. Bylo by vhodné dát slovo knihkupcům a zeptat se jich třeba, co udělat pro českou poezii, která je popelkou a vlastně vůbec pro českou literaturu, ptají se vůbec čtenáři na naše autory? Rovněž by byl zajímavý názor některého pedagoga třeba z gymnázia, jak studenti čtou co vůbec čtou? (*Tak to zkus a zpracuj!* – poznámka M. S.) Dobrá je i nová rubrika *Výběrová bibliografie* a výborné budou i informace pro ty, co hledají nakladatele. Rovněž jsem uvítal adresář. Přímo skvělá je rubrika *Český jazyk!* V televizi slyšíme často například poslance, jak říkají: "Tyto doporučení jsou..." A jak i jinak ta naše čeština se červená. Souhlasím plně se Závěrečným slovem. Z dřívějších čísel *Dokořán* jsem si schovával poslední stránku s některou básní Seiferta, Nezvala a dalších. Možná, že by nebylo od věci v tom pokračovat. Takže jednička s hvězdičkou! Myslím, že i ostatní budou mít stejný názor na nový Dokořán.

Arnošt Herman

Dokořán číslo 54 / 2012 jsem si přečetl a přitom zjistil, že mnohá jména jsou mně známa. Například. Tomáš Magnusek - nevěděl jsem, že je předsedou Obce spisovatelů (on o tom ani neví, ale byl jsem se ženou na besedě s ním a herci jeho nového filmu Jedlíci), natáčel u nás v krásném prostředí obnoveného letoviska Studánka a samozřejmě jsem o tom něco publikoval.

Další jména z bulletinu znám osobně: Miloně Čepelku (nejen že to je krajan, rodák z Pohoří u Dobrušky, ale vystudovali jsme stejný obor češtinu na vysoké škole), Jiřího Uhlíře (původně z Jasenné u Jaroměře, taky kolega z fakulty, nositel Ceny Miroslava Ivanova).

Je tam o Josefu Škvoreckém, teď byla akce v Náchodě, vedl ji výborný Aleš Fetters, další kolega z fakulty.

V oficiálním přehledu uměleckých cen v republice podle Ústavu pro českou literaturu AV ČR, chybí Novinářská cena Karla Poláčka. Ta byla udělena městem Rychnov nad Kněžnou jen jednou a víckrát ne (to není jen narážka na geniální přetlumočení Poeova Havrana), bylo to v říjnu 1967 Janu Skácelovi, kdy byl v té době šéfredaktorem brněnského Hosta do domu, o rok později byl tento časopis zakázán a on nesměl publikovat; jeho věci pak vycházely v samizdatu a exilové literatuře. Od roku 1981 mohla jeho díla být znovu publikována, ale pouze v brněnském Bloku.

Tak mě jen napadá, kdopak ví, že Miroslav Horníček byl poctěn v roce 1998 Cenou humoru Karla Poláčka? Ani udílení této ceny se v Rychnově neobnovilo, město nemá peníze.

Řídím se výrokem Karla Čapka: *Když nemám co dělat, pracuji.* Píšu vše v rychlosti Celý týden jsem byl tlumočit v Polsku u jedné mezinárodní aktivity studentské mládeže.

PhDr. Josef Krám

www.rychnovskypruvodce.info

Věřím, že se podaří obnovit činnost Obce spisovatelů. Centrální organizaci osobně považuji za mimořádně důležitou pro rozvoj kultury v tvůrčí oblasti i pro možnost komunikace s orgány ministerstva kultury a dalšími institucemi. Tam všude je třeba rovnocenného partnera, kterým Obec spisovatelů jako taková nepochybně je.

Miroslav Skačáni

Pěkná dávka 88 stran - je to skvělé! Cítím z toho pravý milovnický náboj, texty jsou v dobrém slova smyslu zaujaté, funkcionářsky neukecané. Najdete-li si čas, pak naše adresa je www.herberk.eu.

Jaroslav Kovanda

Po delší době jsem vstoupil na stránky Obce spisovatelů. Konečně zmizelo takové skomírající nic a objevily se odkazy odpovídající činnosti organizace, která si uvědomuje svoji spoluzodpovědnost za svět ve kterém žijeme. Vámi vzkříšené Dokořán konečně souzní s pocity převážné části společnosti i autorů, kteří nepíší pouze pro svou zálibu v psaní, ale snaží se o autorský i lidský názor. Uvědomuji si, že ne každý musí být nakloněn této proměně. Jsem však přesvědčen že se konečně dostáváme do souladu s vlastním posláním. Jistě nás všechny ještě čeká vyřešení mnoha problémů a odklizení velkého množství nesmyslných překážek. Bude jistě trvat dlouho než si společnost uvědomí závažnost slov, která byla dlouhodobě devalvována.

Jistě budou doznívat i dozvuky minulosti v dočasném nepochopení těch pro které se stal zvyk železnou košilí. Jen tak mne napadlo, zda by nebylo možné ke každému dalšímu číslu přidat elektronickou přílohu: Co se nevešlo do vymezeného počtu stran.

Petr Musílek

www.petrmusilek.cz, www.leonet.cz/petrmusilek

Jsem potěšen hodnotným číslem hodným českých spisovatelů. Tisk je to velmi pěkně graficky vyvedený a obsahově bohatý na informace. Zejména oceňuji přehlednost, explicitní stručnost a bohatou informovanost. Je dobře, že je uveden pramen, název časopisu, číslo, rok i stránka pro okopírování textu. Oceňuji četné přehledy a adresáře. Velmi mne zaujal příspěvek spisovatelky Olgvy Nytrové v závěru periodika. Členové Obce spisovatelů díky autorům a Miroslavu Síglovi jsou velmi dobře a pohotově informováni.

Dr. Jiří Uhlíř, Jaroměř

DOKOŘÁN dostalo reálnou tvář a rozhodně ožilo s ním i členstvo naší Obce. Jsem si jistá, že jste potěšili nejenom mne, ale mnoha dalším kolegům svitla naděje, že i bez bůhvíjakých peněz se mohou zhmotňovat dobré myšlenky, že konečně bude uznávána nezištná práce pro druhé. Již dnes jsou totiž v lidském genomu zapsány takové hodnoty, jako například altruismus. Sem tam se nechávají poznávat u lidí, kteří jako ti první, jako světloňoši, jsou na své duchovní cestě o kousek dál, o kus vpředu. Buďme tím duchovním ostrovem, buďme archem papíru českého básníka a spisovatele, buďme plátnem pro tahy štětce. Buďme listem i plátnem, jenž lační a dychtí po tužce, barvách a peru autorů, mistrů metafor, barev a slov.

Každý, kdo je toho schopen, by měl vidět naši civilizaci v úplnosti, dívat se dál do budoucnosti, protože bude velmi záležet na tvůrčích schopnostech a dovednostech co možná největšího počtu jedinců, dokonce celého národa. Změní se hodnoty a budou ceněni lidé duchovní, lidé nesobečtí, lidé obětaví. Ti, kteří byli obdarováni vizí budoucnosti, by měli mít morální odvahu a intelektuální sílu přesvědčit ostatní, že je moudré obnovovat a posilovat právě takové hodnoty, které se peněží koupit nedají, hodnoty duchovní.

Věra Ludíková

Byl jsem překvapen a mile potěšen. Rozklížení Obce spisovatelů mě velice rmoutilo. Snad tedy není vše skončeno, bude to velice těžké, uvědomuji si to, a rád bych pomohl. Pracoval jsem v redakční radě Dokořán. Jsem rád, že mě vzpomínáte v posledním čísle, které vyšlo po veliké časové odluce. Nedávno jsem měl své 89. narozeniny, je pro mne všechno mnohem těžší.

Zdeněk Janík

Poznámka redakce: *Známe Tvoji záslužnou práci, milý kolego. Nikdo nesmí být zapomenut. Přejeme pevné zdraví a děkujeme, že ses ozval.*

Co mě mrzí...

Redakce: Dobrý den, pane kolego, v Obrysu Kmen jste otiskl stejný článek, jaký jste poslal do našeho Dokořán, kde už je rovněž zařazen. Nemohu za to, že náš Dokořán dosud nevyšel, ale Váš článek vyjde v Dokořán též, neboť je zařazen do obsahu... Tak mě to zamrzelo.

Odpověď autora: Za to se můžu těžko omluvit, ale jen konstatuji, že jsem na to při korespondenci s Obrysem zapomněl. Nejsem bohužel právě vyrovnaný člověk a ostatně doba vede k přetaženosti. Jak říkám, já se za to neomlouvám, ale jako by se stalo.

DOŠLO DO REDAKCE: Občanské fórum věda žije! se odmítá smířit se zhoršením finanční situace ve školství a vědě v ČR, a proto na plýtvání a hospodaření s veřejnými prostředky reaguje sérií grafik pod názvem Máme na to? Jde o nesmyslně předražené projekty, spolykající tolik prostředků, které by stačily uhradit existující rozpočtové díry, zaplatit tolik potřebné vědecké přístroje a experimenty světové úrovně. Mohou spisovatelé pomoci? MUDr. Mgr. Helena Janíčková, e-mail: smyckova@biomed.cas.cz, Mgr. Michaela Vojtková, e-mail: michaela.vojtkova@soc.cas.cz, Mgr. Zbyněk Mošna, e-mail: zbn@ufa.cas.cz. Blíže: <http://www.vedazije.cz/>

Několik e-mailů: Jestliže se mi objeví ve schránce automatické sdělení: „*Vaše zpráva byla přečtena*“, považuji za logické, že ji adresát obdržel, přečetl, případně vzal na vědomí. Proto jsem také uvedl jména všech, kteří se mi na naléhavou výzvu v září t. r. ozvali tímto sdělením. Jiné vysvětlení k tomu dát nemohu. Je ovšem také jiné sdělení s touto poznámkou: *“Potvrzení o přijetí znamená pouze to, že se zpráva zobrazila na počítači adresáta. Není ale zaručeno, že adresát zprávu četl a porozuměl jejímu obsahu.”* Jak to máte nastaveno vy, na svém počítači? Stejně mám větší radost, když místo zdoluhavých doprovodných výkladů a zdůvodnění, pošle autor rovnou svůj příspěvek nebo konkrétní připomínku k obsahu. Tomu rozumím.

Kdy příští číslo? Pokud dojde k dohodě, kterou navrhuji spolu s harmonogramem na rok 2013, a budou-li finanční prostředky na tisk a distribuci Dokořán, pak uzávěrka čísla 56 /2013 bude 15. ledna, číslo vyjde 15. února. Nebudou-li finanční prostředky, pak toto číslo bude umístěno pouze na webu OS, a bude se tak dít do doby, než se podaří shromáždit dostatečné prostředky na úhradu s tím spojených nákladů. Hledejme proto, kolegyně a kolegové, sponzory, dárcy, mecenáše, vyjděte vstříc výzvě, která je otištěna v rubrice Členské záležitosti. Děkuji všem spoluautorům tohoto tištěného Dokořán za vzornou spolupráci a věřím, že bude i nadále pokračovat. Důvěřujte, prosím, citlivé profesionální redakci, v jejímž zájmu je dělat spolu s vámi dobrý časopis.

Miroslav Síg